

SITUAČNÍ ANALÝZA MĚSTA CHODOV V KARLOVARSKÉM KRAJI

Únor 2015

Zadavatel: Úřad vlády ČR, Agentura pro sociální začleňování
Realizátoři: Mgr. Tereza Dvořáková a kol., TD kontext (terka.dvor@seznam.cz)

KONTEXT

Obsah

1. Úvod.....	3
2. Metodologie výzkumu	5
3. Identifikace sociálně vyloučených lokalit.....	8
4. Socio-demografické charakteristiky (sociálním vyloučením ohrožených) obyvatel.....	17
4.1. Migrace.....	19
4.2. Odhad počtu obyvatel lokalit A, B, C, D, E a socio-demografické charakteristiky obyvatel	21
4.3. Zadlužení	24
4.4. Vývoj zaměstnanosti.....	27
4.5. Vývoj výplaty dávek státní sociální podpory a pomoci v hmotné nouzi.....	32
4.6. Sociální služby a jiné podpůrné aktivity v obci.....	34
4.7. Vzdělání.....	38
4.8. Rodina.....	44
4.9. Zdraví.....	48
4.10. Bezpečnost	50
5. Specifická studie - bydlení.....	54
5.1. Koncepce bydlení a historie bytového fondu	56
5.2. Pravidla přidělování městských bytů a bytů v majetku Bytservis Chodov, s. r. o. ...	58
5.3. Formy bydlení.....	60
5.4. Kvalita bydlení	67
6. Shrnutí a doporučení	70
7. Literatura.....	78

1. Úvod

Situační analýza Chodova u Sokolova vznikla na základě poptávky Agentury pro sociální začleňování (dále jen Agentura). Studie mapuje situaci a souvislosti života lidí žijících tzv. na okraji a někdy i v centru pozornosti státní správy i samosprávy ve městě Chodov. Text slouží 1) jako vstupní materiál pro další působení lokálního partnerství a spolupráce Agentury s městem Chodov. 2) Text analyzuje dosavadní integrační politiky v obci a navrhuje formu další intervence, která pozitivně ovlivní jak život lidí tzv. ohrožených sociálním vyloučením, tak život ostatních obyvatel města.

K těmto dvěma cílům studie dochází prostřednictvím analýzy různého typu dat: pozorování při terénním šetření, rozhovorů s institucionálními aktéry a obyvateli obce, kvantifikovaných údajů o obyvatelích tzv. lokalit, veřejně dostupných statistik, dokumentů města aj. Jde zejména o mapování existence tzv. sociálně vyloučených lokalit ve městě (tedy míst koncentrace lidí s různými typy obtíží, které tyto lidé neumí a nemohou sami řešit), jejich vznik a vývoj. Dále mapuje migraci mezi jednotlivými lokalitami, důvody přestěhování obyvatel a analyzuje problematiku bydlení jako oblasti, kterou pracovníci Agentury zadali jako téma specifické studie. Nedílnou součástí analýzy jsou doporučení na změny na úrovni obce. Jednotlivá doporučení navrhují nastavení některých lokálních politik tak, že tyto mohou vést ke zlepšení a zkvalitnění života jak obyvatel lokalit, tak ostatních obyvatel města. Výzkum probíhal v období od října do prosince v roce 2014, doplňující výzkum probíhal v březnu 2015.

Teoretickým zdrojem výzkumu je obecný rámec teorie jednání v pojetí francouzské sociologie, která se zabývá sociální podmíněností vztahů respektu a uznání (případně zneuznání) jistých skupin obyvatel v sociálně stratifikovaných společnostech (např. chudých lidí ve vztahu k institucím). Jde zejména o francouzské autory, kteří přispěli do knihy Bourdieu a kolektiv (1999) *Tíha světa* a další autory rozvíjející tento přístup v teoretické rovině (Fraserová, Honneth 2004). Výše uvedení autoři dokládají, že život v sociálně stratifikovaných společnostech je výrazně determinován vnějšími okolnostmi, ve kterých se daný jedinec nachází a ve kterých jedná. Vnějšími okolnostmi jsou zejména formální a méně formální instituce, které jsou dle těchto autorů kulturně mediované (tj. při tvorbě a implementaci dokumentů, postupů, politik atd.). Při tvorbě dokumentů a veřejných politik se totiž uplatňuje představa tvůrců politik ohledně mocenských vztahů v dané

společnosti.¹ Forma i obsah prezentované situace, událostí a momentů týkajících se života oslovených obyvatel jsou tak determinovány a podmíněny strukturou vztahů respektu a uznání.

Nevycházíme tedy z předpokladu, že to jsou pouze chudí lidé, kteří jsou tvůrci svých „osudů“. Jsou to okolnosti, které jim „osud“ do jisté míry omezují, předurčují, směřují a v rámci kterých se mohou chudí lidé rozhodovat. Okolnostmi v tomto případě máme na mysli hlavní kontexty sociálního života, které umožňují nebo naopak omezují možnosti zlepšovat kvalitu života některým skupinám obyvatel. Kvalita života je různými aktéry vnímána odlišně, důležité ale je, zda se s aktuální kvalitou života ztotožňují i lidé, kterých se z pohledu lokálních aktérů (úředníků a obyvatel města) a výzkumníků sledované téma týká. Pokud se se svou životní situací neztotožňují a rádi by některé okolnosti svého života změnili, pak by měl stát, obec nastavit takové podmínky, aby toho mohli dosáhnout. Uznání různých potřeb obyvatel nacházejících se v různých socio-ekonomických situacích je tedy klíčové pro rozvoj obce a zkvalitňování života obyvatel.

Tento teoretický přístup se podařilo částečně transformovat do veřejné politiky a tedy i do politického programu tvůrcům sociologického výzkumu GAC (2006), kteří lokalizovali sociální vyloučení v tzv. sociálně vyloučených lokalitách. Lokalizace projevů sociálního vyloučení jim umožnila sbírat data pouze o lidech nacházejících se na pomyslném „dně“ socio-ekonomického žebříčku české společnosti. Svým výzkumem nastolili v českém prostředí „tradici“ zjišťování dat za obyvatele tzv. sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených lokalit. Pouze částečná transformace teoretického přístupu do praktické roviny veřejné politiky se v tomto bodě projevila zejména tím, že došlo k přehlížení okolností a diverzity situací jednotlivých obyvatel v tzv. lokalitách. V praktické rovině došlo totiž k záměně a vzájemnému překrývání sociologických termínů a praktických termínů užívaných lidmi v jednotlivých obcích o tzv. lokalitách a jejich obyvatelích. Výsledkem je časté tzv. házení obyvatel do jednoho pytle a přehlížení souvislostí, které obyvatele do jejich situace přivedly.

Výzkum GAC (tamtéž) zároveň také definoval normativní podmínky respektu a uznání v českém společenském kontextu. Podle GAC je sociální vyloučení: „*Proces, v jehož rámci je jedinci, skupině jedinců či komunitě výrazně znesnadňován či zcela zamezován přístup ke zdrojům, pozicím a příležitostem, které umožňují plnohodnotné zapojení do sociálních,*

¹ Viz např. analýzu Haney, L. (2002): *Inventing the Needy: Gender and the Politics of Welfare in Hungary*. California: California Press.

ekonomických a politických aktivit... společnosti.“ (GAC 2006, s. 9). V takto stanovené definici je předpokladem normativních podmínek *možnost* zapojení lidí nacházejících se v situaci tzv. sociálního vyloučení do společnosti. Pro účely situační analýzy jsme s vědomím veškerých limitů tohoto přístupu vycházeli z výše uvedené definice. Pokud je cílem veřejné politiky zapojovat obyvatele do společnosti, musí tato veřejná politika splňovat kritéria, kterými umožní vzestupnou sociální mobilitu i lidem ohroženým sociálním vyloučením. Vzestupná mobilita je pak možná skrze zapojení obyvatel do sociálních, ekonomických a politických aktivit. Agentura rozpracovává a konkretizuje témata sociálních, ekonomických a politických aktivit v jednotlivých tematických sekcích (zaměstnávání, bydlení, vzdělávání aj.)², které jsou předmětem dalšího působení Agentury v obcích.

Užívání termínu tzv. sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených lokalit má svá pozitiva i negativa. Jak bylo zmíněno v předešlém textu, na jedné straně napomáhá k částečné definici cílové skupiny, která je sociálně potřebná. Na druhou stranu označení lokality přináší i negativní konotace, vzniká nebezpečí stigmatizace míst. Procesu stigmatizace se často chtějí vyvarovat jak obce, tak obyvatelé takto označených lokalit. V oblasti bydlení je tento koncept zvláště problematický, protože dochází ke stigmatizaci místa, problémy jsou materializovány. Obyvatelé těchto míst jsou pak vnímáni jako jednotný celek obyvatel se specifickými charakteristikami a dochází k přehlížení osobních historií, potřeb a okolností, které obyvatele přiměly bydlet v dané lokalitě.³ Při psaní situační analýzy jsme si byli vědomi rozporu tohoto konceptu a nebezpečí stigmatizace jednotlivých míst a obyvatel v obci. Byl to také jeden z motivů, proč porovnáváme informace získané od obyvatel tzv. lokalit se statistickými informacemi o celkové populaci obce. Některá témata veřejných politik (např. v oblasti zaměstnanosti) se totiž dotýkají všech obyvatel obce a vyloučení např. z trhu práce je fenomén přesahující pomyslné hranice tzv. lokalit a často i obce samotné.

2. Metodologie výzkumu

Podle navržené metodologie výzkumu jsme měli hovořit s institucionálními aktéry a vyplnit 50 dotazníků s obyvateli tzv. sociálně vyloučených lokalit (SVL) a míst, která označí lokální institucionální aktéři za nějakým způsobem problémová. Za tímto účelem jsme realizovali polostrukturované rozhovory a vyplňovali předem připravené dotazníky s obyvateli převážně

² Například formou Příručky pro obce (Agentura, 2012).

³ Viz například výzkum Grygar, Stöckelová (2007).

soukromých objektů, které jsou v lokálním kontextu vnímány jako „problémové domy“. Nad rámec těchto dotazníků jsme s lidmi hovořili o jejich běžných problémech a podmínkách, které by v obci navrhovali změnit. Opakovaně jsme oslovili více jak 100 domácností, z nich 23 domácností svolilo k rozhovoru. Po prezentaci první verze textu analýzy jsme změnili metodologii a sběr prováděli pracovníci neziskových organizací, kteří mají s obyvateli vytvořený vztah důvěry. Získali jsme celkem data o 50 domácnostech bydlících v lokalitách (lokality jsou uvedeny níže) tj. o 180 lidech. Studovaný vzorek činil celkem 180 osob, které tvořily 40 % odhadovaného počtu osob bydlících v sociálně vyloučených lokalitách.

Problémem při kontaktování obyvatel bylo získat informace na sídlišti u KASSu. Chyběla zde přirozená místa setkávání obyvatel, kde bychom mohli obyvatele kontaktovat. V jediném místě setkávání mužské části obyvatel sídliště (jen její vybrané části) s námi odmítli hovořit – v místní hospodě, baru jsou místní alkoholici, lidé závislí na drogách. Ve vzdálenější herně byli přítomni pouze dva závislí na pervitinu. Na ulici jsme oslovili dvě osoby bez domova (jeden muž svolil k rozhovoru) a dva závislé na pervitinu, z nichž dealer⁴ a před krátkou dobou navrátil se z výkonu trestu, svolil k rozhovoru⁵.

Procházeli jsme opakovaně sedm vchodů do panelových domů – všechna patra a byty v domech – a chtěli s obyvateli bytů chvíli hovořit. Lidé, kteří rozhovor odmítli, byli zaneprázdněni jinou aktivitou (vařili, chystali se do práce či na brigádu, nebo nám nechtěli věnovat čas, neotevřeli dveře), nechtěli, abychom si dělali písemné poznámky z rozhovoru a aby informace získalo vedení společnosti Bytservis s. r. o. (správce nemovitostí). Dále oslovení obyvatelé nechtěli mluvit na chodbě „před sousedy“ a do svých domovů nás zase nechtěli vpustit. Obyvatelé bytů na Železném dvoře a Pod Železným dvorem byli vstřícní. Pokud jsme je zastihli doma, byli většinou ochotni s námi mluvit. V ulici Hrnčírská jsme mluvili pouze s jednou ženou (bála se poskytnout informace a nechtěla, aby nás viděl někdo z příbuzných majitele), ostatní nebyli v době výzkumu přítomni nebo se odmítli bavit. V dalších oblastech obce nebyl problém s oslovením respondentů vyjma lokality B a C (zde obyvatelé nechtěli s výzkumníky hovořit, případně se báli).

⁴ Skutečnost, že byl muž (ne-Rom) dealer pervitinu, jsme odhalili v průběhu rozhovoru. Zastavovali se u něj dva mladíci, kteří vykazovali abstinenci příznaky a vizuálně byli drogami poznamenáni – ve tváři, tělesné kondici, pohybech těla a mimiky. Dealer je nervózně odbýval, že za nimi přijde, až skončí hovor. Na minulost a současnou ekonomickou aktivitu dealera nás upozornili opodál stojící muži (Romové), se kterými vedl hovor druhý výzkumník. Tomu jeden ze stojících mužů nejdříve nabízel marihuanu slovy „brácho, potřebuješ něco? Nechceš huleni?“

⁵ Rozhovor nebyl založen na důvěře a mnohé odpovědi jsou zavádějící a nejasné.

Získali jsme tedy údaje k 180 obyvatelům města Chodov, kteří se potýkají s nějakým faktorem sociálního vyloučení, nacházejí se v obtížné sociální situaci a bez pomoci zvenčí nemohou či neumí svou situaci změnit k lepšímu. Vzhledem k tomu, že jsme měli dlouhodobě a opakovaně problémy přesvědčit obyvatele, aby s námi mluvili, nepodařilo se nám ani kontaktovat vybrané obyvatele pro hodinový rozhovor. S některými obyvatelemi jsme si ale cca 45 minut povídali (např. žena mluvila na chodbě panelového domu na sídlišti u KASSu a odmítla písemné poznámky, ale hovořila jinak velmi otevřeně z toho důvodu, že se z domu stěhovala). Veškeré údaje k situaci obyvatel jsme zjišťovali na místě a v průběhu polostrukturovaného dotazování. Hovory jsme se snažili vést volně, neformálně a tak, aby měli lidé šanci říci více, než je v Agenturou vytvořeném dotazníku definováno. V některých situacích lidé mluvili otevřeně i o svých příjmech a dluzích (zejména tam, kde jsou zvyklí na pravidelnou spolupráci s neziskovými organizacemi; kde měli před sebou variantní řešení jejich situace – např. odstěhování do ciziny).

Obyvatelé, které jsme pro rozhovor oslovili, nebyli přístupní k dalšímu setkání za účelem delšího rozhovoru. V průběhu výzkumu realizovala lokální konzultantka pro Chodov skupinový rozhovor s obyvatelem Železného dvoru, v místě působili výzkumníci známé sociologické firmy, kteří zpracovávali podklady pro ministerstvo⁶. Dále byl realizován výzkum evaluace Individuálního projektu Karlovarského kraje „Podpora sociálního začleňování příslušníků sociálně vyloučených lokalit v Karlovarském kraj I“ atd. Oslovení lidé byli dotazováním unaveni zvláště v situaci, kdy se jejich osobní životní situace dlouhodobě nelepší. Na situaci si (dne 28. 11. 2014, Zápis KÚ) na Krajském úřadě stěžovaly i neziskové organizace, které měly v Chodově ztížený prostor pro kontaktování nových „klientů sociálních služeb“.

Dále jsme realizovali rozhovory s institucionálními aktéry z městského úřadu, vzdělávacích institucí, neziskových organizací, státní správy. Institucionální aktéry jsme dále žádali o doplňující informace prostřednictvím elektronické komunikace a telefonu. Všichni oslovení institucionální aktéři byli ochotni s námi hovořit, za účelem výzkumu ovšem nechtěli kontaktovat další osoby (v případě žádosti na Bytservis, kde jsme chtěli kontakt na předsedy sdružení vlastníků jednotek – dále jen SVJ - v konkrétních domech a ulicích sídliště u KASSu nám nebylo vyhověno). Ve městě Chodov jsme se účastnili jedné pracovní skupiny nově ustanoveného Lokálního partnerství Agentury – skupiny na témata „zaměstnávání“ – a oslovili jsme zde další potenciální aktéry, kteří mohou osvětlit situaci nízkopříjmových

⁶ Data a výzkum jsou doposud neveřejná a byli jsme požádáni, abychom je jmenovitě nepoužívali.

domácností. Dále jsme studovali písemné materiály, zápisy a analýzy, které se vztahují k městu Chodov, tématu chudoby, vzdělávání, Regionální karty sociálních služeb za poskytovatele služeb ve městě Chodov atd. Tabulka níže shrnuje počet oslovených respondentů, kteří nám poskytli informace (nezahrnuje tedy ty, kteří informace odmítli poskytnout).

Tabulka č. 1: Přehled realizovaných rozhovorů

Kategorie	počet rozhovorů
politika a administrace	8
NNO	2
obyvatelé lokalit - domácnosti	50
obyvatelé - doplňující rozhovory	8
vzdělávací instituce	3

3. Identifikace sociálně vyloučených lokalit

Identifikovat sociálně vyloučené lokality není na první pohled v Chodově těžké. Za lokalitu byly považovány byty Pod Železným dvorem a Železný dvůr již v roce 2006 v tzv. Gabalově zprávě (GAC, 2006), dále v Analýze sociálně vyloučených lokalit v Karlovarském kraji (Dvořáková, 2013). Oblast Železného dvora se dlouhodobě výrazně nemění – došlo k výstavbě prvků, které mají zajistit bezpečnější cestu obyvatel Železného dvora do centra Chodova (přechod, chodník vedoucí nad silnicí, osvětlení). Podle aktuálních výstupů z výzkumu probíhajícího v roce 2014 jsou v obci již celkem tři tzv. sociálně vyloučené či sociálním vyloučením ohrožené lokality (N. D., nepublikovaná verze). K již zmíněné části města Železný dvůr a Pod Železným dvorem jsou to oblast sídliště u KASSu a ulice Hrnčířská. Podle výzkumu z roku 2014 (tamtéž) do sídlištní tzv. sociálně vyloučené lokality patří ulice Obránců míru, Budovatelů, náměstí ČSM. Pokud bychom ale řadili mezi sociálním vyloučením ohrožené obyvatele ty, kteří v evidenci úřadu práce (ÚP, 2014)⁷, pak bychom zde vyjmenované ulice rozšířili i o ulici U Koupaliště a U Porcelánky a rozšířili také na obyvatele, kteří jsou hlášeni k trvalému pobytu na městském úřadě a nemají uvedenou žádnou jinou

⁷ Zaměstnanci úřadu práce (dále jen ÚP) nám poskytli dokumenty s informacemi o nezaměstnaných evidovaných na ÚP řazených podle bydliště a pohlaví. Z těchto dokumentů vycházíme a odkazujeme na ně v textu jako (ÚP, 2014). Mezi ulice identifikované jako součást tzv. lokality jsme zahrnuli pouze ty vchody domů, ve kterých žije více jak 5 lidí evidovaných na ÚP.

kontaktní adresu. Z analýzy dat získaných od ÚP Sokolov vyplývá, že v tzv. lokalitách bydlí jen 22 % z celkového počtu chodovských obyvatel v situaci hmotné nouze (blíže viz kapitola 4.5). Široké pojetí obyvatel ohrožených sociálním vyloučením definovaných jako evidovaných na ÚP přesto zcela nezachycuje počet občanů, kteří potřebují nějaký typ sociální pomoci a podpory. Evidence nezaměstnaných nevykazuje obyvatele důchodového věku či osoby duševně nemocné, které potřebují specifickou podporu, dále vypadávají osoby z evidence sankčně vyřazené. Vzhledem k tomu, že obyvatelstvo Chodova stárne (viz kapitola č. 4), město by mělo ve svých rozhodnutích a politikách zohledňovat i potřeby seniorů.

Pro účely této analýzy vycházíme, jak bylo napsáno výše, z dat úřadu práce (ÚP, 2014), ze kterých jsme identifikovali vyšší počet evidovaných nezaměstnaných na ÚP v konkrétních oblastech města Chodov (tedy 5 a více evidovaných obyvatel bydlících v jednom vchodě). Vytipované oblasti se překrývají s částmi města, ve kterých žije část romských občanů. Zároveň odpovídají místům, jejichž obyvatelé jsou dlouhodobě a podle našich zjištění i systémově přehlíženi nebo jsou naopak předmětem vyššího zájmu ze strany institucionálních aktérů. Uvedené adresy neodpovídají všem místům, kde bydlí občané, kteří potřebují nějaký typ pomoci a podpory. Například v rámci Individuálního projektu Krajského úřadu Karlovarského kraje v Chodově působily tři neziskové organizace a spolupracovaly s obyvateli z dalších minimálně 10 domů / čísel popisných / ulic. Námi lokalizované adresy korespondují s místy, které lokální institucionální aktéři označili za „problematická“, nebo v kterých žije více lidí s podobnými problémy – zejména nezaměstnanost či obtíže s bydlením. Každé z níže popsaných míst má svá specifika, kterým se v textu věnujeme. Námi označené lokality nelze pojímat jako „centra“ problémů, „ghetta“ aj. Charakter místa se může proměnit např. změnou pravidel přidělování bytů, změnou vlastníka nemovitosti atd. Z toho důvodu popisujeme níže specifikované lokality jako místa, kde žije více lidí s podobnými obtížemi, kteří se nemohou ze své situace dostat sami bez pomoci vnějších aktérů. V doporučeních v závěru textu pak navrhuje některá opatření, která mohou připravit podmínky pro vzestupnou sociální mobilitu obyvatel těchto lokalit.

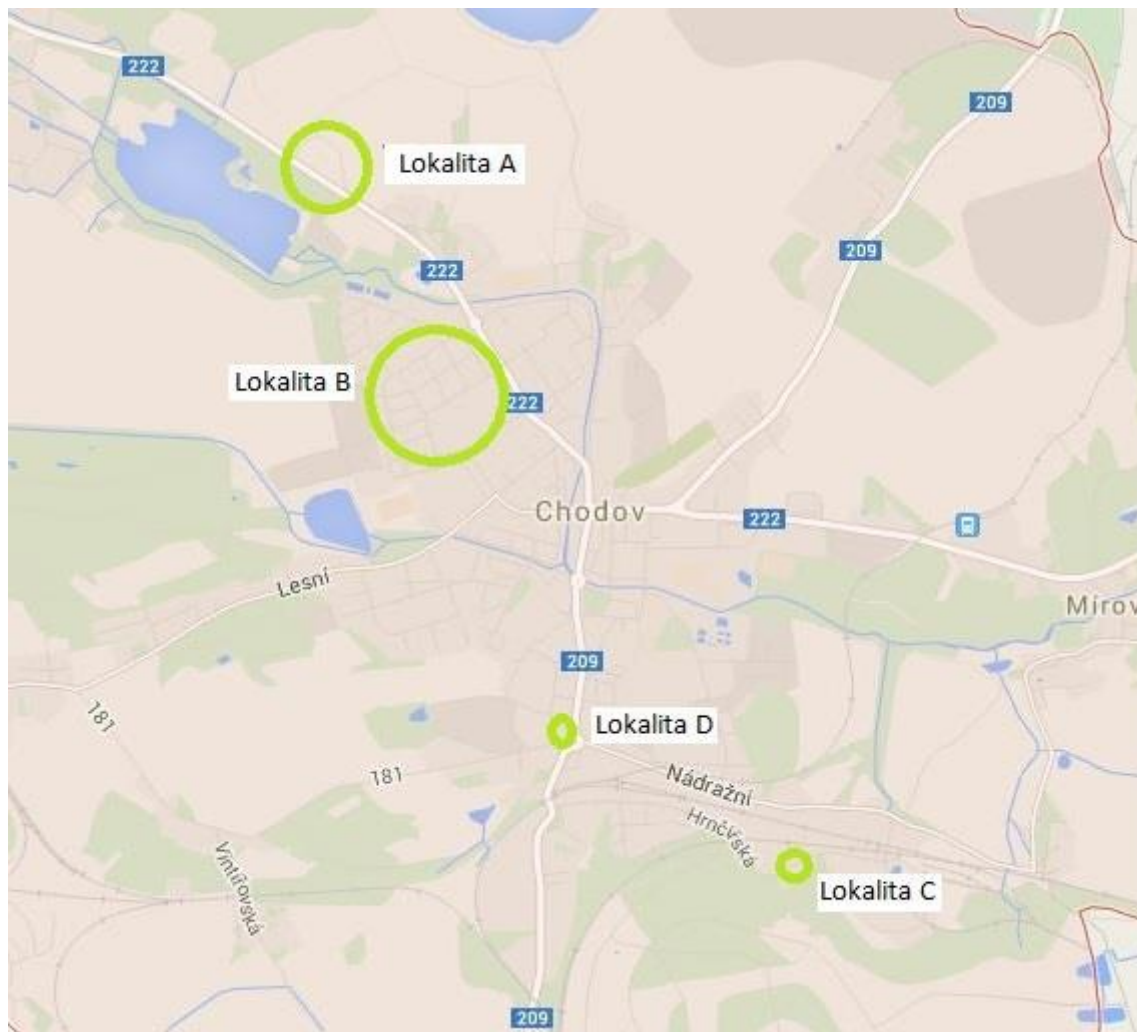
Lokality popisované v této analýze členíme následovně:

- A) Železný dvůr (č. p. 1087, 1088, 1097), Pod Železným dvorem (č. p. 1072, 1096)
- B) sídliště u KASSu (Obránců Míru, Budovatelů, náměstí ČSM, U Koupaliště – celkem 7 čísel popisných)
- C) Hrnčírská (č. p. 888)

D) U Porcelánky (č. p. 170)

E) obyvatelé bez domova

Obrázek č. 1

Zdroj: googlemaps.com, vlastní úpravy

Lokalita A

Lokalitu tvoří dva komplexy bytů oddělené silnicí. V horní části lokality (lokalita A1) jsou 3 třípatrové panelové domy, postavené v roce 2001. Domy jsou v majetku města. Byty jsou vyjmuty z pravidel přidělování běžných městských bytů a jejich přidělení má specifická pravidla (odst. 3 Pravidla, blíže viz kapitola č. 5 tohoto textu). Správcem budov (Bytservis Chodov s. r. o.) jsou byty kategorizovány jako malometrážní byty nebo také „sociální bydlení“ (rozhovor správce, 2014). Výstavbu domů realizovalo město Chodov za hranicí katastru města Chodov, od počátku vzniku jde tedy o vyloučenou oblast (zcela mimo infrastrukturu služeb města). Později byl katastr obce rozšířen až za lokalitu A. Cílem

výstavby bylo vytvořit kapacity tzv. náhradního bydlení. Většina současných obyvatel bydlí v lokalitě A1 po dobu delší než deset let. Jde nejčastěji o bývalé nájemníky bytů na panelovém sídlišti u KASSu v centru města.

Dvě budovy mají po 24 bytech, jedna budova po 11 bytech (celkem tedy 59 bytů) různé velikosti - jde o byty 1+0 velikosti cca 30 m², dále o byty 2+1 o velikosti cca 40 - 50 m². Ve třetí budově jsou větší byty o velikosti cca 50 - 60 m² (Bytservis Chodov s. r. o. 2014, Dvořáková 2013). Byty jsou vybaveny sociálním zařízením, je zde zavedena elektřina a otop na tuhá paliva (ohřev vody, vytápění bytu a vaření se odehrává buď na kamnech na tuhá paliva, nebo pomocí elektřiny). Obyvatelé nesmí v bytech používat plynové bomby, chod domácností může být proto dražší, než kdyby vytápěli, vařili a ohřívali vodu plynem. Správce objektů prodlužuje nájemníkům nájemní smlouvy v tříměsíčních intervalech (některé domácnosti v lokalitě bydlí od roku 2002 – tedy 13 let). V minulých letech správce prodlužoval nájemníkům smlouvy na 1 rok, od této praxe ustoupil z toho důvodu, že lidem narůstal dluh na nájemném (rozhovor vedoucí sociálního odboru, 2015). Obyvatelé v lokalitě žijí dlouhodobě, bez stálé nájemní smlouvy. Obyvatelé lokality doposud kvůli nastaveným pravidlům přidělování bytů neviděli šanci odstěhovat se z oblasti do jiné části města – dle slov některých nemají šanci získat byt od správce nemovitostí a nemají finanční prostředky, aby si pronajali byt u soukromníků (rozhovory obyvatel, 2014). Zároveň několik domácností se z lokality odstěhovalo na sídliště u KASSu či do jiných částí města a do jiných měst (rozhovory obyvatel, vedoucí sociálního odboru, 2014, 2015). Některé rodiny si na kauci potřebnou k přestěhování do jiného bytu našetřily (vedoucí sociálního odboru, 2015), jiné si vzaly na kauci půjčku (rozhovory obyvatel, 2015). Výši nájemného v lokalitě A1 stanovuje rada města podle m² obývané podlahové plochy. Od roku 2001 v domech probíhaly opakovaně stavební úpravy, domy ale viditelně chátrají.

Dům s většími byty je v lepším stavu, některé byty mají vyměněná okna. Dům vypadá upraveně, udržovaně. Prostranství kolem domů je uklizené, je sem zavedena asfaltová cesta, ale okolí domů je hliněné a bez zpevnění. Zcela chybí parkoviště, úprava zeleně či dětské hřiště. Naproti obytným budovám jsou vybudovány "sklípky" na uhlí a topivo. V těch v roce 2014 někteří ukládají dřevo na otop, některé využívá evangelická Charismatická církev - Sdružení křesťanských Romů a Sintů jako sklady pro oblečení aj. Do domů je nainstalovaný kamerový systém. Každý obyvatel domu může naladit na svém televizoru signál z několika kamer a sledovat, který ze sousedů odešel, který se vrací, jakou má návštěvu apod. Přímý přenos obrazu z kamer měli zapnutý všichni obyvatelé bytů, které jsme v lokalitě navštívili.

V domech bydlí celkem 133 hlášených obyvatel (Bytservis Chodov s. r. o., 2014). Do lokality zajíždí mladí ze sídliště u KASSu a také dealeri (rozhovory obyvatel, pozorování, 2014).

Železný dvůr je rozdělen s oblastí Pod Železným dvorem silnicí II. třídy, v současné době jsou již lokality propojené přechodem pro chodce.⁸ Část lokality Pod Železným dvorem není vůbec osvětlená. Do centra města vede jen jedna bezpečná cesta po chodníku z oblasti Železný dvůr (lidé tento chodník ne vždy využívají, chodí po krajnici silnice).

Pod Železným dvorem (oblast A2) je druhý komplex budov pod úrovní silnice (směrem na Vřesovou). Komplex bytů byl postaven ve stejném časovém období jako byty nad silnicí, tedy v oblasti A1, Železný dvůr. Budovy však nejsou v majetku města, ale v majetku Bytservisu Chodov s. r. o. Jde o komplex „nájemních bytů se sníženou kvalitou“ (Bytservis Chodov, 2014) a tvoří jej celkem 20 bytů ve dvou přízemních budovách. Jde o byty tzv. 4. kategorie, velikosti 1+1 (cca 36m²), 2+1 a větší. Domy nejsou dlouhodobě udržované, v bytech jsou na mnohých místech plísně. Koupelna je velmi úzké prostranství s umyvadlem, záchodem, někdy sprchovým koutem. V některých „bytech snížené kvality“ neteče teplá voda. Minimální cena nájmu v městských bytech činí 42,14,- Kč/m², přičemž v některých případech může valná hromada společnosti rozhodnout jinak po domluvě se sociálním odborem obce (Pravidla Bytservis Chodov s. r. o., N. D.). V oblasti A2 bylo přihlášeno celkem 45 osob, z nich zde žijí minimálně dvě rodiny s dětmi. V některých žijí i vícegenerační rodiny (např. 6, 8 lidí) v bytech velikosti 2+1. Mezi oslovenými domácnostmi žily některé rodiny v místě A2 i 13 let. Některým domácnostem je smlouva prodlužována po třech měsících, rodině žijící v místě 13 let je prodlužována po jednom měsíci. Správce nemovitosti v minulosti prodlužoval nájemníkům smlouvy po roce, nájemníkům ale v té situaci narůstal dluh na nájmu. Z toho důvodu přistoupili na smlouvy prodlužované po jednom měsíci (vedoucí sociálního odboru, 2015). Lidé v lokalitě žijí dlouhodobě a bez splacení veškerých dluhů vůči městu nemají šance získat kvalitnější bydlení a dlouhodobější smlouvy. Některé rodiny se ale z oblasti Pod Železným dvorem odstěhovaly na Železný dvůr. Hygienické podmínky, stejně jako velikost bytů, nejsou vyhovující pro dlouhodobé bydlení nízkopříjmových vícečetných rodin ani pro starší obyvatele (obyvatele věku 50+).

Celkem je v lokalitě A hlášeno 178 obyvatel.

Lokalita B

⁸ Přechod pro chodce je v místě umístěn protiprávně a hrozí, že bude vyfrézován (Bočková, komentáře k textu 2015).

Jde o sídlištní zástavbu v centru města, kterou v textu nazýváme sídliště u KASSu. Oblast zahrnuje zejména ulice kolem bývalého kulturního domu, věžové domy o 7, 11 a 14 patrech a to v ulicích Obránců Míru, Budovatelů, náměstí ČSM, U Koupaliště atd. Z podkladů o nezaměstnaných evidovaných na ÚP jsme vytypovali celkem 7 čísel popisných, ve kterých žije 5 a více nezaměstnaných obyvatel (ÚP 2014). Na vybraných adresách bydlelo v jednom vchodu nejvíce 27 nezaměstnaných občanů města Chodova (tamtéž, vlastní výpočty). Domy jsou buď v majetku vlastníků nemovitostí, nebo v majetku Bytservisu Chodov s. r. o. Ve vybraných domech žijí romští a neromští obyvatelé - všichni si stěžovali na problémy s drogově závislými a bezdomovci. Panelové domy mají rekonstruované vnější pláště, některé z vchodů mají také opravené výtahy, stoupačky a novou výmalbu stěn.⁹ Vnitřní úpravy domů nejsou samozřejmostí. Domy vlastněné Bytservisem Chodov s. r. o. působí uvnitř neopraveně (zdi špinavé, počmárané, chodby většinou neuklizené). Vchod monitoruje kamerový systém, který přenáší informace do kanceláře společnosti. Celkový počet bytů v panelových domech v lokalitě B je cca 284. V lokalitě je minimálně 7 bytů, ve kterých se často střídají nájemníci.¹⁰ Odhadovaný počet obyvatel (potřebujících nějakou formu pomoci) je cca 110 osob včetně dětí.¹¹

Některé byty jsou v osobním vlastnictví obyvatel, jiné jsou majiteli dále pronajímány. Velikost bytů je především 2+1 a 3+1 a v nájemních bytech lidé hradili čisté nájemné ve výši 5000,- až 12500,- Kč. Nájemníkům, kteří byli ochotni s námi hovořit, majitelé bytů prodlužovali smlouvy po jednom měsíci, po třech měsících, po půl roce nebo po jednom roce (záleželo vždy na majiteli bytu). V průběhu výzkumu jsme se setkali s tím, že nájemníci měli ve smlouvě stanovenou pevnou částku, ve které byly obsažené i částky za veškeré služby. Smluvní částka za byt 2+1 činila v takovém případě 15000,- Kč. V panelových domech jsme se opakovaně setkávali s pozůstatky po drogově závislých – sáčky se zbytky pervitinu,

⁹ V případě jednoho z domů došlo k předražení zakázky, její nedodělení a SVJ měla v době výzkumu problémy s dluhem. Nikdo z majitelů bytů nechtěl převzít zodpovědnost za řešení situace. Sdružení vlastníků řešilo, zda má podat trestní oznámení.

¹⁰ Přesný počet bytů jsme nezískali, předseda správcovské firmy Bytservis Chodov s. r. o. nám odmítl poskytnout kontakt na předsedy jednotlivých sdružení vlastníků jednotek (SVJ) a tak jsme nemohli počet bytů ověřit. Odhad vychází z evidence obyvatel, kde nám pracovnice úřadu pro účely výzkumu zjistila aktuální počet přihlášených obyvatel k trvalému pobytu na adresách lokality B za měsíce září a říjen 2014.

¹¹ Odhad vychází z kombinace odhadu počtu potřebných obyvatel organizací Khamoro o. p. s., počtu klientů organizace Člověka v tísni o. p. s. (poradenské služby) z Regionálních karet sociálních služeb za rok 2012 - 2014, počtu evidovaných obyvatel na ÚP v listopadu 2014 a odhadu počtu romských obyvatel z výzkumu GAC 2014. Výsledné číslo je průměrem těchto kvalifikovaných odhadů a údajů.

injekční stříkačky, rozbité žárovky (varné sklo) a další nepořádek ležely v několika vchodech sídlištních domů a ve více patrech. Drogy jsou nejvíce rozšířeným „nešvarem“, lidé si opakovaně stěžovali na drogově závislé a na závislé na alkoholu, kteří se snaží spát ve sklepích a jiných prostorách panelových domů. Lokalita není nijak upravena pro trávení volného času různých věkových skupin obyvatel. V oblasti město v minulých letech přistoupilo k veřejnému promítání filmů na zdi KASSu, ale zatím se nesečkali s velkým zájmem ze strany veřejnosti. V oblasti ke KASSu chybí dětské hřiště¹² či hřiště pro lidi důchodového věku.

Lokalita C

Jde o dům se 13 byty, jehož vlastník zde spolu s širší rodinou bydlí. Majitel nemovitosti koupil dům v roce 1997 a převzal jej i s původními nájemníky. V průběhu 17 let se obyvatelstvo domu pozměnilo – žije zde více příbuzných majitele. Podle osloveného obyvatele lokality bydlelo v domě celkem 6 domácností, které jsou v příbuzenském vztahu s majitelem. Někteří obyvatelé domu mají problémy s dluhy, zajištěním financí. Lokalita není místními obyvateli považována za problematickou. Lokalitu bychom nepovažovali za problematickou vyjma vyššího počtu nezaměstnaných evidovaných na úřadu práce.¹³ Oslovení obyvatelé se nechtěli bavit a báli se mluvit o čemkoliv, co by se týkalo bydlení, výše nájmu apod. s odůvodněním „nechci mít problémy“. Odhadovaný počet obyvatel je 26 lidí včetně dětí. Stav budovy zvenčí je na první pohled v pořádku, budova je opravená, neliší se od okolní zástavby. Stav vnitřních rozvodů byl v době výzkumu špatný a stávalo se, že někdy netekla nájemníkům voda. Byty jsou plně vybavené sociálním zařízením a kuchyní. Dům je sice napojen na centrální kotelnu, ale lidé topí v domácích kamnech na tuhá paliva. Jeden z nájemníků uvedl, že na otop využívá elektřinu. S majitelem příbuzensky spříznění obyvatelé bytů hradí údajně snížený nájem, ostatní mají nájmy běžné výše. Jeden z nájemníků platí 10000,- Kč nájemné za byt velikosti 2+1 (rozhovor obyvatele, 2014). Podle některých zdrojů

¹² Podle institucionálních aktérů mezi panelovými domy město postavilo jedno z prvních dětských hřišť s moderními herními prvky. Po krátkém čase ale bylo hřiště zničeno a město jej muselo demontovat (rozhovory vedoucí školského odboru, sociální odbor, 2014). Nová dětská hřiště jsou v ulicích Jiráskova, Čapkova, U Koupaliště a pak dětské hřiště v areálu DDM.

¹³ V lokalitě podle výzkumníků žilo celkem 26 obyvatel, z nichž 15 bylo dětí. Dále zde žili podle výstupu z výzkumu roku 2014 celkem 4 lidé pobírající invalidní důchod, 2 lidé pracující, 2 lidé pracující příležitostně (brigády v supermarketu Karlovy Vary aj.). Z evidence úřadu práce vyplynulo, že ke dni 19. 11. 2014 žilo v domě celkem 10 osob evidovaných na ÚP (ÚP, 2014).

si někteří obyvatelé přivydělávali sběrem železného šrotu a opravou aut či prodejem částí aut. V době výzkumu pro Agenturu jsme ale žádné podobné ekonomické praktiky v lokalitě nezaznamenali.

Lokalita D

Jde o dvoupatrový dům při hlavní silnici, v jehož dolním patře je hostinec Daliborka. Dům funguje jako ubytovna a bydlení zde vyhledávají především lidé v tíživé sociální situaci – např. lidé bez domova. V horním patře domu je několik bytů, které obývají romští i neromští obyvatelé. Dům není zvenku nijak vizuálně odlišný od okolní zástavby, je lehce omšelý, s opotřebovanými starými okny. Uvnitř není dům dlouhodobě opravován, v domě je cítit vlhkost. Do horního patra domu je přístup pouze přes výčep hostince. Byty navštívené výzkumníky byly velikosti 1+0 a obývali je dva lidé (lidé si mohou být cizí, ale sdílí společný pokoj), v dalších bytech bydlely i rodiny s dětmi. Za místo v bytě obyvatelé hradili celkem 3500,- Kč na osobu vč. energií. Byty jsou vybavené sociálním zařízením, topením. Podle ÚP v domě bydlelo celkem 6 nezaměstnaných osob, vedených ke dni 19. 11. 2014 v evidenci ÚP. Celkem 4 obyvatelé evidovaní na ÚP měli trvalé bydliště nahlášené na Městském úřadu Chodov, na ubytovně měli přechodné bydliště (ÚP, 2014). Všichni obyvatelé domu v předchozích 10 letech bydleli v Chodově, zejména na sídlišti. V domě žije více lidí, kteří mají problémy s alkoholem, minimálně jeden z nájemníků se léčí s duševní poruchou (spolupracuje s organizací Focus o. s.). Odhadovaný počet obyvatel lokality je cca 20 lidí (odhad výzkumníků).

E - obyvatelé bez domova

Mezi obyvatele bez domova v této studii zahrnujeme obyvatele s nahlášeným trvalým i přechodným bydlištěm na Městském úřadu v Chodově, kteří byli zároveň v evidenci nezaměstnaných obyvatel na úřadu práce ke dni 19. 11. 2014. Dále sem zahrnujeme osoby, které mají trvalý pobyt na Městském úřadu v Chodově a zároveň mají přechodnou adresu na některé z chodovských adres (podle ÚP 2014). Do této skupiny řadíme také obyvatele, kteří se často stěhují po bytech v Chodově (konkrétně do a z oblasti sídliště u KASSu) a nemají tedy stabilní či stabilizované podmínky k bydlení. Těmto lidem neustále hrozí ztráta bydlení a podle klasifikace bezdomovectví Evropské federace národních organizací pracujících s

bezdomovci (FEANTSA)¹⁴ jsou i tyto rodiny vnímány v kontextu evropské legislativy a států jako lidé bez domova mající nárok na pomoc a přidělení tzv. sociálního bytu.¹⁵ Počet lidí nahlášených s trvalým i přechodným pobytem na Městském úřadu a zároveň v evidenci ÚP bylo ke dni 19. 11. 2014 celkem 22. Dalších 52 nezaměstnaných mělo ke stejnému dni přechodný pobyt na některé z chodovských adres (ÚP, 2014, vlastní výpočty). Dále jen v měsících září a říjen 2014 se k trvalému pobytu do Chodova (sídliště u KASSu, lokalita B) přihlásilo 12 občanů z jiných měst a obcí, 14 občanů z jiné adresy v Chodově, dalších 35 obyvatel se z lokality B odstěhovalo - z nich 18 na jinou adresu v Chodově, 16 mimo Chodov - (evidence obyvatel, 2014) viz následující tabulka.

Tabulka č. 2

trvalý pobyt MěÚ (městský úřad)	přechodný pobyt MěÚ	evidence ÚP	přistěhovalo se	odstěhovalo se	celkem
X	X	X	0	0	22
0	X	X	0	0	52
0	0	0	X	0	26
0	0	0	0	X	18
					118

Zdroj: ÚP 2014, evidence obyvatel

Tato data vystihují pouze část obyvatel Chodova, kteří se potýkají s nejistotou bydlení. Minimální počet lidí, kteří se stěhují v rámci Chodova a prošli lokalitou B v měsících září a říjen 2014 je odhadem 60 osob. Celkem tedy do kategorie lidí bez domova spadá odhadem

¹⁴ Organizace FEANTSA vytvořila klasifikaci bezdomovectví tzv. ETHOS, ze kterého vychází Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR pro přípravu legislativního návrhu zákona o sociálním bydlení. Zákon o sociálním bydlení by mohl být v platnosti od 1. ledna 2017. Podle této klasifikace jsou mezi lidmi bez domova považováni nejen obyvatelé bez přístřeší, ale také obyvatelé, kteří nemají jistotu bydlení (např. mají nedostatek příjmů, smlouvy prodlužované po krátkém časovém období) nebo kteří bydlí v nevyhovujících podmínkách (mezi ty patří špatné hygienické podmínky bydlení, malý byt na počet jeho obyvatel atd.). Blíže viz <http://www.feantsa.org/spip.php?article120&lang=en>.

¹⁵ Z kategorizace vycházíme, ale nemůžeme ji jednoduše aplikovat na Chodov, pokud bychom vzali jako určující kritérium prodlužované smlouvy po krátkých časových úsecích, museli bychom mezi lidmi bez domova počítat také obyvatele lokality A, B apod. Tak tomu ale není, obyvatelé lokality A žijí v bytech dlouhodobě (i více jak 10 let).

118 obyvatel Chodova.¹⁶ Lidé bez přístřeší (22), se pohybují převážně na sídlišti u KASSu, někteří z nich přespávají v lese směrem na Vintířov a jinde (rozhovory obyvatel, 2014).

Celkem tedy ve výše popsaných bytech, lokalitách či v obtížné životní situaci žije v Chodově mezi 450 - 500 občany Chodova včetně dětí¹⁷. Společným znakem mnohých obyvatel je dlouhodobost jejich situace – především obyvatelé lokality A se dlouhodobě (někteří až 13 let, běžně kolem 10 let) nacházejí ve stejné či podobné sociální a bytové situaci, která je výrazně determinována pravidly přidělování bytů. Lidé žijí v malých bytech a často vícečetné a vícegenerační rodiny v jednom bytě. V lokalitách B, C, D lidé žijí v bytech, které jsou opravované či opravené – byty jsou především v rukou soukromých vlastníků. Do lokality D se přistěhovalo více lidí žijících původně na ulici. V lokalitě A (městské byty či byty v majetku Bytservis Chodov s. r. o.) jsou nejnižší nájmy. Není zde ale kvalitní bydlení (byty jsou přeplněné, ve špatném hygienickém stavu). Lidem nacházejícím se v lokalitě A či v situaci E brání dluhy vůči městu a nastavení pravidel přidělování bytů tomu, aby si našli kvalitnější bydlení mimo lokalitu či bydlení v případě, že jim hrozí ztráta bydlení nebo jsou bez střechy nad hlavou. V lokalitách a v jejich blízkosti není dostatečný počet dětských hřišť a jiných míst setkání a trávení volného času.

4. Socio-demografické charakteristiky (sociálním vyloučením ohrožených) obyvatel

Socio-demografická struktura obyvatel Chodova se proměnila zejména po druhé světové válce s odsunem německého obyvatelstva (z města musela odejít více jak polovina tehdejších obyvatel - cca 2500 lidí) a s rozvojem strojírenského a hutnického průmyslu (Chodov, 2014). Německé obyvatele nahradili pracovníci především v dělnických profesích, kteří pracovali v později nazývané firmě Sokolovská uhelná, v dolech na těžbu kaolínu, ve strojírenské firmě Chodos Chodov s. r. o. (gumárenský a plastikářský průmysl), v porcelánce (dnešní Epiag

¹⁶ Do počtu obyvatel nepočítáme již ty, kteří se odstěhovali mimo Chodov (tj. 16 osob) a do studie ani nemůžeme zahrnout ty, kteří jsou sankčně vyřazeni z evidence úřadu práce (ti vypadávají tzv. ze systému, kterým by mohli být monitorováni).

¹⁷ Pokud bychom počítali na jednu domácnost průměrně 3 osoby, pak by šlo odhadem o cca 150 domácností žijících v lokalitách a situacích, které nemohou sami řešit (výpočet činí tedy $450/3=150$).

Lofida – Porcelánky s. r. o.) aj. Výstavba panelových sídlišť začala v sedmdesátých letech 20. století (tamtéž).

Podle sčítání lidí, domů a bytů v letech 2001 a 2011 a dat získaných z Regionálního informačního servisu (dále jen RIS) Centra pro regionální rozvoj z roku 2013 se počet obyvatel nijak výrazně nemění. Narůstá pouze počet lidí důchodového věku.

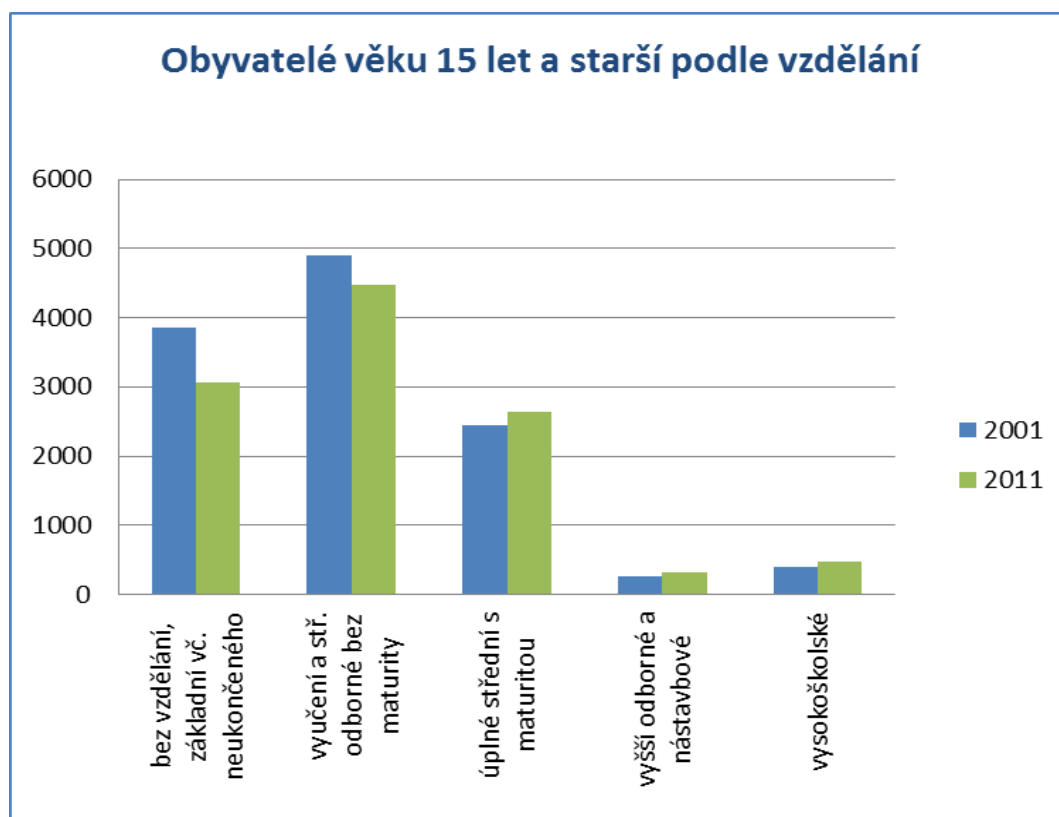
Tabulka č. 3: Vývoj počtu obyvatel podle Sčítání lidí, domů a bytů v letech 2001 a 2011 a RIS 2013.

	2001	2011	2013
0 - 14 let	2712	2096	2127
15 - 64	10797	9778	9746
65 +	1178	1817	2172
celkem	14687	13748	14045

Zdroj: ČSÚ 2001, 2011, RIS 2013

Vzdělanostní struktura obyvatel se mezi lety 2001 a 2011 proměnila. Snížil se počet lidí bez vzdělání nebo s ukončeným základním vzděláním (o 30 % oproti stavu z roku 2001), snížil se také (o cca 10 %) počet lidí s ukončeným středoškolským vzděláním bez maturity. Naopak se o 24 % zvýšil počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel oproti počtu vysokoškolsky vzdělaných v roce 2001. V roce 2011 bylo z celkového počtu obyvatel celkem 55 % těch, kteří byli bez vzdělání, s ukončeným základním vzděláním či s výučním listem. Vzhledem k rozložení počtu nezaměstnaných evidovaných na ÚP k 19. 11. 2014, kdy lidé bez vzdělání či jen s výučním listem tvořili 85 % nezaměstnaných (viz kapitola o zaměstnanosti), mají obyvatelé se základním vzděláním a výučním listem vyšší „šanci“ být v evidenci ÚP.

Graf č. 1

Zdroj: ČSÚ 2001, 2011, vlastní výpočty

4.1. Migrace

Saldo migrace ve městě Chodov bylo v roce 2013 v záporných číslech. Živě narozených bylo sice více než zemřelých obyvatel, více lidí se ale z města odstěhovalo, než se přistěhovalo. Podle pracovnice z evidence obyvatel na městském úřadu se lidé do Chodova přestěhovávají z menších obcí, které spadají pod Chodov. Jde zejména o obce Vintřív a okolní vesnice směrem k úpatí Krušných hor. Naopak odliv obyvatel probíhá zejména do větších měst – Karlovy Vary, Sokolov aj. (rozhovor evidence obyvatel, 2014).

Tabulka č. 4: Saldo migrace v roce 2013

	Přírůstek obyvatelstva			saldo migrace		saldo migrace	přírůstek k/úbytek
	Živě narození	zemřelí	přirozený přírůstek	přistěhovalí	vystěhovalí		
muži	78	75	3	133	187	-54	-51
ženy	64	54	10	205	229	-24	-14
celkem	142	129	13	338	416	-78	-65

Zdroj: RIS 2013

Migrace obyvatel probíhá jak v rámci města mezi jednotlivými byty, tak mimo město do většinou větších měst a obcí. V rámci migrace uvnitř města jde zejména o přesun obyvatel mezi jednotlivými byty či typy bydlení. Podle pracovnice evidence obyvatel nejvíce lidí fluktuuje v rámci sídliště u KASSu, a to v několika bytech v oblasti. Jsou to byty soukromých vlastníků, kteří je dále pronajímají zejména nízkopříjmovým rodinám. Podle zaměstnankyně Městského úřadu Chodov jde cca o 30 lidí, kteří se v posledních letech několikrát stěhovali v rámci Chodova (odhad, rozhovor evidence obyvatel 2014). Vzhledem k tomu, že k přihlašování a odhlašování lidí k trvalému pobytu dochází podle pracovnice úřadu zejména v bytech na sídlišti u KASSu, sledovali jsme počet přihlášených a odhlášených za měsíce září a říjen 2014. Na evidenci obyvatel se v těchto měsících přihlásilo k trvalému pobytu do Chodova (lokalita B) celkem 12 občanů z jiných měst a obcí (Vřesová, Rotava), dalších 14 občanů z jiné adresy v Chodově. Ve stejném období se z adres lokality B odstěhovalo celkem 35 obyvatel (z nich 18 na jinou adresu v Chodově, 16 mimo Chodov – zejména Karlovy Vary, Sokolov). Z Regionálních karet sociálních služeb za město Chodov vyplývá, že z celkového počtu 248 „klientů“ terénní sociální služby organizace Člověk v tísní se celkem 16 klientů přestěhovalo do jiného města a pracovníci neziskové organizace nevěděli kam. Minimální počet lidí, kteří se stěhovali v rámci Chodova a prošli lokalitou B v měsících září a říjen 2014 činí tedy odhadem 60 osob.

Z evidence nezaměstnaných obyvatel ke dni 19. 11. 2014 (ÚP 2014) vyplývá, že v minulosti docházelo k přesunům obyvatel mezi lokalitou A, lokalitou B a to oběma směry. Jde o cca deset domácností, které se stěhovaly mezi těmito dvěma lokalitami a mají tak v jedné lokalitě trvalé bydliště a v druhé lokalitě přechodné bydliště.

Lokalita A (pouze Železný dvůr) → lokalita B (2 případy)

Lokalita A (pouze Pod Železným dvorem) → lokalita B (2 případy)

Lokalita B → lokalita A (pouze Železný dvůr – 5 případů)

Lokalita B → lokalita A (pouze Pod Železným dvorem – 1 případ)

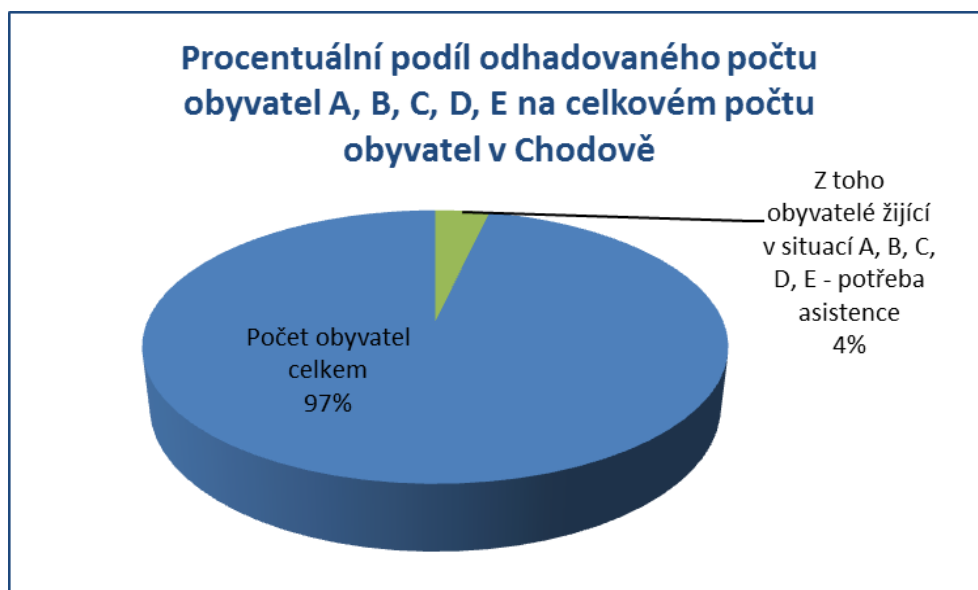
Nevíme sice, v jaké době k přestěhování obyvatel mezi lokalitami A, B došlo, ale počty příchozích a odchozích z lokalit vystihují i postoje oslovených obyvatel a jejich schopnost mobilizovat zdroje pro dosažení jimi vytyčeného cíle – odstěhovat se. Některé rodiny měly zkušenost s odchodem do zahraničí – zejména za prací v Anglii, Kanadě a Německu. Z oslovených 12 domácností 11 respondentů uvedlo, že by se rádi z lokality A odstěhovali

(někteří do města Chodova na sídliště, jiní do zahraničí – Německo, Anglie). Lidé žijící Pod Železným dvorem v rozhovorech deklarovali, že se chtějí přestěhovat „do bytu“. Přestože v lokalitě bydlí např. od roku 2002, nebyli s kvalitou bydlení spokojeni a v průběhu rozhovoru deklarovali, že nepovažují bydlení na adrese Pod Železným dvorem za domov. Později v rozhovorech konstatovali, že nemají jinou šanci, než si najít byt nezávisle na městě a z lokality odejít. Jedna z oslovených žen nám popsala, že pokud si dá její dcera žádost na byt, nemá kvůli současným pravidlům přidělování bytů šanci získat byt v jiné lokalitě (blíže k pravidlům viz kapitola č. 5).

4.2. Odhad počtu obyvatel lokalit A, B, C, D, E a socio-demografické charakteristiky obyvatel

Počet obyvatel bydlících v lokalitách A, B, C, D nebo nacházejících se v situaci E jsme zjišťovali z několika zdrojů. Vycházeli jsme z předešlých výzkumů (GAC 2006, Dvořáková 2013), ze současného výzkumu v Chodově (N. D., 2014), z podkladů od ÚP (ÚP 2014), údajů z evidence obyvatel, odhadů neziskových organizací a z Regionálních karet sociálních služeb za město Chodov (KÚ KK, 2015), z terénního výzkumu v lokalitách. Na základě komparace jednotlivých údajů (které nezahrnují důchodce, osoby vyřazené z evidence ÚP, osoby v evidenci ÚP bydlící na jiných adresách města, osoby pracující a potýkající se s dluhy, osoby duševně nemocné) jsme dospěli k odhadu celkem 450 – 500 osob včetně dětí, které se nacházejí v situaci (zejména nejistoty bydlení), ze které potřebují pomoci.

Graf č. 2

N = 14045

Zdroj: RIS 2013, vlastní šetření

Odhadem se 4 % obyvatel města nachází v nepříznivé sociální, ekonomické a zejména bytové situaci (viz graf výše). Relativně nízký podíl nízkopříjmových občanů ale nezahrnuje sociálně potřebné seniory a ty, kteří z nějakého důvodu vypadnou z evidence ÚP. Složení obyvatel lokalit podle přisuzované etnicity (viz graf níže) jsme definovali na základě subjektivního odhadu výzkumníků, kteří s obyvateli hovořili. Výzkumníci přisuzovali osloveným respondentům etnicitu také na základě informací od obyvatel, kteří se identifikovali s romskou etnicitou. Ze získaných dat vyplývá, že lokality nejsou místy, kam by se stěhovali obyvatelé pouze z jedné etnické skupiny (viz graf níže). V případě oslovených obyvatel objektu Pod Železným dvorem jsme mluvili pouze s romskými domácnostmi (jednotlivci i celými rodinami). V případě obyvatel sídliště u KASSu podle odhadů neziskových organizací tvoří romští občané maximálně pětinu obyvatel sídliště. Lokality C a D jsou také etnicky heterogenní. Složení obyvatel podle etnicity tedy ukazuje pouze na složení námi sledovaného vzorku oslovených domácností (viz graf).

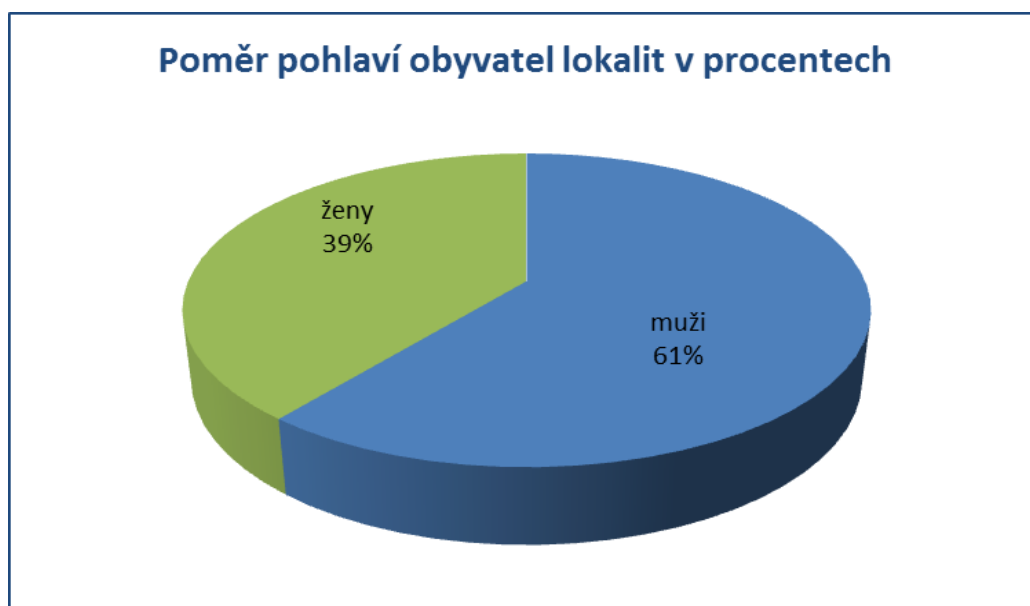
Graf č. 3

N = 180

Poměr pohlaví je lehce vychýlen ve prospěch mužů. Některé vícečetné rodiny vychovávaly pouze syny nebo více synů, nežli dcer a tak je procentuální podíl mužů vyšší, nežli podíl žen viz následující graf.

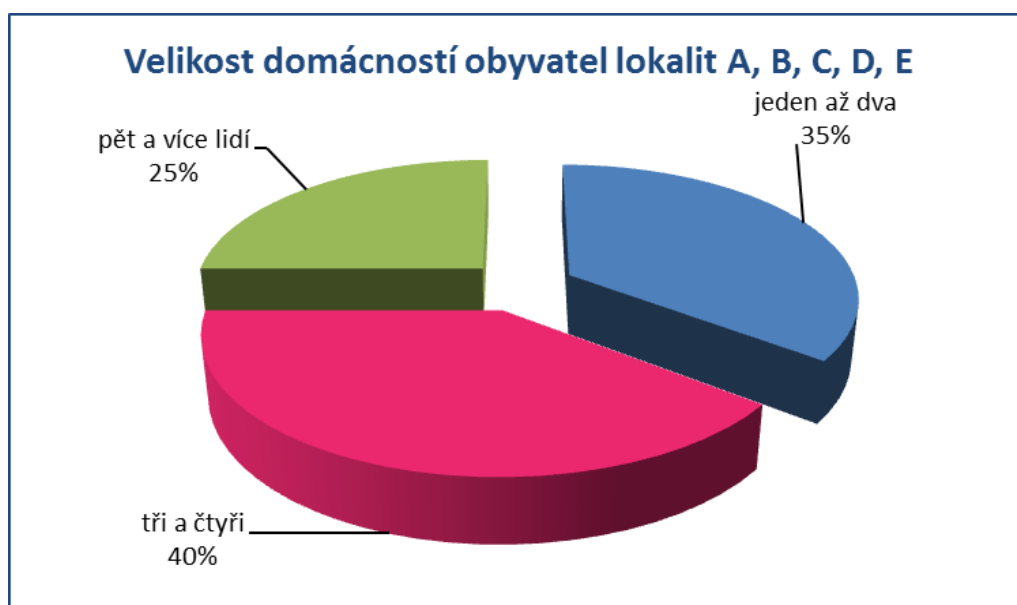
Graf č. 4

N = 180

Složení domácností co do počtu jejích členů ukazuje, že 40 % domácností tvořili tři až čtyřčlenné domácnosti. Rodiny s dětmi žily převážně v oblastech A, B. Byly to rodiny se dvěma dětmi nebo matky samoživitelky s více dětmi. Celkem 35 % domácností pak tvořili jednotlivci či lidé žijící v páru. Šlo zejména o samostatně žijící muže (lokalita D, E), lidi důchodového věku (lokalita A, B). Vícečetné domácnosti tvořily 25 % sledovaného vzorku obyvatel a žily v lokalitě A, tedy na Železném dvoře a Pod Železným dvorem. Vícečetné domácnosti měly 6, 7 či 8 členů a bydleli v bytech maximální velikosti 2+1 (většinou o velikosti do 50m²).

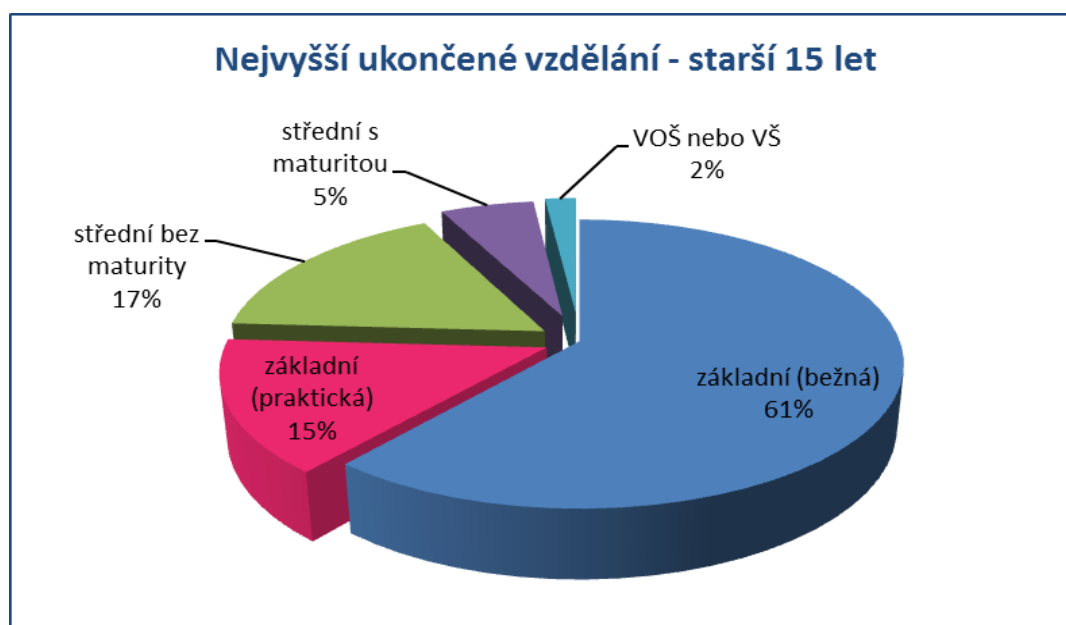
Graf č. 5 Velikost domácností obyvatel lokalit podle počtu členů domácnosti

N = 50

V Chodově žilo mezi oslovenými obyvateli poměrně nízké procento lidí, kteří vystudovali běžnou základní školu (50 %). Naopak je vyšší procento těch, kteří vystudovali základní školu praktickou (28 % z oslovených domácností). V lokalitách (zejména lokalita A, B) mělo 18 % z oslovených lidí vystudovanou střední školu bez maturity a jeden člověk měl vystudovanou střední školu s maturitou. Jeden z oslovených obyvatel uvedl, že má vystudované magisterské studium, vlivem životních událostí ale skončil na ulici a později v lokalitě D.

Graf č. 6 Obyvatelé lokalit starší 15 let podle ukončeného vzdělání

N = 108

4.3. Zadlužení

Informace k zadlužení domácností jsme získali ze dvou zdrojů, a to z pohledu pracovníků městského úřadu, kteří mají na starosti evidenci dluhů a vymáhání místních poplatků, pokut, nájmu. Dále jsme se na zadlužení dotazovali i obyvatel lokalit A, B, C, D, E. Ne všichni oslovení obyvatelé byli ale ochotni mluvit o tématu dluhů, jiní nám vysvětlili, že v obci nepůsobí žádný podnikatel nebo služba, která by zprostředkovávala půjčky a se svou finanční historií půjčky nezískají. Řada lidí je zadlužená zejména vůči městu a správci nemovitostí. Přehled dluhů na nájmech vůči správci a vlastníku nemovitostí Bytservis Chodov s. r. o. jsme nezískali, dostali jsme pouze obecné údaje k zadluženým nájemníkům bytů vlastněných či spravovaných společností Bytservis Chodov s. r. o. Podle jednatele organizace celkový dluh

činí přibližně 6 000 000,- Kč za nájemné včetně penále a bez dalších služeb. Největším problémem jsou podle jednatele společnosti insolvenční řízení (tedy soudní oddlužení jednotlivých vlastníků bytů a členů společenství vlastníků jednotek). S insolvencí totiž souvisí i nárůst dluhů vůči společenství vlastníků jednotek (SVJ) a to zejména na položce fondu oprav (rozhovor jednatel, 2014). V době výzkumu (podzim 2014) měla 3 společenství vlastníků jednotek (SVJ) problémy s nárůstem počtu dlužníků a výší pohledávek a pokud by vedoucí jednotlivých SVJ nepřistoupili k preventivním ekonomickým opatřením (navýšení fondu oprav), hrozil by jim tzv. krach.¹⁸ Několik nájemníků totiž dlouhodobě neplatilo do fondu oprav a tyto finance SVJ chyběly na úhradu běžného chodu bytového domu (společné dodávky vody, elektřiny, tepla atd.). Platící vlastníci bytů tak museli nově zvýšit příspěvky do fondu oprav, aby měli dostatek financí na běžný chod a údržbu domu. Jedním z takových SVJ je sdružení spravující celkem 45 bytových jednotek, z nichž 6 majitelů bytů dluží na fondu oprav a jejich pohledávky vůči SVJ dosáhly částky 600 000,- Kč (rozhovor, jednatel Bytservis Chodov, s. r. o.).

Společnost Bytservis Chodov s. r. o. umožňuje dlužníkům po splacení celého dluhu na nájemném, aby si požádali o prominutí části dluhu z částky penále. Podle jednatele společnosti v takových případech nechají dlužníky uhradit pouze 5 – 10 % z částky penále. Pokud dlužící nájemník začne splácet svůj dluh, společnost s ním/ní uzavře tzv. splátkový kalendář. Splátkový kalendář neuzavírá společnost s dlužníkem předem, ještě před samotnou první splátkou dluhu (rozhovor jednatel Bytservisu).¹⁹

Neziskové organizace poskytující sociální služby poradenství za poslední tři roky (2012 – 2014) poskytly obyvatelům ve 45 % případů poradenství v oblasti dluhového poradenství. S většinou klientů šlo o dluhové poradenství, na které se klienti obrátili až v situaci, kdy jim přišel exekuční výměr. Obsahem spolupráce mezi pracovníky neziskových organizací a lidmi v dluhové tísní bylo tedy zejména sjednání splátkového kalendáře, případně připravení žádosti o insolvenční řízení, do deseti občanů požádalo neziskovou organizaci o pomoc s vymáháním dluhu. S žádným ze sledovaných „klientů“ sociálních služeb se nepodařilo v průběhu těchto tří let dluh splatit. „Zakázka“ byla neziskovými organizacemi uzavřena jako „úspěšně dokončená“ v situaci, kdy s „klientem“ a jeho/jejím věřitelem (zejména poskytovatelé energií, město

¹⁸ Pokud jsou bytové jednotky dlužníků v exekučním řízení jiného věřitele (např. bankovního subjektu) a byt je v zástavním právu, pak nemají SVJ nástroj, jak zmírnit či zcela zastavit růst dluhů (jednatel Bytservis Chodov, s. r. o.).

¹⁹ Přesná data o počtu dlužících nájemníků, finančních částkách, o počtu lidí, kterým hrozí vystěhování aj., jsme nedostali k dispozici.

Chodov, telefonní operátoři) vyjednali splátkový kalendář, který „klient“ začal splácet (Regionální karty sociálních služeb, KÚ KK 2015, vlastní výpočty).

Graf č. 7

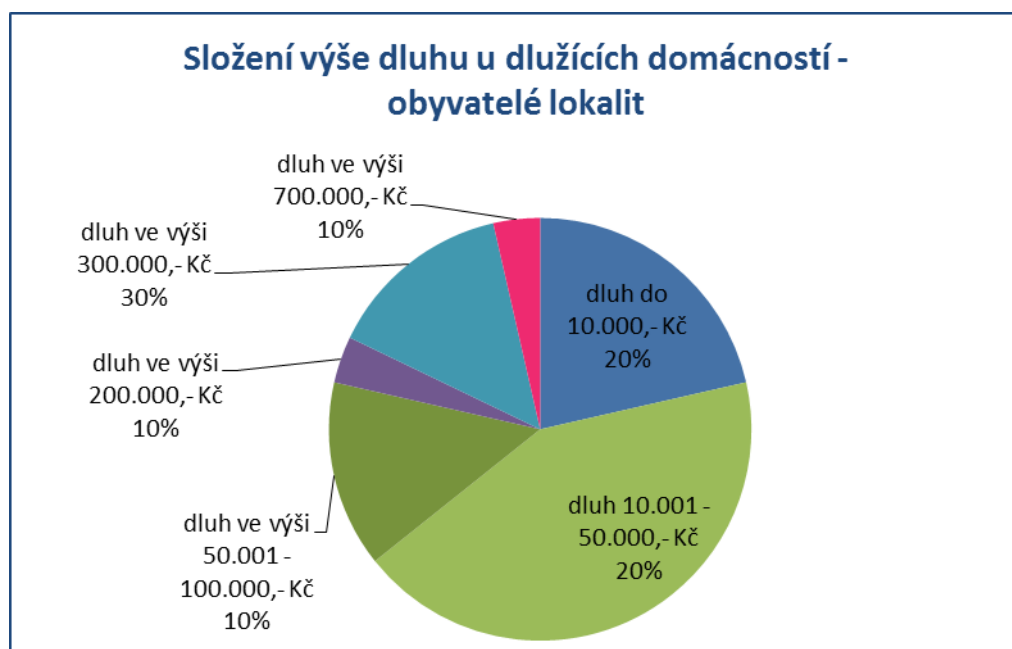

N = 248

Zdroj: Regionální karty sociálních služeb, KÚKK 2015, vlastní výpočty

Z oslovených domácností celkem 8 domácností uvedlo, že mají problém s úhradou nájemného (nejvyšší dluh na nájmu uvedly 10000,- Kč). Dluhy na ostatních službách mělo dalších 5 domácností a to za odvoz odpadu v celkové částce 4000 – 6000,- Kč. Celkem 28 oslovených domácností uvedlo, že mají dluhy vůči jiným věřitelům, viz následující graf. Střední hodnota dluhu u jiných věřitelů, než je město Chodov či Bytservis Chodov s. r. o. se lišila podle toho, kde rodiny v obci bydlely. Medián dluhu rodin bydlících v lokalitě B činil částku 50000,- Kč, medián dluhu rodin bydlících v lokalitě A činil částku 30000,- Kč. Z grafu níže vyplývá, že 20 % domácností mělo dluh do výše 10000,- Kč, dalších 20 % mělo dluh do výše 50000,- Kč. Významné procento zadlužených domácností (30 %) uvedlo, že jejich dluh je ve výši 300000,- Kč. Byly to zejména ty domácnosti, jejichž členové získali hypotéku na koupi bytu.

Graf č. 8

N = 28

Míra zadlužení, která je vyšší u rodin žijících na sídlišti u KASSu odhaluje rozdíl v kupní síle obyvatel (a tedy i kupní síle půjček). Obyvatelé žijící v lokalitě A mají průměrně nižší příjmy, než obyvatelé žijící v lokalitě B. V lokalitě A totiž průměrný měsíční příjem domácnosti (vč. legálních příjmů, příjmů z dávek, brigád) činil 9790,- Kč. V lokalitě B průměrný měsíční příjem domácnosti činil částku 12860,- Kč. V lokalitě B měly domácnosti příjmy různé výše. Některé domácnosti uvedly příjem ze zaměstnání kolem 30000,- Kč. Jiné domácnosti byly bez zaměstnání a jejich příjmy nebyly vyšší, než 10000,- Kč. Jak již bylo popsáno výše, domácnosti bydlící v lokalitě B měli sice vyšší příjmy, měli také vyšší dluhy, než obyvatelé lokality A.

Domníváme se, že nám lidé neposkytovali zcela přesné údaje týkající se zadlužení jejich domácností. Předpokládáme, že nějakým způsobem zadlužených domácností bude ve sledovaných lokalitách více, než kolik jich zadlužení deklarovalo.

4.4. Vývoj zaměstnanosti

Zaměstnanost obyvatel Chodova je vyšší, než je celorepublikový průměr – tj. nezaměstnanost je pod 8% celorepublikového průměru. Je to dáno nabídkou pracovních míst zejména v dělnických profesích. Město Chodov vybuodovalo průmyslovou zónu v roce 1995 a v době výzkumu v průmyslové zóně působilo 5 firem, které zaměstnávaly cca 1000 lidí – Lincoln CZ s. r. o. (mazací systémy), a KH-Cetto s. r. o. (plastové ovládací prvky automobilů), Wiro-plast

s. r. o. (plastová okna), Stav-elektro s. r. o. a STK. Firma Lincoln CZ nově vybudovala v loňském roce další výrobní halu v průmyslové zóně a v době výzkumu, kdy již firma zaměstnávala 380 lidí, plánovala zaměstnat celkem 500 zaměstnanců.²⁰ Podle výzkumu v roce 2014 firma preferuje zaměstnance vyučené a s praxí (N. D., 2014). KH-Cetto také v průběhu výzkumu rozšiřovala svou výrobu a k současným 240 zaměstnancům plánuje zaměstnat dalších 200 lidí (tamtéž). Významnými regionálními zaměstnavateli jsou Sokolovská uhelná, porcelánka atd.

Z podkladů ÚP a z terénního výzkumu vyplývá, že největším zaměstnavatelem nízko kvalifikovaných či nekvalifikovaných obyvatel Chodova je firma Chotes s. r. o. (Chodovské technicko-ekologické služby s. r. o.). Chotes s. r. o. dlouhodobě zaměstnává zaměstnance na veřejně prospěšné práce (VPP) – tedy na pracovní místa, která jsou hrazena z prostředků ÚP. Chotes s. r. o. uzavírá se zaměstnanci smlouvu na dobu, která odpovídá smlouvě mezi Chotesem a Úřadem práce. Jde obvykle o smlouvy na 1 rok, v případě nástupu (výměny) zaměstnance v průběhu smluvního období je pracovní smlouva uzavřena do konce tohoto smluvního období. Chotes s. r. o. vyváží a třídí odpady, spravuje a udržuje veřejné osvětlení. Dále spravuje, udržuje a čistí místní komunikace a chodníky, provádí úklid veřejných prostranství. Parametry jednotlivých dotačních titulů na podporu zaměstnanosti stanovuje Úřad práce. Pokud je zaměstnanec mladší 26 let, starší 55 let nebo zdravotně postižený, pak jej firma může na základě výjimky ÚP „zaměstnat“ v režimu VPP opakovaně (např. po jednom dni evidence na ÚP) - tak tomu je v případě jednoho ze zaměstnanců, kterého firma takto zaměstnává již 5 let. Pokud zaměstnanci nespádají do jedné z výše popsanych kategorií, pak musí být po skončení smlouvy 5 měsíců v evidenci ÚP, aby je mohla firma znovu zaměstnat na VPP (rozhovor Chotes, 2014). Pokud se ve firmě uvolní pracovní místo (na smlouvu na dobu neurčitou), pak se firma snaží poskytnout práci ověřeným zaměstnancům z VPP. Podle vedoucího zaměstnanců tímto způsobem zaměstnali již celkem 10 lidí na smlouvu na dobu neurčitou. Společnost Chotes s. r. o. již řadu let uplatňuje systém tzv. prostupného zaměstnávání, neboť zaměstnance na VPP v některých případech převádí do trvalého pracovního poměru na běžnou pracovní smlouvu.

Zaměstnanci na VPP dostávají minimální mzdu a případně přiměřené motivační prémie. Výše minimální mzdy se v nedávné době již 2x změnila, výše prémie se také v jednotlivých případech liší (odměny až 1000,- Kč/měsíc). Pokud zaměstnanec nedodrží pracovní dobu, je

²⁰ Blíže viz článek: www.financninoviny.cz/zpravy/prumyslova-zona-v-chodove-u-k-varu-je-plna-praci-dava-1000-lidem/1152204

mu stržena částka 300 – 500,- Kč z odměn. Zaměstnance rekrutuje ÚP bez ohledu na věk a zkušenosti. Jediným omezujícím kritériem je gender (firma může zaměstnat maximálně pouze 4 ženy kvůli technickým podmínkám pro zaměstnance). Firma pravidelně zaměstnává celkem 25 lidí na VPP. Lidé se ale v průběhu roku často obmění a to z toho důvodu, že mají opakované napomenutí zaměstnavatelem (za nedodržení pracovní doby, absence). V roce 2014 takto ukončilo VPP celkem 10 lidí, zejména mladších ročníků. Zaměstnanci na VPP bydlí v lokalitě B a lokalitě A a mají vícečetné rodiny (rozhovor Chotes, 2014). Část zaměstnanců na VPP, ale i řadových zaměstnanců, má nařízené exekuce, které se řídí příslušnými právními předpisy.

Z následující tabulky vyplývá, že mezi lety 2001 – 2011 došlo v Chodově ke stárnutí populace a ke snížení podílu ekonomicky aktivního obyvatelstva města. Mezi lety 2011 a 2013 došlo k nárůstu ekonomicky aktivních obyvatel, kteří začali samostatně podnikat jako OSVČ (z 3 % v roce 2011 to bylo v roce 2013 již 16 % ekonomicky aktivních obyvatel).

Tabulka č. 5: Ekonomická aktivita podle Sčítání lidu, domů a bytů 2001 a 2011 a dat z RIS 2013.

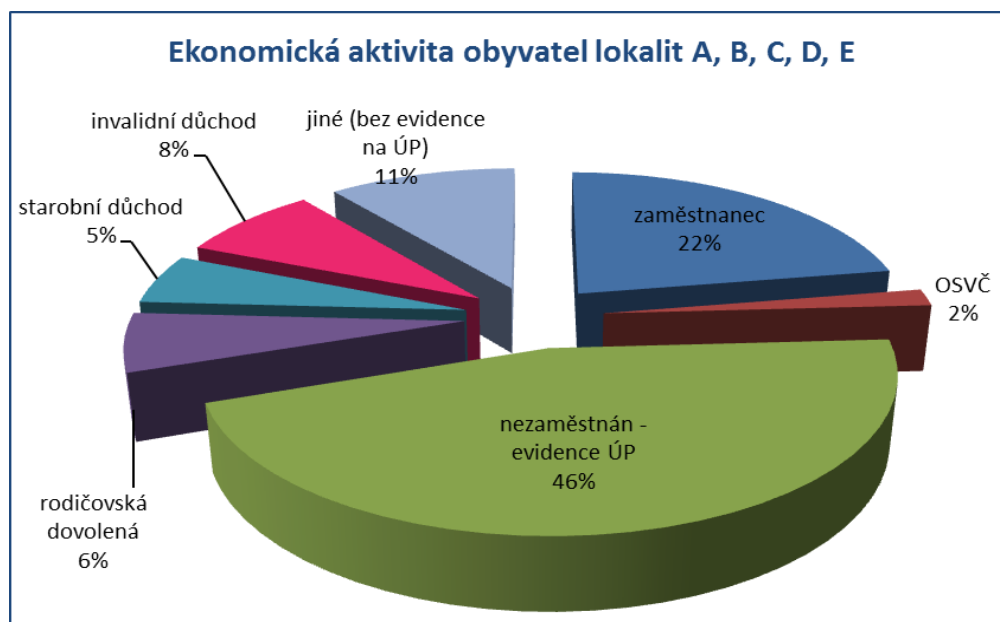
		Celkem dle SDLB 2001	% z celkového počtu obyvatel	Celkem dle SDLB 2011	% z celkového počtu obyvatel	Celkem dle RIS 2013	% z celkového počtu obyvatel
Obyvatelstvo celkem		14 687	100%	13 748	100%	14 045	100%
Ekonomicky aktivní celkem		8 132	55%	6 804	49%		
v tom:	zaměstnaní	7 128	48%	5 955	43%		
	z toho podle postavení v zaměstnání	zaměstnanci			5 008		
		zaměstnavatelé			103		
		pracující na vlastní účet			459	3%	1 794
	ze zaměstnanců	pracující důchodci			264		
		ženy na mateřské dovolené			124		
nezaměstnaní		1 004	7%	849	6%	1 010	7%
Ekonomicky neaktivní celkem				5 996			
z toho	nepracující důchodci			2 806			
	žáci, studenti, učni			1 829			
Osoby s nezjištěnou ekonomickou aktivitou				948			

Zdroj: ČSÚ 2001, 2011, RIS 2013, vlastní výpočty

Následující graf shrnuje situaci ohledně ekonomické aktivity oslovených obyvatel lokalit A, B, C, D, E ochotných o své situaci hovořit. Méně než polovina sledovaných obyvatel lokalit (46 %) byla evidována na ÚP. Celkem 22 % obyvatel bylo v zaměstnaneckém poměru, ostatní pobírali rodičovský příspěvek, starobní důchod, invalidní důchod, nebyli v evidenci ÚP.

Celkem 5 z oslovených obyvatel mělo příjem ze zaměstnání nižší, než 10 000,- Kč, celkem 7 obyvatel mělo příjem nižší než 20 000,- Kč a zároveň vyšší, než 10 tisíc korun. Další 4 obyvatelé lokalit měli příjem ze zaměstnání vyšší než 20 000,- Kč. Jeden z oslovených obyvatel uvedl, že se žíví jako OSVČ. V grafu nejsou zachyceni ti, kteří pracovali neformálně, bez smlouvy (zejména na stavbách – např. na rekonstrukcích panelových domů; v místních pekárnách aj.). Nelegální zaměstnávání bez smlouvy je v Chodově podle oslovených obyvatel rozšířenou praxí.

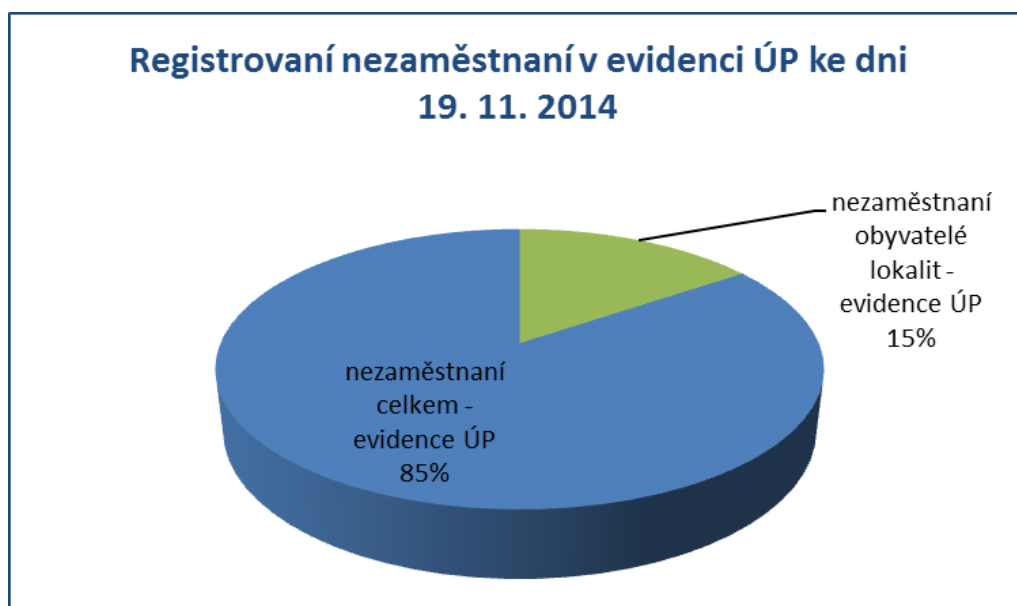
Graf č. 9

N = 112

Registrovaní nezaměstnaní obyvatelé lokalit A, B, C, D, E tvořili ke dni 19. 11. 2014 celkem 15 % z celkového počtu nezaměstnaných evidovaných na úřadu práce (viz graf níže). Přitom 55 % ze všech nezaměstnaných tvořili nekvalifikovaní nebo nízko kvalifikovaní žadatelé o práci, které úřad práce shrnuje pod kategorií tzv. KZAM 9 (viz graf č. 11).

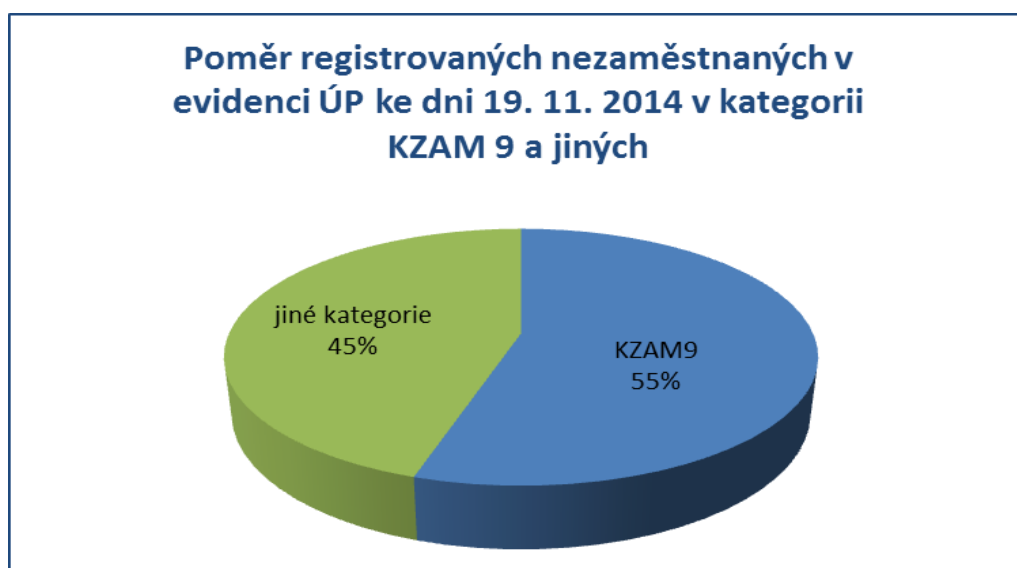
Graf č. 10

N = 962

Zdroj: ÚP, vlastní výpočty

Graf č. 11

N = 962

Zdroj: ÚP, vlastní výpočty

Nabídka počtu pracovních míst pro nekvalifikované nezaměstnané, kteří jsou v evidenci ÚP, je nízká. Ke dni 19. 11. 2014 bylo v Chodově celkem 8 volných pracovních míst v kategorii KZAM 9 (tedy pro nekvalifikované obyvatele) (ÚP, 2014). Plánovaná pracovní místa v průmyslové zóně v Chodově jsou určena zejména vyučeným a lidem s praxí v oboru (např. v oboru obráběč, svářeč apod.). ÚP od ledna do listopadu 2014 hradil celkem 63 rekvalifikací,

z nichž 52 lidí rekvalifikaci úspěšně dokončilo. Dále také ÚP dotoval zaměstnance na veřejně prospěšné práce – 25 pracovníků v Chodosu, dále další 2 zaměstnance v jiných firmách. Ve stejném časovém období bylo v Chodově podpořeno celkem 24 společensky účelných pracovních míst (ÚP, 2014). Podíl obyvatel lokalit na programech aktivní politiky zaměstnanosti ÚP není znám. *Pro obyvatele, kteří mají pouze základní vzdělání či neúplné základní vzdělání je uchycení na trhu práce prakticky nereálné. Zaměstnavatelé mají požadavky na pracovní zkušenosti, vzdělání, odbornost. Přesto někteří obyvatelé lokalit práci mají, jiní pracují příležitostně načerno. Zaměstnavatelé jsou ochotni zaměstnávat místní obyvatele lokalit. Někdy se ale jedná o nelegální zaměstnávání, kdy zaměstnavatel šetří na nákladech spojených se smluvním zaměstnáváním.*

4.5. Vývoj výplaty dávek státní sociální podpory a pomoci v hmotné nouzi

V oblasti dávek státní sociální podpory a dávek pomoci v hmotné nouzi jsme nezískali od Úřadu práce Sokolov potřebná data za námi požadované ulice v obci Chodov. Z toho důvodu přikládáme pouze čísla za výplatu dávek státní sociální podpory a pomoci v hmotné nouzi za poslední rok a za celou obec Chodov. Z tabulky vyplývá, že v obci Chodov žije přibližně 600 domácností, jejichž příjem není dostatečně vysoký na to, aby pokryl veškeré náklady na bydlení. Tj. výdaje těchto domácností na bydlení jsou tak vysoké, že jim zbývá pouze 30 % z příjmů a zbylá částka nepřevyšuje normativní výdaje stanovené MPSV²¹. Z údajů o příspěvku na živobytí (tedy dávky hmotné nouze) vyplývá, že celkem 660 domácností se nachází či nacházelo v situaci hmotné nouze a jejich příjem jim nestačil na zajištění živobytí v normativně stanovené výši živobytí²² a podle počtu osob v domácnosti. Dopltek na bydlení

²¹ Výše normativních výdajů jsou definovány podle počtu osob v domácnosti a podle typu uzavřené smlouvy mezi nájemcem a pronajímatelem, viz http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/prisp_na_bydleni. Lidé bydlící v bytech bez uzavřené smlouvy nemohou o příspěvek na bydlení požádat.

²² Částky životního minima platné od 1. 1. 2012 v Kč za měsíc

pro jednotlivce	3 410
pro první dospělou osobu v domácnosti	3 140
pro druhou a další dospělou osobu v domácnosti	2 830
pro nezaopatřené dítě ve věku	
do 6 let	1 740
6 až 15 let	2 140
15 až 26 let (nezaopatřené)	2 450

se vyplácí v situaci, kdy domácnosti nestačí jejich příjmy včetně příspěvku na bydlení na úhradu nákladů na bydlení. Mimořádná okamžitá pomoc se vyplácí osobám, které se ocitly v situaci, kterou musí neodkladně řešit, přičemž zákon č. 111/2006 Sb. (o pomoci v hmotné nouzi) stanoví 6 takových situací.²³ V případě doplatku na bydlení dostávalo měsíčně tuto dávku celkem 260 domácností (tj. domácnosti byly tak chudé a náklady na bydlení byly tak vysoké, že ani příjmy z dávek státní sociální podpory obyvatelům nestačily na pokrytí nákladů na bydlení). Dávky mimořádné okamžité pomoci získalo od ledna 2014 celkem 48 osob, viz tabulka.

Tabulka č. 6

Údaje o výplatě dávek státní sociální podpory a pomoci v hmotné nouzi za rok 2014 za celý Chodov		
druh dávky	počet vyplavených dávek měsíčně	celková finanční částka
přídavek na dítě	cca 1000	600 000,- Kč
rodičovský příspěvek	494	3 000 000,- Kč / měsíc
příspěvek na bydlení	600	2 000 000,- Kč / měsíc
příspěvek na živobytí	660	600 000,- Kč / měsíc
doplatek na bydlení	260	650 000,- Kč / měsíc
mimořádná okamžitá pomoc	48 od začátku roku 2014	

Zdroj: Úřad práce Sokolov, 2014

Přehled vyplácených dávek sice neumožňuje detailnější analýzu vyplácených dávek za jednotlivé obvody v obci, umožňuje alespoň celkový vhled do situace obyvatel města Chodov. Pokud bychom komparovali počet vyplácených dávek hmotné nouze určených na živobytí jednotlivých domácností (tj. 660 dávek) s odhadem počtu obyvatel lokalit v Chodově a evidovaných na úřadu práce (popsáno v kapitole č. 3), dojdeme k zajímavým údajům. Ve vytipovaných lokalitách A, B, C, D a v situaci E odhadem žije celkem 450 – 500 obyvatel včetně dětí nacházejících se v situaci hmotné nouze (metodologie odhadu viz kapitola 3), jde tedy zhruba o 150 domácností. Další 510 domácností se nachází v hmotné nouzi a bydlí na jiných místech města. *Obyvatelé lokalit A, B, C, D a E tak tvoří, na základě získaných odhadů, pouze 22 % populace ve městě Chodov nacházející se v situaci hmotné nouze.*

(http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/zivotni_min)

²³ Blíže viz <http://www.mpsv.cz/cs/5>.

4.6. Sociální služby a jiné podpůrné aktivity v obci

Město Chodov financuje 4 sociální pracovnice, které mají tematicky rozdělenou práci (blíže viz kapitola rodina).

V obci funguje hned několik neziskových organizací, které se zaměřují na práci s cílovou skupinou osob, jež potřebují poradit a pomoci při řešení jejich socio-ekonomických problémů. Krajský úřad Karlovarského kraje také dlouhodobě financuje programy na podporu rozvoje a rozšíření sociálních služeb v kraji²⁴ a na základě Analýzy sociálně vyloučených lokalit v Karlovarském kraji (Dvořáková, 2013) směřuje podporu sociálních služeb do konkrétních měst a obcí. Chodov je jedním z míst, kde působili či nadále působí v rámci Individuálního projektu Krajského úřadu Karlovarského Kraje organizace Člověk v tísni o. p. s., Světlo o. s.²⁵, Khamoro o. p. s. Organizace mají rozdělené oblasti ve městě, ve kterých působí a poskytují sociální služby poradenství a terénní sociální práce. V rámci terénní sociální práce všechny tři organizace působí po celém území Chodova (tedy ve více ulicích, než které jsme zahrnuli mezi tzv. lokality). Působení neziskových organizací a jejich činnosti v rámci zákona o sociálních službách jsou dobře popsány a rozvrženy ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb města Chodova pro roky 2014 – 2017.²⁶ Služby jsou obyvateli lokalit A, B, C, D využívány. Obyvatelé lokality A hovořili o organizaci Člověk v tísni, v lokalitě B obyvatelé výzkumníky informovali o činnostech organizace Člověk v tísni sídlící na sídlišti a dále o organizaci Khamoro o. p. s. sídlící v blízké Tovární ulici. Obyvatelé ostatních lokalit potvrdili, že za nimi někdo dochází a pomáhá jim řešit jejich problémy, nebo spolupracují s místním sociálním odborem. Ostatní neziskové organizace poskytují služby lidem se specifickým tématem či problémem a nikdo z oslovených obyvatel jejich služby dosud nevyužíval. Níže přikládáme pouze výčet služeb a dále specifikujeme další služby, které by byly dle našich zjištění v terénu potřeba zajistit.

²⁴ Veškeré směřování a rozvoj sociálních služeb v kraji a v jednotlivých obcích v Karlovarském kraji realizuje středisko APDM Karlovarského kraje (příspěvková organizace), která získává finance z globálních a individuálních grantů jednotlivých ministerstev ČR. Plánování a rozvoj sociálních služeb ve městě Chodov je tak výrazně finančně závislé právě na pracovnicích této příspěvkové organizace a na sociálním odboru Krajského úřadu KK.

²⁵ Světlo o. s. působilo v rámci tohoto projektu ve dvou ulicích města Chodova (KÚKK, 2012).

²⁶ Přestože je tento dokument strategickým plánem „rozvoje“ do roku 2017, představuje sociální služby a rozvoj žádných nových sociálních služeb ve městě nenavrhuje. Z terénního šetření v Chodově se ale domníváme, že by měla být současná nabídka sociálních služeb obohacena o několik typů sociálních služeb. Konkrétní návrhy (i na neregistrované služby napomáhající zlepšení situace obyvatel lokalit a nejen jich) viz text níže v této kapitole.

Tabulka č. 7

subjekt	služba	cílová skupina	působení
Pečovatelská služba města Chodov	terénní a ambulantní pečovatelská služba	senioři, osoby se zdravotním postižením, rodiny s více dětmi	
Denní centrum Mateřídouška o. p. s.	sociálně terapeutické dílny, denní stacionáře	osoby s kombinovaným postižením, osoby s mentálním postižením	
Khamoro o. p. s.	terénní programy, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, odborné sociální poradenství	všichni potřební obyvatelé, děti od 6 do 26 let	neustále
Člověk v tísní o. p. s.	terénní programy, sociálně aktivizační služby, neregistrované služby Předškolní klub "Jeden svět"	všichni potřební obyvatelé, děti předškolního věku	2,5 úvazku na celé Chodovsko, v Chodově více dní v týdnu
Armáda spásy v České Republice, z. s.	odborné sociální poradenství, dobročinný obchod	osoby v krizi, osoby v hmotné nouzi	1 x týdně
Světlo o. s.	terénní programy, odborné sociální poradenství, preventivní programy	osoby závislé na drogách, další potřební obyvatelé	1 x týdně
Focus Mladá Boleslav, o. s.	sociální rehabilitace pro osoby s duševním onemocněním, podpora samostatného bydlení	osoby s duševním onemocněním (vyjma duálních diagnóz)	
Centrum vzdělávání Dvorana	neregistrované poradenství – dluhová poradna se sídlem na MěÚ	osoby v krizi	1 x týdně 2 hodiny

Zdroj: MěÚ Chodov 2014 a, b; KÚ KK 2015, rozhovory

V souvislosti s obyvateli lokalit A, B, C, D je kapacita služeb terénní sociální práce, odborného sociálního poradenství dostačující. V obci jsou však nedostatečně zastoupeny preventivní programy v oblasti drogové závislosti (1x týdně na 2 hodiny) a nejsou mezi obyvateli dostatečně známé – měly by být více rozšířeny terénní programy tzv. harm reduction (výměna injekčního materiálu) a to buď rozšířením časové dotace na obec (aspoň dvakrát až třikrát týdně na 2 hodiny) nebo rozšířením poskytovatelů služeb v této oblasti (do obce by vstoupila další nezisková organizace). *Posílení terénní sociální práce v této oblasti by umožnilo motivovat drogově závislé obyvatele k léčbě. Bylo by vhodné uvažovat i o rozšíření*

poradenství v této oblasti ambulantní formou pro samotné uživatele a pro jejich blízké. Město Chodov by mohlo dále přispět k rozšíření povědomí o fungování služby harm reduction prostřednictvím médií (tiskoviny, rozhlas) či pracovníků městských a neziskových organizací. Dále bychom doporučovali posílit preventivní programy – například formou asistentů prevence kriminality a streetworkem. V souvislosti s duševně nemocnými obyvateli se služby zdají být také dostačující, potřebné je ale, aby poskytovatel sociálních služeb přijímal i „klienty“ s duální diagnózou.²⁷

V souvislosti s obyvateli nacházejícími se v situaci E je kapacita služeb odborného sociálního poradenství dostatečná. V obci však směrem k obyvatelům chybí služby, které by přispívaly ke zlepšení jejich životní situace. *V obci není žádné azylové zařízení a lidé se stěhují do okolních měst a obcí za nekvalitním bydlením bez poskytovaných návazných sociálních služeb. V obci není ani žádné denní centrum pro lidi bez domova, či noclehárna pro lidi bez přístřeší.* Všechny tyto 3 služby jsou v současné době v Chodově potřebné a jsou uskutečnitelné v rámci již existujících kapacit ubytovacích prostor ve městě (po domluvě se správcem nemovitostí) a po domluvě s v místě působícími neziskovými organizacemi (blíže viz kapitola bydlení).

Na aktuálnost problému s užíváním návykových látek upozornili i obyvatelé lokalit A, B, C, D, E. Podle oslovených obyvatel by mělo město Chodov věnovat více pozornosti osobám nacházejícím se v obtížné situaci (39 %) – mezi vyjmenovanými tématy byly zejména 1) změna bytové politiky takovým směrem, aby měly rodiny větší šanci dostat bydlení v jiné části obce, než ve které doposud bydlí, 2) oprava domů, osvětlení přechodů a instalovat retardér před přechodem v lokalitě A, 3) zajistit dopravu ze vzdálenějších částí města do centra. Dále by mělo město věnovat více pozornosti lidem ohrožených závislostí (46 % dotázaných) – oslovení obyvatelé odkazovali zejména na distribuci a užívání drog a s ní související kriminalitou a znečištěním chodeb v jednotlivých domech (zejména v lokalitě B). Mezi problémy rodin a dětmi oslovení obyvatelé zahrnuli i výše zmíněné body – tedy retardér před přechodem v lokalitě A, osvětlení v lokalitě A.

²⁷ Město Chodov může požádat Krajský úřad Karlovarského kraje, konkrétně realizátora Individuálního projektu KK – Duševně nemocní I, II, aby s poskytovateli sociálních služeb nasmlouval i práci s lidmi s duální diagnózou. Na schůzce 28. 11. 2014 na KÚKK se tématem zaměstnanci kraje spolu s poskytovateli služeb zabývali a budou jej s Focusem MB o. s. řešit.

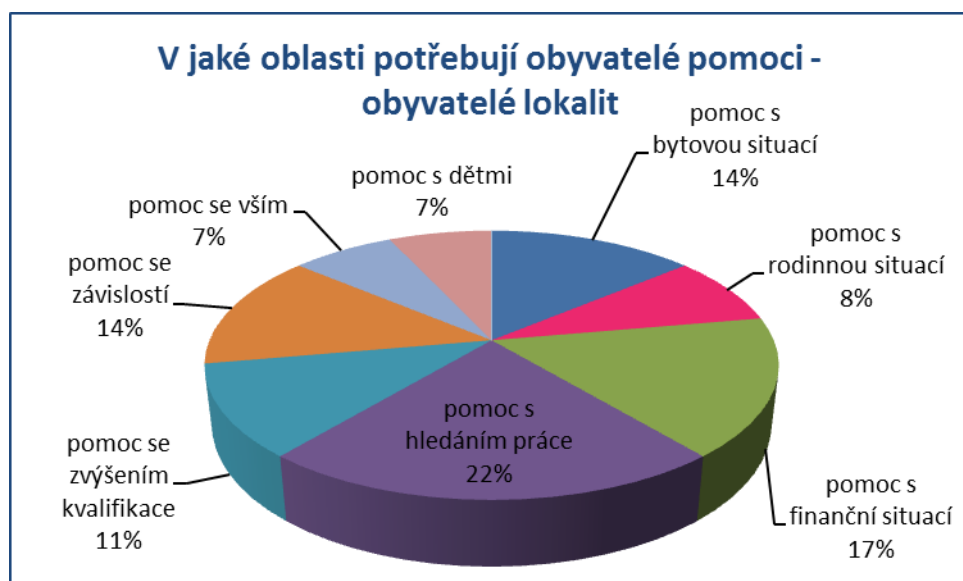
Graf č. 12

N = 77

Oslovení obyvatelé uvedli, že by sami potřebovali pomoci zejména s umístěním na trhu práce a se zvýšením kvalifikace vzhledem k tomu, že jsou na pracovní místa do místních firem upřednostňováni kvalifikovaní pracovníci (celkem 33 % obyvatel deklarovalo tuto potřebu). Pokud bychom započítali do této skupiny i potřebu pomoci s finanční situací (tedy zvýšení příjmu domácnosti, odpovědělo 17 % obyvatel), pak by se odpověď týkající se zajištění či zprostředkování práce a pravidelného příjmu týkala 50 % oslovených obyvatel lokalit. Dalších 14 % oslovených respondentů deklarovalo, že by využili pomoci s bytovou situací – zejména možnost přestěhovat se do kvalitnějšího bydlení se sníženým nájemem. Stejně procento lidí deklarovalo, že by využili pomoci se závislostí, viz graf níže.

Graf č. 13

N = 72

4.7. Vzdělání

V obci jsou tři segmenty vzdělávacího systému – mateřská škola se čtyřmi místy poskytovaného vzdělávání (pracoviště MŠ), 4 základní školy a jedna střední škola. Mateřská škola ve školním roce 2014/2015 vzdělávala v jedné třídě celkem 2 děti vietnamské národnosti, 9 romských dětí (18 romských dětí bylo k 1. 9. 2014 přihlášeno, do konce ledna 2015 9 dětí rodiče průběžně odhlásili nebo byly děti vyřazeny), které měly na starosti dvě učitelky. Druhá třída MŠ ve stejné budově tvoří relativně homogenní skupinu, kterou navštěvují chodovské ne-romské děti a 2 děti vietnamského původu. V dalších třídách je po 2 děti vietnamského původu (celkem je na pracovišti MŠ 11 dětí vietnamského původu, 1 dítě z Ukrajiny a 1 z Běloruska, které má na starosti dalších 8 paní učitelek). Ředitelka MŠ vysvětlila, že ve druhé třídě byl již dlouho fungující kolektiv dětí, který nechtěli rozdělovat (rozhovor ředitelka MŠ, 2014).

V jiných třídách MŠ byly vzdělávány děti se zdravotním postižením. Jedno vietnamské dítě s kombinovaným postižením (porucha ze spektra PAS – dětský autismus, hyperkinetická porucha aktivity, vývojová dysfázie), jedno dítě s vrozenou vývojovou vadou *pedas equinovari*, opožděný vývoj řeči, hyperaktivní rysy a snížená koncentrace pozornosti - mají přidělenou jednu asistentku pedagoga. Minimálně u jednoho z dalších dětí psycholog diagnostikoval vývojovou dysfázii. Učitelky mají vystudovaný kurz logopedické prevence a individuálně se dětem věnují (rozhovor MŠ, 2014).

Při vstupu dětí do mateřské školy si všechny učitelky MŠ děti diagnostikují, vytváří tzv. portfolio dítěte a sledují následný pokrok ve vývoji dítěte, „je to jejich povinnost“ (ředitelka MŠ, 2014), do kterého se minimálně 2x ročně zaznamenávají individuální pokroky dětí. Vývoj dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, které mají nějaký problém (jazykový aj.), se monitoruje nejméně 1x za měsíc, na dítě je vypracován individuální vzdělávací plán. Charakteristice třídy paní učitelky přizpůsobují vzdělávací program (MŠ, 2015). Mezi sledované ukazatele vývoje dítěte patří: adaptace a socializace dětí, pohybový rozvoj včetně jemné motoriky dítěte, sebeobslužné dovednosti, úroveň řečových kompetencí, rozumové dovednosti a vnímání a myšlenkové operace dětí, lateralita, rozvoj výtvarných schopností, talent dítěte a další (MŠ ŠVP PV). Mateřská škola spolupracuje s klubem pro matky s dětmi „Jeden svět“, který organizuje Člověk v tísni, o. p. s. Tuto neregistrovanou službu zaměřenou na děti předškolního věku a jejich rodiče navštěvovalo v době výzkumu celkem 14 dětí. Některé z dětí původně navštěvujících „Jeden svět“ nově od září 2014 nastoupily do třídy mateřské školy.

Dvě přípravné třídy nabízí ZŠ Nejdecká již 12 let. Do přípravné třídy chodí „*děti z nepodnětného prostředí, nebo jsou to děti, které potřebují speciální péči, jsou nějak problematické, mají ADHD apod.*“ (rozhovor ředitelka ZŠ Nejdecká 2014). Jiné ZŠ předškolní třídy neotvírají, ale rodičům doporučují v případě dodatečného odkladu navštěvovat přípravný ročník v ZŠ Nejdecké. V ZŠ Nejdecká vyučovali dlouhodobě pouze podle rámcového vzdělávacího programu pro speciální a praktické vzdělávání žáků (tedy RVP ZV – LMP a RVP ŠS). O předškolní výchovu mají rodiče velký zájem (např. v rozhovorech uvedli, že do přípravného ročníku své dítě dávají, poté jej chtějí přihlásit do běžné spádové školy: „*No chodí do přípravy na Nejdeckou, ale na zvláštní ho už nedám. Půjde normálně na trojku [ZŠ Husova].*“ „*Do přípravy. Chodily všechny moje děti. [...] já jsem byla spokojená. Dvě děti jsou teď na základní.*“ „*Chodí tam kluk, no dvě mé děti tam chodí do školy. Na tu zvláštní.*“ „*Děti chodí sem do Nejdecký. Celkem 4 tam chodí no a dcera chodí do přípravy. Aspoň tam chodí spolu, že se nemusím bát.*“ (rozhovory obyvatel, 2014). Na podzim 2014 v ZŠ Nejdecké otevřeli první třídu běžného základního vzdělávání (podle RVP ZV) a předem také vytvořili Školní vzdělávací plán pro tuto skupinu žáků. Podle ředitelky instituce pracovníci poradenského zařízení (PPP) projevíli zájem, aby na ZŠ Nejdecké vzdělávali žáky také podle programu základní školy a přebírali žáky, se kterými si na jiných školách neumí poradit. Ostatní školy ředitelka ZŠ Nejdecké o záměru informovala předem. Pro přípravu školního vzdělávacího plánu, nákup vhodných učebnic apod. si předem

půjčili učebnice od dalších škol v obci a z nich vybrali vhodné budoucí učebnice pro žáky ZŠ Nejdecké (rozhovor ředitelka ZŠ Nejdecká, 2014). Vzdělávání žáků podle RVP ZV ředitelka plánuje do 5. ročníku. Škola nemá totiž dostatek kvalifikovaných a aprobovaných učitelů, kteří by zajistili vzdělávání podle RVP ZV i na druhém stupni ZŠ. Škola bude přechod žáků na jiné základní školy řešit, ale podle ředitelky na nalezení vhodného způsobu přeražení žáků je stále dostatek času: „*Přemýšlíme o přestupu žáků na ZŠ, ale zatím máme 4 roky před sebou. Chceme maximálně kompenzovat znevýhodnění, které ty děti mají*“ (rozhovor ředitelka ZŠ Nejdecká, 2014).

Ze čtyř základních škol navštěvují romští a sociálně znevýhodnění žáci všechny typy škol, nejvíce však 3 základní školy (ZŠ Husova, ZŠ Školní a ZŠ Nejdecká)²⁸. ZŠ Komenského je obyvateli města vnímána jako „náročná škola“ (rozhovory, 2014) a z toho důvodu někteří rodiče chtějí své děti přihlásit do spádové oblasti ZŠ Komenského (děje se tak od roku 2012).²⁹ Na školu chtějí své děti přehlásit také rodiče, kteří nechtějí, aby se jejich děti vzdělávaly společně s romskými dětmi (rozhovor evidence obyvatel, 2014). Do ZŠ v Nejdecké ulici chodí žáci z různých oblastí města, z lokalit A, B, C a dalších ulic. Ze ZŠ Husova přicházejí žáci častěji, než z jiných škol do ZŠ Nejdecké (rozhovor ředitelka ZŠ Nejdecká, 2014). V loňském školním roce šlo o 3 žáky s diagnózou LMP. Z výše popsaných důvodů v následujícím přehledu srovnáváme vybrané údaje za všechny ZŠ - viz následující tabulka.

Tabulka č. 8

ZŠ Chodov - údaje z Výročních zpráv jednotlivých škol za školní rok 2013 - 2014, rozhovorů a zpráv České školní inspekce				
	ZŠ Komenského	ZŠ Nejdecká	ZŠ Husova	ZŠ Školní
Rámcový vzdělávací program	RVP ZV	RVP ZV, RVP ZV - LMP, RVP ZŠS, RVP PV (přípravná třída)	RVP ZV	RVP ZV

²⁸ Údaje o počtu romských a sociálně znevýhodněných žáků jsou za účelem výzkumu pro Agenturu pro sociální začleňování a město Chodov odvozeny z informací ze strany ředitelů jednotlivých škol a ze strany obyvatel lokalit. Ředitelka ZŠ Nejdecké jmenovala několik adres, ze kterých žáci do školy dochází. Ty korespondují s adresami, které jsme identifikovali jako lokality A, B, C, D (viz dále v textu).

²⁹ Rodiče zůstávají na adrese TP spadající do oblasti ZŠ Husova a děti nahlásí na adresu rodinných příslušníků do spádové oblasti ZŠ Komenského. V měsících září - listopad 2014 své dítě k TP přehlásily celkem 4 rodiny. V roce 2013 bylo podobných případů více (rozhovor, evidence obyvatel, 2014).

počty žáků dle různých RVP		RVP PV - 25 žáků / RVP ZV - 8 žáků (2 LMP) / RVP ZV - LMP - 4 třídy (v roce 2013, 2014 bylo ve 4 třídách celkem 50 žáků) / RVP ZŠS - 3 třídy a celkem 13 žáků.		
přípravná třída	ne	ano (25 žáků – 5ti letí či předškolní s odkladem)	ne	ne
žáků celkem/individuálně integrovaných	512 / 20 (mají IVP)	98 žáků celkem / 14 (2 žáci v RVP ZV mají IVP, 3 žáci v RVP ZV – LMP a 9 žáků v RVP SŠ mají IVP)	307 / 13 (mají IVP)	360 / 17 (mají IVP)
typy znevýhodnění či postižení ind. integr. žáků	20 zdravotní postižení	14 zdravotní postižení	12 zdravotní postižení, 1 sociální znevýhodnění	17 zdravotní postižení
asistent pedagoga	1 AP na 2 žáky (ADHD a dyslexie, dysortografie)	8 AP (v každé speciální třídě jeden AP, přípravný ročník 2 AP, 1 na sluchově postižené dítě, 1 na dítě s poruchami chování, 1 do třídy základní školy), 6 žáků má přiděleného AP	4 AP	2 AP
sociálně znevýhodnění žáci	Ano. Pokud rodiče prokáží, že jsou na dávkách HN, dostanou pracovní sešity a nemusí platit poplatek do školní družiny.	Ano, všichni žáci školy.	Ano, cca 100 žáků.	Ano, cca 100 žáků.
ohrožení školním neúspěchem, neprospěli	cca 50 žáků ohroženo / 3 žáci neprospěli	2 žáci neprospěli	8 žáků neprospělo	24 žáků neprospělo
reedukace	7h týdně pro 14 žáků, 1h logopedické péče pro 8 žáků	9 hodin týdně vč. logopedických náprav	3 hodiny týdně včetně logopedických náprav	Nepravidelné doučování, náprava pro děti s SPU 2 hod. týdně, logopedické cvičení.

odchody žáků na jiné školy	Ano, v rámci stěhování domácností do jiných měst. Z menších obcí dojíždějí žáci - ti tvoří cca 15 % žáků (ČŠI 2013). Odchod na víceleté gymnázium – 4 žáci.	Příchody žáků z jiných škol (zejména ZŠ Husova), kdy žáci na původní škole selhávají (po doporučení PPP). V roce 2013 - 2014 přešlo z jiné školy celkem 13 žáků, 6 žáků bylo přeřazeno do jiného programu.	3 žáci na ZŠ Nejdecká, další v rámci stěhování rodin do jiných měst. Na víceleté gymnázium v roce 2013 – 2014 neodešel nikdo (letos se hlásí 2 žáci).	17 žáků se odstěhovalo do jiných obcí, 5 žáků na víceleté gymnázium (letos se hlásí 11 žáků).
kvalifikace pedagogického sboru	Celý sbor splňuje požadavky zákona o pedagogických pracovnících.	Celý sbor splňuje požadavky zákona o pedagogických pracovnících. 3 AP si dodělávají kurz asistenta pedagoga.	Celý sbor splňuje požadavky zákona o pedagogických pracovnících, jedna učitelka dokončí studium v roce 2015.	Celý sbor splňuje požadavky zákona o pedagogických pracovnících. Jedna výjimka končí k 30. 6. 2015.
identifikované problémy žáků, kolektivu	Neomluvené hodiny 2 žáků (19 a 13 hodin), zhruba do 20 dětí mají problémy s chováním. Jedno dítě řeší ZŠ s OSPODem (absence ve škole - otec vychovává 3 děti a nezvládá).	Problémy kolektivu řešili skrze dvouletý projekt zaměřený na osobnostně sociální rozvoj dítěte. Zapojili téma osobnostně-sociálního rozvoje žáků do výuky. Jeden žák drogově závislý (pravidelně chodí na odběry), dalších cca 5 rodin má děti pod kurátorským dohledem (z důvodu krádeží, jsou v pěstounské péči babiček aj.).	Neomluvené hodiny (cca 400 - 500 hodin z důvodu odstěhování rodin a neodhlášení žáka z povinné školní docházky).	Vysoká absence žáků, neomluvená absence cca 170 hodin dána zejména jedním nově přistěhovalým žákem.
identifikovaná specifika školy	Škola má vytvořený program práce s talentovanými žáky (mimořádné úkoly nad rámec běžných povinností - rébusy apod.) (ČŠI 2013)	Chtějí se specializovat na výuku žáků s SPU do 5. třídy (podle RVP - ZV). V 1. třídě ZŠ vyučují předmět "speciálně pedagogická péče", kde se věnují výuce řeči a rozvoji kognitivních funkcí.	2 třídy s rozšířenou výukou tělesné výchovy pro žáky 2. stupně, 2 sportovní kroužky zdarma, učebna technického zaměření. Nepovinný kroužek "Cvičení z ČJ pro dyslektiky" pro 1.- 2. třídu a pro 3. - 5. třídu navštěvovalo celkem 16 žáků.	Logopedická cvičení, od roku 2015 náprav pro děti s SPU (vede speciální pedagožka), 1 kroužek sportovní pro 1. stupeň.

technické vybavení - PC, data projektory, interaktivní tabule	ano vše	ano vše	ano vše	ano vše
--	---------	---------	---------	---------

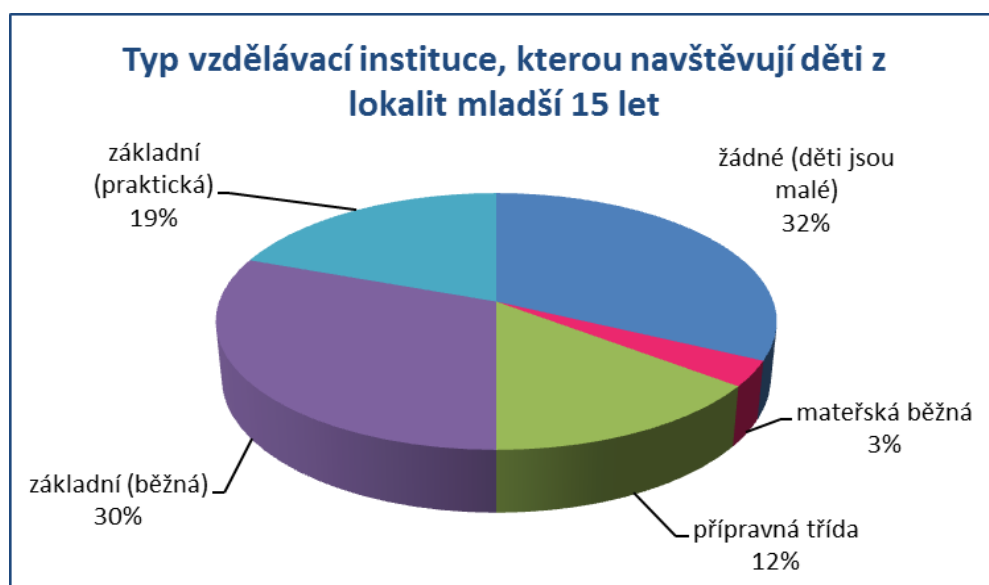
Zdroj: rozhovory, ZŠ Nejdecká (2014), ZŠ Komenského (2014), ZŠ Husova (2014), ZŠ

Školní (2014), ČŠI (2013a,b, 2009, 2008)

Školy ZŠ Husova a ZŠ Školní se v dřívějších letech potýkaly s problémem odchodu žáků na víceleté gymnázium v Chodově. V Chodově víceleté gymnázium otevíralo dvě třídy primy. Z rozhovorů s řediteli vyplynulo, že nadaní žáci odchází na gymnázia do Karlových Varů, prospěchově lepší žáci - nikoliv však nadaní - odchází na gymnázium v Chodově. Gymnázium v minulých letech nabíralo žáky také v šestém a sedmém ročníku (rozhovor ředitelů ZŠ Školní, ZŠ Husova, 2015). V základních školách od šestého ročníku dochází k poklesu zájmu žáků o vzdělávání (ve třídách nejsou již tzv. „tahouni“) a prospěchový průměr žáků klesá (tamtéž).

Z rozhovorů s obyvateli vyplynulo, že 32 % dětí je mladšího věku a nevztahuje se na ně povinná školní docházka či nemohou ještě navštěvovat předškolní přípravu, předškolní klub „Jeden svět“ či mateřskou školu. Celkem 3 % dětí z oslovených domácností navštěvovaly běžnou mateřskou školu, další děti (12 %) byly vzdělávány v přípravné třídě. Celkem 30 % dětí školního věku z oslovených domácností navštěvovalo běžnou základní školu (zejména ZŠ Husova a ZŠ Školní). Celkem 19 % dětí z oslovených domácností bydlících v lokalitách A, B, C, D, E navštěvovalo v době výzkum ZŠ Nejdecká, viz graf níže.

Graf č. 14

N = 62

Všichni oslovení aktéři se shodli na potřebě posilování vzdělávání již v předškolním věku dítěte a na zapojování rodičů dětí do vzdělávacího procesu. Za tímto účelem by oslovení aktéři rádi realizovali v rámci spolupráce s Agenturou taková opatření, která by tyto dva cíle pomáhala naplňovat.

4.8. Rodina

V době výzkumu pracovaly na sociálním odboru města Chodova celkem 4 sociální pracovnice plus vedoucí odboru. Jedna z pracovnic pracuje v terénu na plný úvazek, druhá zaměstnankyně pracuje na agendě sociálně-právní ochrany dětí (dále jen SPOD) na plný úvazek, třetí z pracovnic má na starosti veřejné opatrovnictví, dělá zvláštního příjemce důchodů některým opatrovaným osobám, spolupracuje se soudy a v rámci toho dělá také sociální práci, vyjadřuje se k umístění žadatelů do domova pro seniory. Čtvrtá pracovnice je na 80 % zaměstnána agendou pro činnost Agentury pro sociální začleňování a 20 % její činnosti je sociální práce (rozhovor sociální odbor, 2014). V textu se budeme zabývat pouze tou činností odboru, která se týká zejména sociálně znevýhodněných či ohrožených obyvatel. Podle vedoucí odboru pracují sociální pracovnice s lidmi, které znají z minulých let. Některé nové rodiny i jednotlivce kontaktují na základě upozornění nějaké třetí osoby. Často jde o jednorázové intervence – například se lidé informují na témata výplaty dávek, chtějí pomoci vyplnit žádost o dávky na ÚP atd. Počty případů se zatím moc nenavýšují (rozhovor vedoucí odboru, 2014). Sociální odbor spolupracuje s pracovníky neziskových organizací či s jinými odborníky. Cílem odboru je podle vedoucí posílit zejména terénní práci.

V současné chvíli má odbor kapacity na kontrolní činnost. Depistáže obyvatel ve městě, kteří potřebují pomoci, probíhají pravidelně. Každého půl roku si pracovnice odboru stanoví oblast, které se při depistáži věnují. Depistáže i sociální šetření provádí zpravidla dvě sociální pracovnice. Prochází celý vchod vytipovaného domu, byt po bytu a zjišťují, v jaké situaci se rodiny nacházejí. V posledním roce takto cíleně prošly lokalitu A (Pod Železným dvorem a Železný Dvůr). Nejčastěji řeší dluhové poradenství, poradenství v oblasti dávkového systému, bydlení a rodinné vztahy. V případě řešení dluhů odkazují na dluhovou poradnu na Městském úřadu v Chodově. Ta má otevřeno pro rok 2015 dvě středy v měsíci, vždy od 15:00 hod do 17:00 hodin, případně dle telefonické domluvy. Pracovnice starající se o agendu SPOD, realizuje v terénu i na odboru dohledy, pohovory s „klienty“. Chodovské pracovnice se mohou se účastnit soudů pouze v případě opatrovnictví.

Tabulka č. 8: Počet kontaktů sociálního odboru Chodov za poslední tři pololetí v letech 2013 a 2014.

	1. pololetí 2013	2. pololetí 2013	2014
počet klientů sociálního odboru Chodov (TSP a SPOD)	93	63	269 kontaktů / 251 klientů
počet klientů zdravotně postižení, nesvéprávní		36	

Zdroj: Sociální odbor Chodov 2014, 2015

V roce 2014 v agendě SPOD spolupracovala sociální pracovnice s celkem 132 rodinami, které se potýkají s nějakým problémem a nemohou jej sami řešit. V případě péče o děti není podle pracovnic odboru žádný případ rodiny, kvůli které by měl odbor potřebu svolávat případovou konferenci. Podle pracovnice SPOD Sokolov bylo v Chodově v době výzkumu celkem 12 dětí umístěno v cizí péči, 23 dětí v pěstounské péči, 15 dětí v dětském domově a 9 ve výchovném ústavu. Na dobu přechodnou byly do pěstounské péče umístěny 2 děti (rozhovor pracovnice SPOD Sokolov, 2015). Případová konference se měla pořádat pouze v jednom případě sociálně potřebných obyvatel pod vedení SPOD Sokolov – odborníci se však ve stanovený termín nesešli (rozhovor, sociální odbor 2014).³⁰

Pracovnice pracující s agendou SPOD řeší zejména ve spolupráci se základními školami záškoláctví, špatnou přípravu na vyučování žáků, výchovné problémy. Školy hlásí odboru všechny neomluvené absence na začátku každého měsíce a také upozorňují na podezření na skryté záškoláctví. Neomluvené absence žáků od 20 hodin výše přebírá kurátorka pro mládež sídlící v Sokolově. Nejvyšší neomluvené absence jednotlivých žáků (až 100 hodin/měsíc) byla podle pracovnice na 3. ZŠ (ve 2., 4., 7. a 9. třídě ZŠ přesahovaly neomluvené hodiny 500 hodin/rok, Výroční zpráva ZŠ Husova 2014) – v souvislosti s odstěhováním rodin do Anglie, Kanady,³¹ zdravotními problémy atd. (Výroční zpráva ZŠ Husova, 2014). Dále v minulosti

³⁰ Dvě případové konference organizoval Krajský úřad Karlovarského kraje k případům opatrovnictví u osob umístěných do domova s pečovatelskou službou.

³¹ Některé rodiny odjely do Anglie, Kanady a zůstaly tam cca 5 let (nebo jsou stále odstěhovaní). Rodiče v těchto případech často neodhlásili děti ze školy a tak dětem narůstá absence. Dále se rodiče neodhlásili z bydlení, začaly narůstat dluhy na nájmu a tak podle vedoucí sociálního odboru „najednou Bytservis zjistil, že má prázdné byty na Železném Dvoře i Pod Železným dvorem.“ (rozhovor, sociální odbor 2014).

řešila absence na ZŠ Nejdecké.³² Nejméně absence mají žáci na ZŠ Komenského (v 6. a 9. třídě přesahovaly neomluvené hodiny 60 hodin/rok, Výroční zpráva ZŠ Komenského 2014). Za rok 2014 měli žáci na ZŠ Komenského celkem 431 neomluvených hodin, žáci ZŠ Školní celkem 418 neomluvených hodin, žáci ZŠ Husova celkem 1683 a ZŠ Nejdecká celkem 279 neomluvených hodin (sociální odbor, 2015). Pracovnice z agendy SPOD v Chodově pozve rodinu na pohovor a zvláště hovoří s dítětem s cílem zjistit důvody pro absenci, špatnou přípravu do školy, výchovné problémy, podezření na anorexii aj. V některých případech kontaktují také rodiče žáka, kteří chtějí pomoci a poradit, jak s dítětem jednat. V roce 2014 realizovala pracovnice mající agendu SPOD celkem 2 výchovné pohovory jen v případě rodin bydlících v lokalitě B kvůli škole (výchovné problémy, které vycházely z problémů z rodinného prostředí) (rozhovor, sociální odbor, 2014).

Užívání drog je podle pracovnice agendy SPOD rozšířené zejména mezi obyvateli lokality B. Sociální pracovnice dochází do dvou rodin s dětmi, kde jsou rodiče (oba či jeden) drogově závislí a o dalších 5 – 6 rodinách se pouze domnívá, že jsou drogově závislí. Těmto rodinám nikdy nedokázali užívání drog (při návštěvách domácností).

Některé rodiny nemají v Chodově stálé bydliště, ale bydlí tzv. po příbuzných (vedoucí odboru sociálních věcí, 2014). Stěhují se po Chodově mezi jednotlivými byty, které obývají příbuzní a setrvávají v bytě vždy do té doby, než dojde k vážnějším problémům vzájemného soužití v bytě (tamtéž). Podle vedoucí odboru: *„Ten, kdo chce bydlet, si najde bydlení sám, ale problém je, že nechtějí dodržovat pravidla. Jde například o matky s dětmi, které přichází až v situaci, kdy ztrácí bydlení. Máme seznam azylových domů a ubytoven. Ale asi v polovině případů se stává, že rodiny odmítají adekvátní náhradní bydlení a najdou si bydlení samy. Nechtějí být na azylovém bydlení bez otců svých dětí anebo nechtějí spolupracovat na řešení jejich situace. Pokud spolupracují, z dávek se dá uhradit náhradní bydlení. Duhy vznikají i tak, že když nemají celý nájem, nechtějí zaplatit pouze část. Někteří mají jiné priority, někdy gamblerství.“* (tamtéž) V Chodově je kolem 20 osob bez domova a ti z nich, s kterými vedli výzkumníci rozhovory, shodně uváděli, že ve městě není žádné azylové zařízení ani jiné místo, které by jim poskytovalo zázemí, a to ani v chladných zimních měsících.

Obyvatelé lokalit A, B, C, D, E nejčastěji uváděli, že jsou pro ně špatně dostupné služby uvedené níže v tabulce a rádi by podobných služeb využívali, viz níže. Pod kategorií

³² Nejčastějšími důvody bylo skryté záškoláctví, kdy děti nechtěly jít pěšky zejména v zimním počasí do školy. Jeden případ rodiny s více dětmi, kdy jedno z dětí má vysoké absence, protože „matka nestíhá“ a tak bude případ rodiny předán kurátorce pro mládež (OSPOD, 2014).

poradenství a pomoc rodinám s dětmi obyvatelé zahrnuli například pomoc s hledáním vhodného bydlení (lidé z lokality A uváděli, že by se rádi přestěhovali na sídliště). Ve 24 případech se obyvatelé shodli na potřebě služeb pro drogově závislé obyvatele a dále na potřebě preventivních aktivit zaměřených na děti.

Tabulka č. 10

Nejčastěji zmíněné špatně dostupné služby pro obyvatele lokalit v Chodově	
péče o staré lidi	3
aktivity pro mládež a síťování dětí z lokalit	14
pomoc rodinám s dětmi	11
poradny	24
služby pro lidi se závislostí	24
nevyjádřili se	10
celkem	86

N = 86

Dále také uváděli, že v obci chybí aktivity pro trávení volného času, zejména pro mládež a děti. O aktivitách, které jsou dětem dostupné (sportoviště, kroužky v DDM) oslovení obyvatelé nevěděli, nebo je jejich děti nenavštěvují. Jako důvod oslovení rodiče uváděli zejména nezáměr dětí takové kroužky navštěvovat. Obec by se měla podle oslovených obyvatel dále rozvíjet právě směrem k naplňování těchto potřeb mladých dětí (dětí zapojovat různými prostředky do aktivity) a rodin s dětmi. Dále by podle obyvatel měly být zkvalitňovány dětská hřiště a plochy pro volnočasové aktivity v obytných částech města.

Tabulka č. 10

Jaké aktivity a zařízení pro volný čas podle obyvatel lokalit v Chodově chybí?	
kroužky pro děti a mládež	9
sportovní hřiště, akce	9
dětská hřiště	18
kulturní centrum, akce	15
jiné	1
celkem	52

N = 52

Město Chodov přitom podporuje volnočasové aktivity: vybuodovalo dvě sportoviště, která mohou děti užívat a za drobný poplatek si půjčit náčiní – míč aj. cca za 20 korun; podporuje sportovní kluby; školy umožňují, aby veřejnost zdarma využívala jejich sportoviště; podporuje DDM, který nabízí širokou škálu kroužků za poplatek cca 500,- Kč (rozhovory

institucionální aktéři, 2015). Problémem tedy není nabídka volnočasových aktivit, jako spíše informovanost veřejnosti o této nabídce a cílené síťování dětí z tzv. lokalit do těchto organizovaných volnočasových aktivit. V případě aktivit v DDM mají rodiče možnost projít s dítětem nabídku kroužků, prohlédnout i prostory a chod DDM. Rodiče mohou platbu za kroužky splácet po částech (vedoucí sociálního odboru, 2015). K síťování dětí viz doporučení. V obci chybí preventivní aktivity typu streetwork zejména mezi mládeží ve věku 15 – 26 let, který by mohl vést ke zlepšení situace mnohých v současné době tzv. potulujících se mladých a dospělých v lokalitě A a B.

4.9. Zdraví

Oblast zdraví a dostupnost lékařské péče není pro obyvatele Chodova výrazným problémem. Kvalitní lékařská péče je v dojezdové vzdálenosti v Karlových Varech a Sokolově a cesta do jednoho či druhého města není finančně nákladná (18 – 24,- Kč cena za jednu cestu). V Chodově působí dětská lékaři (3 dětská lékaři v ulici Tovární), 4 zubní lékaři a další. Pouze oslovení obyvatelé lokality, kteří se přistěhovali z větších měst, si stěžovali na nedostatečný komfort zdravotnických služeb ve městě. Podle nich v obci chybí nemocnice a specializovaní lékaři. Dále měli problém ve městě sehnat zubního lékaře, který by měl místo (rozhovory obyvatelé lokality B, 2015). V oblasti zdraví jsou alarmující zejména dva faktory, které zdraví obyvatel lokalit A, B, C, D, E výrazně negativně ovlivňují. Jsou to nevyhovující podmínky k bydlení a rozšířené užívání návykových látek. Zejména obyvatelé lokality A žijí ve špatných hygienických podmínkách, byty jsou vlhké, jsou zde rozšířené plísně, které obyvatelé opakovaně dezinfikují na vlastní náklady. „*S tímhle se bojuje těžko. Jaké já to pořád savuju, ale když ten barák saje vodu, tak s tím nic neudělám.*“ (rozhovor obyvatelka lokality A, 2014). „*Jó, no to pořád říkám, že ta plíseň není tím, že neotvírám okna. Já mám okna otevřený pořád, ale stejně ta plíseň tu je.*“ (rozhovor, obyvatelka lokality A, 2014). Vzhledem k charakteru budov a netěsnícím oknům ve vybraných budovách se vlhkost a plísně objevují v bytech pravidelně.

Dalším faktorem je rozšířené užívání návykových látek. Jde zejména o alkohol (například v lokalitě D žije více lidí, kteří mají problémy s alkoholem a zároveň bydlí nad výčepem), o marihuanu (problémy s užíváním marihuany zmínili zejména pracovníci neziskových organizací) a o rozšířené užívání pervitinu (k tomu se kriticky vyjadřovali jak obyvatelé lokality A, tak lokality B). Dopady užívání pervitinu jsou vidět zejména v lokalitě B, kde ve vybraných vchodech do panelových domů lze nalézt zbytky pervitinu v igelitových sáčkách,

dále jsou neustále rozbíjeny žárovky osvětlení ve vchodech a používány jako varné sklo (např. podle jednatele Bytservisu Chodov s. r. o. se ve vybraném panelovém domě pravidelně přes víkendy rozbije celkem 20 žárovek, které firma musí nahradit). Na záchodech v místních barech jsme se v průběhu výzkumu setkali s použitými injekčními stříkačkami. V obci sice působí služba tzv. *harm reduction* (tedy sociální služba zaměřující se právě na eliminaci těchto vedlejších dopadů uživatelů drog na bezprostřední okolí – výměnou injekčního materiálu), kterou provozuje o. s. Světlo. Z terénního výzkumu ale vyplývá, že posílení těchto služeb je v obci žádoucí.

Dalším tématem týkajícím se zdraví obyvatel jsou osoby se zdravotním postižením (zejména s mentálním postižením). Těmto lidem se věnuje služba denního stacionáře Mateřídouška o. p. s. a místa v denním stacionáři jsou naplněná. V současné době zařízení navštěvuje celkem 45 lidí se zdravotním postižením.

Dalším a špatně postižitelným problémem jsou v Chodově lidé trpící duševní chorobou. Na duševně nemocné jsou většinou upozorněny pracovnice sociálního odboru sousedy nemocných lidí nebo příbuznými těchto obyvatel. V obci působí poskytovatel sociálních služeb pro duševně nemocné (Focus o. s.), jehož činnost je hrazena z financí Individuálního projektu Krajského úřadu Karlovarského kraje. Jejich služby jsou ale omezené na jednoznačné diagnózy. To znamená, že nepřijímají klienty s vícečetnými duševními poruchami a nemocemi. Podle vedoucího sociálního odboru (rozhovor, 2014) a podle některých poskytovatelů sociálních služeb (schůzka Krajský úřad KK, 2014) tento poskytovatel nechce přijímat duševně nemocné, kteří mají tzv. duální diagnózu³³. Pokud bydlí duševně nemocní obyvatelé ve svých bytech, pak se jejich nemoc projevuje zejména špatnou hygienou (na to upozorní sousedé), shromažďováním předmětů v bytě aj. Problém je takové lidi dostat do péče zdravotnických služeb. Pokud není takto nemocný obyvatel zbaven svéprávnosti, pak musí sám souhlasit s tím, že chce být léčen. Pokud neohrožuje sebe nebo jiné na životě, pak nemůže být převezen do psychiatrického zařízení na popud někoho jiného. Sociální pracovnice se snažily přesvědčit nemocné občany, aby souhlasili s léčením v léčebním zařízení, nebyly však úspěšné.

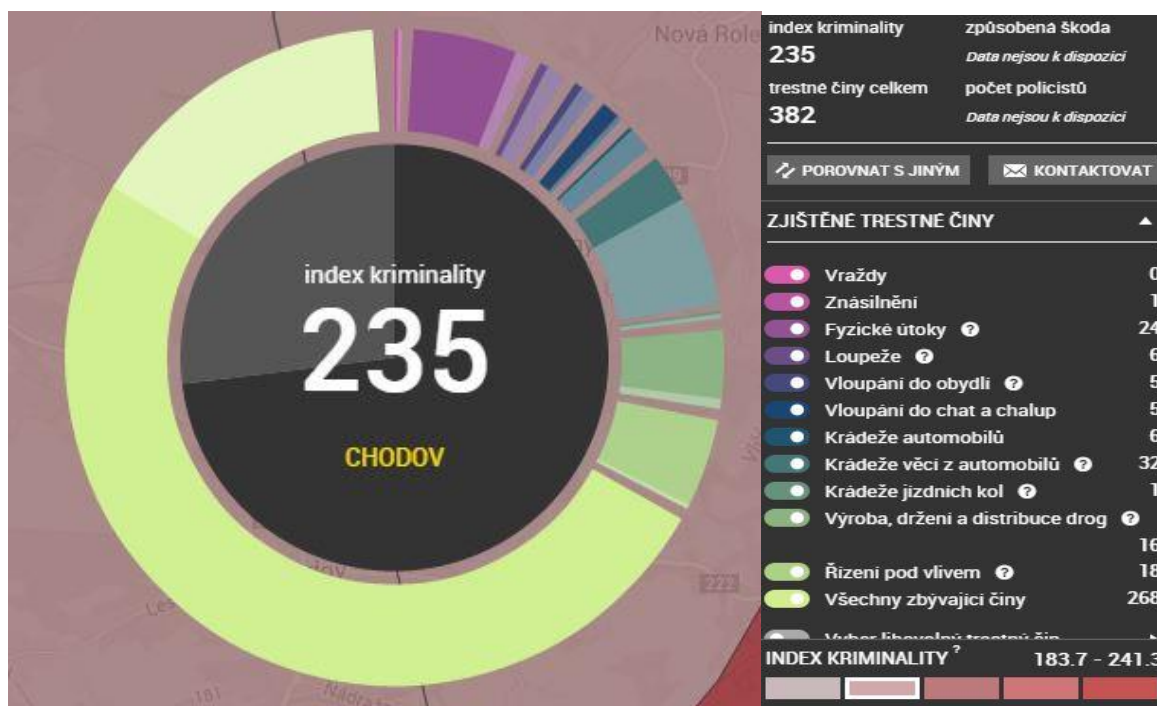
³³ Pod duální diagnózu jsou přiřazeny takové případy duševně nemocných lidí, kteří mají více duševních nemocí nebo jejich projevy na veřejnosti ukazují na to, že lidé mohou mít více diagnóz, případně jejich diagnóza není jednoznačná – např. spojení schizofrenie s dalšími projevy psychóz, neuróz apod.

4.10. Bezpečnost

I.

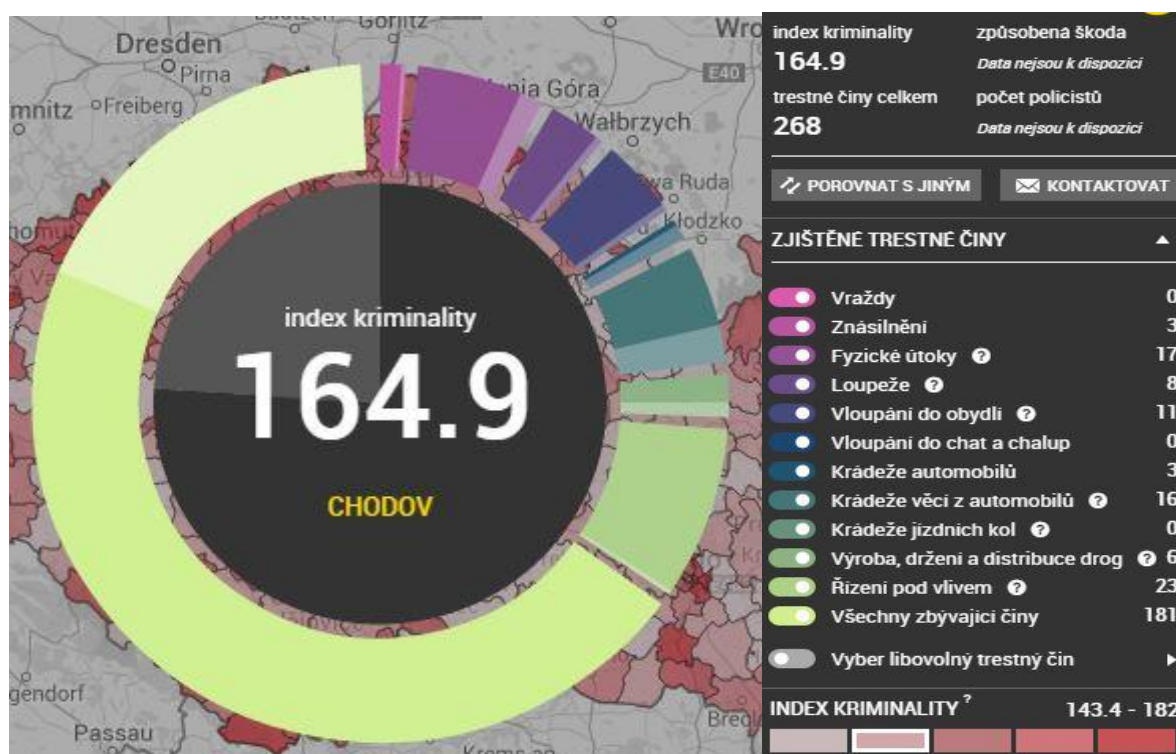
Z pohledu bezpečnosti je Obvodní oddělení Chodov jedním z méně postižených oblastí kriminalitou v Karlovarském kraji, pod obvodní oddělení Chodov spadá také obec Vintířov. Index kriminality (tedy počet zjištěných skutků za období leden – prosinec 2014 přepočtený na 10 000 obyvatel) je v tomto okrsku nižší (index 164,9), než je za předchozí rok (index 235) či index za územní odbor Sokolov, kde index kriminality dosahuje hodnoty 187,6 (viz obrázky č. 2, 3, 4 níže). Dopad kriminality přepočtený na počet obyvatel je tak v tomto oddělení skoro o 30 % nižší, než v roce 2013. Kriminalita má podle policie charakter spíše drobných trestných činů, drobné majetkové kriminality apod. V Chodově sídlí služebna Policie ČR.

Obrázek č. 2: Index kriminality za obvodní oddělení Chodov v roce 2013 (leden – prosinec).

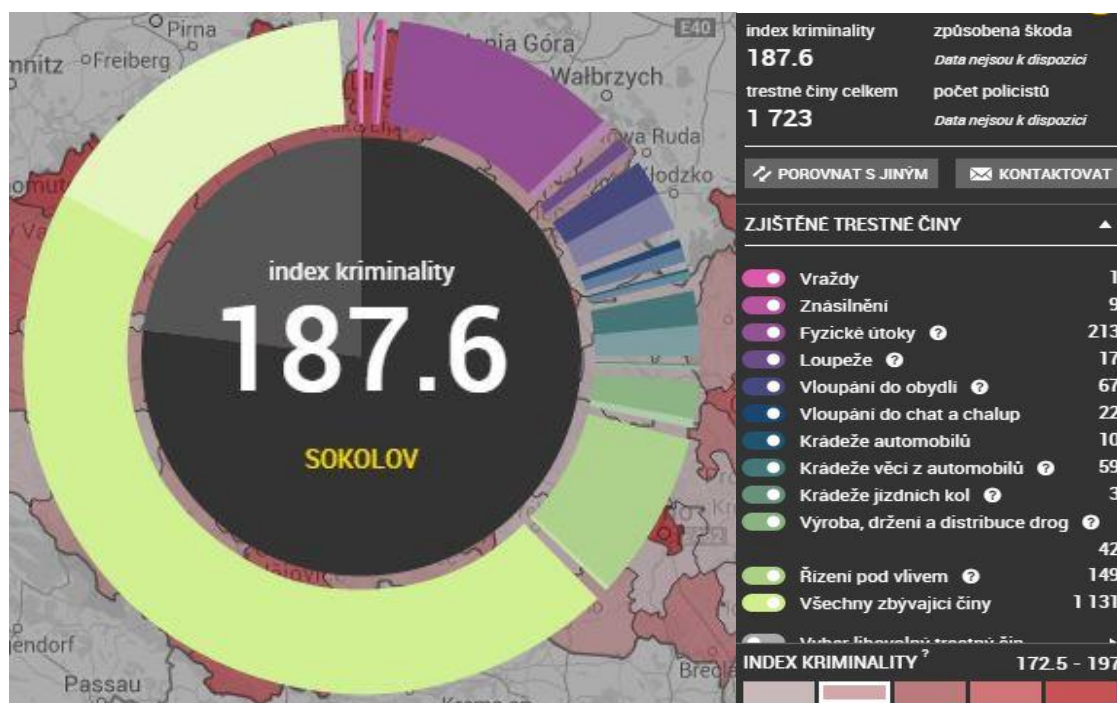
Zdroj: www.mapakriminality.cz

Obrázek č. 3: Index kriminality za obvodní oddělení Chodov v roce 2014 (leden – prosinec).

Zdroj: www.mapakriminality.cz

Obrázek č. 4: Index kriminality za územní odbor Sokolov v roce 2014 (leden až prosinec)

Zdroj: www.mapakriminality.cz

Město hradí celkem 18 strážníků městské policie. Městská policie nezaměstnává v současné době žádné asistenty kriminality. Programy prevence kriminality chtěla městská policie využít

již dříve. Nenašli ale vhodného kandidáta na pozici asistenta prevence z řad romských obyvatel města a tak o finanční podporu na asistenty prevence kriminality nakonec nepožádali. Asistenti prevence kriminality by mohli, stejně jako streetworkeři, v ulicích města pozitivně působit v oblasti obecného pocitu bezpečí, dodržování pořádku v ulicích města apod. Oblast prevence kriminality je v gesci ředitele městské policie, který prevenci vykonává vedle svých dalších povinností vyplývajících z povinností ředitele. Jiný pracovník se preventivními aktivitami v rámci MP nezabývá. V oblasti prevence kriminality by činnost složky městské policie mohla být personálně posílena (zápis LP, 25. 9. 2014).

Podle autorů evaluace přihlášky ke spolupráci s Agenturou došlo ve městě k pokusu omezit hazard. Město Chodov chtělo hazard omezit a to i přes předpokládaný výpadek části příjmů do městského rozpočtu, který městu hazard generuje. Na pracovních skupinách k tomuto tématu se shodli na tom, že nechtějí, aby se město dostalo do soudních sporů se současnými provozovateli hazardu (ředitel MP, 2015). Nakonec tedy od tohoto kroku upustili s odůvodněním, že by provozovatelé místních hospod přišli o zdroj příjmů, které jsou pro některé provozovny důležité pro udržení podnikání (Štěpánková, 2014). Ministerstvo financí ČR evidovalo v Chodově ke dni 31. 12. 2013 celkem 21 adres³⁴, na kterých povolilo provozování herních automatů nejčastěji do roku 2017, nejdéle do konce roku 2019 (MF, 2013). Na těchto adresách je celkem 209 výherních automatů (zejména IVT).

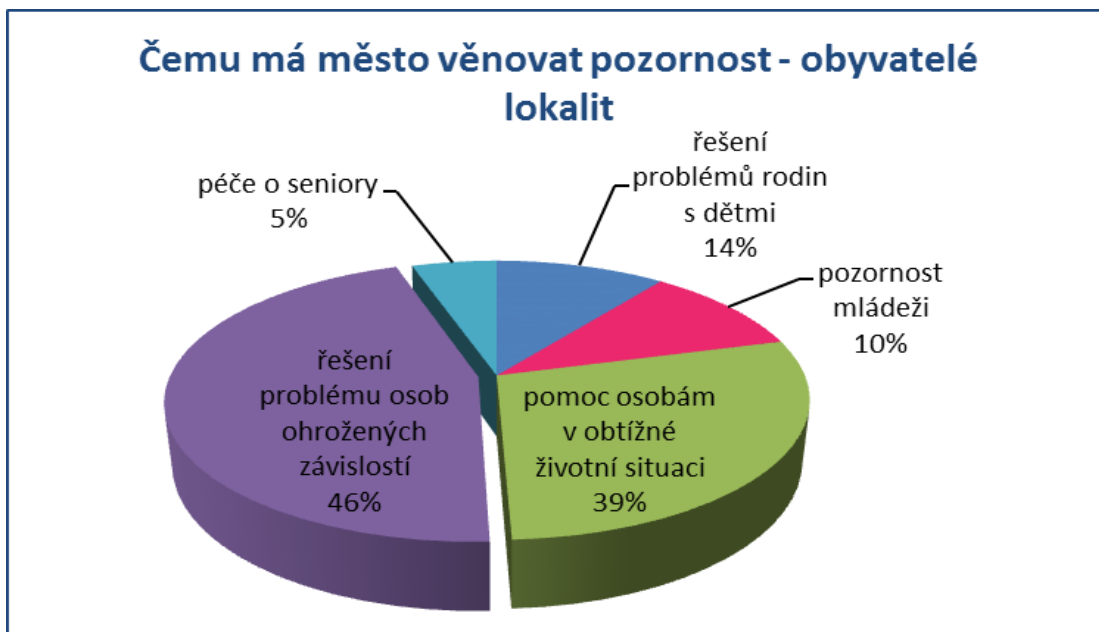
II.

Z terénního šetření vyplynulo, že užívání drog je vnímáno obyvateli lokalit A, B, C, D, E jako jeden z problémů, které je nebo jejich okolí tíží. V lokalitě B je rozšířená distribuce a užívání pervitinu a marihuany. Obyvatelé lokality B někdy jezdí do lokality A a tráví zde svůj volný čas a užívají návykové látky (terénní výzkum, rozhovory 2014). V průběhu výzkumu jsme se osobně setkali s nabídkou prodeje návykových látek, vedli jsme rozhovory s uživateli návykových látek a jedním dealerem. Podle obyvatelů několika panelových domů se uživatelé drog setkávají zejména na vnitřních schodištích panelových domů, dále v některých bytech, kde sami bydlí či za někým docházejí. Zde také užívají návykové látky. Obyvatelé se ale obávají dát podnět městské policii z toho důvodu, že mají strach. Nechtějí totiž, aby se jiné obyvatelé dověděli, že to byli právě oni, kdo městskou policii zavolal. Jedna z obyvatelk např. uvedla: „*Na někoho ukážu a pak moje děti budou bitý, to nejsem blázen, to neudělám.*

³⁴ Jde o ulice 9. Května, Čapkova, ČSM, Hlavní, Husova, Smetanova, Staroměstská, Školní, Tovární a U porcelánky.

Nebo taky udám feťáky, že jsou na schodech, ale na ty schody je vidět jen z mého kukátka, tak to taky rychle kluci zjistí.“ (rozhovor obyvatelka, 2014). S uživateli návykových látek jsme se v průběhu výzkumu setkali, ale nemluvili jsme s nimi o jejich situaci. Z terénního šetření vyplynulo, že podle 46 % oslovených respondentů, zejména obyvatel lokalit A, B si myslí, že by mělo město Chodov věnovat pozornost problémům osob ohrožených závislostí (viz následující graf).

Graf č. 15

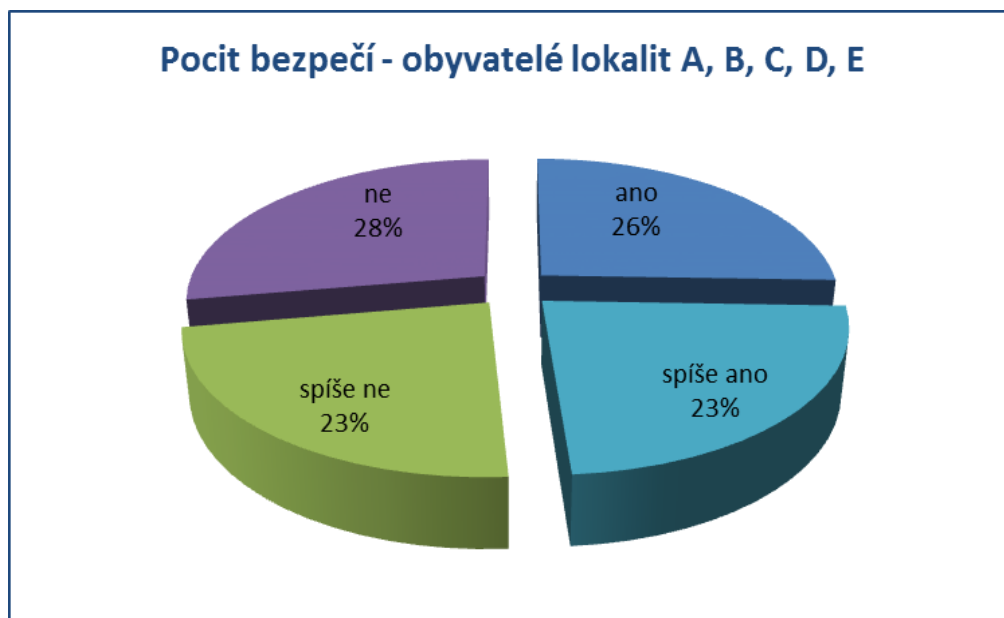

N = 77

Obyvatelé lokalit neměli jednoznačný pocit bezpečí v obci a v lokalitě, viz následující graf. Polovina oslovených obyvatel lokalit A, B, C, D, E uvedla, že se v obci a místě svého bydliště cítí bezpečně či spíše bezpečně (46 % oslovených domácností). Celkem 51 % z oslovených respondentů uvedlo, že se bezpečně necítí nebo spíše necítí a jako důvod uváděli zejména své osobní zkušenosti s předsudky o nich jako o Romech, rasistické projevy kolemjdoucích či drogově závislé obyvatele města. S drogově závislými spojovali zejména problémy s krádežemi – např. v lokalitě A zmínili krádeže věcí ze sklípků, které jsou určeny pro skladování paliva. V lokalitě B s drogově závislými spojovali hned několik faktorů, které v obyvatelích vyvolávaly obavy. Byly to: vizuální přítomnost drogově závislých ve veřejném prostoru města, přítomnost odpadu po drogově závislých v prostorách některých bytových domů, prodej drog na ulici a jejich snadná dostupnost i pro mladistvé, nepředvídatelné jednání drogově závislých a obava z napadnutí ze strany drogově závislých. Obyvatelé k tomu uvedli: „Necítím se bezpečně, protože se moje děti necítí bezpečně“ (rozhovor obyvatel B, 2014).

„Mám obavy o své děti. Ve městě se rozšířily drogy a bojím se, aby se k nim nedostaly“ (rozhovor obyvatel B, 2015). „Večer se bojím o děti kvůli drogám“ (rozhovor obyvatel B, 2015). „Bojím se narkomanů, nikdy nevíte, co od nich čekat“ (rozhovor obyvatel B, 2014).

Graf č. 16

N = 47

5. Specifická studie - bydlení

Oblast bydlení byla identifikována jako klíčový problém obyvatel a to nejen obyvatel lokalit A, B, C, D, E, ale také ostatních obyvatel města Chodov. Ze sčítání lidí, domů a bytů v roce 2011 vyplynulo, že všechny bytové domy byly obydlené, celkem 32 rodinných domů nebylo obydlených v roce 2011 (viz tabulky níže). V době výzkumu byly v nabídce realitních kanceláří k pronájmu celkem 2 byty v panelových domech. Za byt velikosti 4+1 chtěli majitelé nájem 10 000,- Kč a za byt velikosti 2+1 chtěli majitelé nájem ve výši 5500,- Kč. Obě nabídky požadovaly vratnou kauci, v jednom případě ve výši dvou nájmu (tj. 11000,- Kč) plus odměnu realitní kanceláři ve výši jednoho nájmu (tj. v případě menšího bytu to bylo 5500,- Kč). Byty velikosti převážně 2+1, 3+1 jejich majitelé prodávali za částku kolem 400 000,- Kč a vyšší (podle velikosti bytu až do cca 700 000,- Kč). Byty stejné velikosti v blízkém Sokolově se ve stejný čas prodávaly za velmi podobné ceny. Levnější byty byly

pouze ve vzdálenějších obcích, z nichž na Rotavě a v Kynšperku nad Ohří byly byty prodávány za nejnižší ceny.

Tabulka č. 12

		Celkem	rodinné domy	bytové domy	ostatní budovy
Domy úhrnem		816	476	312	28
Domy obydlené		785	449	312	24
z toho podle vlastnictví domu	fyzická osoba	454	414	34	6
	obec, stát	19	2	15	2
	bytové družstvo	43	-	43	-
	spoluvlastnictví vlastníků bytů	201	19	182	-
z toho podle období výstavby nebo rekonstrukce domu	1919 a dříve	66	55	6	5
	1920 - 1970	333	143	187	3
	1971 - 1980	71	30	41	-
	1981 - 1990	114	79	33	2
	1991 - 2000	72	58	13	1
	2001 - 2011	96	73	23	-

Zdroj: ČSÚ 2011

Volné domy nebyly v roce 2011 žádné, v roce 2014 bylo ale více bytů určených k prodeji. Průměrně bylo v nabídce prodeje uvedeno odhadem celkem 35 % bytů ze všech prodávaných bytů na Sokolovsku. Oslovení obyvatelé Chodova nebo jejich potomci měli zkušenosti s podáním žádosti o městský byt a v některých případech se jim dokonce povedlo získat tzv. sociální byt (tedy byt v lokalitě A) nebo získat byt v majetku Bytservisů Chodov s. r. o. a získali jej za nízkou cenu nájmu. Např. jedna z obyvatelek lokality B řekla: „*Měla jsem štěstí, že jsem v té obálkovce vysoutěžila nízký nájem. Platím se vším něco přes šest tisíc. To není vůbec běžný tady*“ a ukázala kolem sebe na sousední byty nahoře i dole (rozhovor obyvatelka lokality B, 2014). Jiní obyvatelé nejdříve získali byt obálkovou metodou a později si mohli byt odkoupit a této možnosti využili: „*My jsme si byt odkoupili. Museli jsme si na to vzít půjčku a tu splácíme. Tenkrát to bylo za nízkou cenu, ale tu už vám neřeknu, jestli kolem 20 % ceny toho bytu.*“ (obyvatelé lokality B, 2014). Jiní obyvatelé lokality nebyli spokojeni s aktuálním bydlením (zejména v lokalitě A), ale byli s bydlením smířeni a o podání další žádosti o byt se nepokusili (mají vůči městu dluh). Paní cca 40 let: „*Já jsem ráda za to, co mám*“ (rozhovor, 2014).

5.1. Koncepce bydlení a historie bytového fondu

Město nemá a nemělo koncepci bydlení či koncepci prodeje nemovitostí. Prodeje bytů se odehrály za 20 % tržní hodnoty bytů. Jednatel společnosti Bytservis Chodov s. r. o. k prodeji vysvětlil: „Město při privatizaci bytového fondu prodávalo zájemcům o koupi bytu jednotlivé byty za 20 % odhadní ceny. Tím se stávali vlastníky bytů lidé, kteří ve většině případů měli při založení SVJ (společenství vlastníků jednotek) schopnost provádět řádně úhradu příspěvku do fondu oprav a stanovených záloh na služby spojených s užíváním bytu (nedochází tedy masově k problému, jako např. v Rotavě). Problémem jsou stárnutí populace a snižování příjmů domácností a jednotlivců (důchody).“ (rozhovor, email jednatel společnosti, 2014). V záměru města bylo nabídnout k prodeji postupně celkem 46 bytů v privatizovaných domech poté, kdy bude v bytech „ukončen platný nájemní vztah“ (MěÚ Chodov, N. D.). Tento prodej se zřejmě uskutečnil vzhledem k tomu, že v dokumentu vypracovaném správcem nemovitostí již dané byty nefigurují (viz následující odstavec). Jediným pravidlem koupi bytu byla/je vedle běžných pravidel bezdlužnost zájemce vůči městu a vůči správci nemovitostí. Bytservis Chodov s. r. o. zajišťuje správu bytů, které jsou ve vlastnictví města Chodov, ve vlastnictví společnosti a na základě uzavřených mandátních smluv spravuje také byty ve vlastnictví SVJ (jde o celkem 51 společenství vlastníků jednotek).

V době výzkumu město vlastnilo celkem 93 bytů - dva vchody do panelového domu v ulici Lipová (celkem 32 bytů), tři budovy malometrážních bytů Železný dvůr (celkem 59 bytů – trvale hlášených je zde 133 osob) a byty upravené pro zdravotně postižené v ulici Nerudova (2 byty).³⁵ Byty v majetku Bytservis Chodov s. r. o. získala společnost v roce 2011 od města Chodov v souvislosti s uzavíráním mandátní smlouvy na správu bytů a jedná se o celkem 531 bytů – jde o dům s pečovatelskou službou v ulici Luční (celkem 119 bytů), o tři 14 patrové věžáky v ulicích U Koupaliště, Smetanova, Školní (celkem 234 bytů)³⁶, o čtyři 11 patrové panelové domy v ulicích Poděbradova a ČSM (celkem 160 bytů)³⁷, byty se sníženou kvalitou

³⁵ Bytservis Chodov s. r. o. (2014).

³⁶ I když se názvy ulic, ve kterých Bytservis vlastní budovy, shodují s ulicemi, které jsme zahrnuli do tzv. lokalit, nejde o čísla popisná, na kterých by bylo více jak pět nezaměstnaných osob evidovaných na úřadu práce. Obyvatelé těchto domů tedy převážně nepatří mezi tzv. sociálně potřebné obyvatele obce.

³⁷ Dva vchody v ulici ČSM jsme zahrnuli mezi panelové domy, které popisujeme jako součást lokality B – tedy na konkrétních adresách žilo více než 5 obyvatel, kteří byli vedeni v evidenci úřadu práce.

na adrese Pod Železným dvorem (celkem 20 bytů – trvale hlášených je zde 45 osob, žijí zde i rodiny s dětmi).³⁸

Správce nemovitostí každoročně investuje do oprav a úprav bytů, budov a drobného vybavení domů. Jednatel společnosti uvedl, že Bytservis Chodov s. r. o. má hodně volných bytů v panelových domech, které ale zatím nemůže nabídnout k pronájmu (přesný počet volných bytů neuvedl). Byty jsou často volné po vystěhovaných nájemnících (které vystěhovali kvůli dluhům), a jsou špatné kvality - podle jednatele dlužníci byty „zdemolovali a byty nejsou obyvatelné“ (rozhovor, 2014). Škodu na jednotlivých bytových jednotkách jednatel odhadl na 100 000,- Kč za každý takto zničený byt. Byty správce nemovitostí opravuje postupně od doby, kdy došlo k nárůstu výše nájemného na m² podlahové plochy. Správce nemovitostí získal úvěr na opravu panelových domů a v době výzkumu byly všechny panelové domy rekonstruované či právě v procesu rekonstrukce (zvnějšku opravené a zateplené pláště budov, vyměněná okna, opravené elektroinstalace), vnitřní úpravy nebyly zatím realizovány (např. výmalba chodeb, výměna krytiny podlah apod.). Do vchodů instaloval správce nemovitostí kamery, které monitorují příchod a odchod obyvatel. Výstup z kamer je promítán na obrazovky do pracovny Bytservis Chodov, s. r. o. Ve vybraných vchodech (jednatel označil zejména tři vchody v ČSM za nejvíce problematické) opakovaně provádí drobné opravy – např. opravu výtahů, týdně vymění cca 20 žárovek v jednom vchodě aj. (rozhovor jednatel, 2014). Náklady na údržbu a opravy v jednom vchodu panelového domu doposud činily cca 200 000,- Kč / rok.

Správce nemovitosti neuvažoval o možnosti spolufinancování oprav v bytě spolu s nájemníky (např. správce nemovitosti by poskytl potřebný materiál a část práce na opravu bytu by prováděli sami nájemníci nebo řemeslníci zaměstnaní správcem nemovitosti na VPP). Bytservis Chodov s. r. o. v minulosti nepřistoupil k praxi, kdy si nájemník na vlastní náklady opraví byt a výdaje na opravu bytu jsou mu postupně umořovány v nájmu (nebo jsou mu vráceny jednorázově poté, co se nájemník z bytu odstěhuje). Správce nemovitosti v minulosti neuvažoval o zřizování pozic domovníků v jednotlivých panelových domech. O domovnících začal Bytservis Chodov s. r. o. nově jednat ve spolupráci s Agenturou. Pokud by se domovníctví podařilo v domech zavést přes zaměstnávání na VPP, noví domovníci by mohli přispět ke zlepšení situace i na vnitřních chodbách domů (ničených v souvislosti s drogově závislými).

³⁸ Bytservis Chodov s. r. o. (2014).

5.2. Pravidla přidělování městských bytů a bytů v majetku Bytservis

Chodov, s. r. o.

Pravidla přidělování městských bytů jsou stanovena v dokumentu Pravidla hospodaření s byty v majetku města (MěÚ, N. D.). *Pravidla přidělení bytů rozlišují mezi dvěma typy bytů – mezi všeobecnými podmínkami pro nájemní byty v majetku města a mezi nájemními byty na adrese Železný dvůr.*

1) Nájemní byty na sídlišti byly v době výzkumu (podzim 2014) nabízeny formou tzv. obálkové metody – tedy na základě nabídnuté výše nájmu na m² podlahové plochy, přičemž toto kritérium „může být jedním z kritérií při posuzování žádostí, nejedná se ovšem o kritérium rozhodující“ (MěÚ, N. D.). Minimální nabídková cena byla stanovena na částku 42,14- Kč/ m² podlahové plochy za měsíc. Dále musel žadatel o byt složit kauci ve výši 5000,- Kč v hotovosti v pokladně Bytservisu Chodov s. r. o. Žádat o městský byt mohli všichni obyvatelé města (občani ČR či jiného státu), kteří splňují další podmínky. Mezi nejdůležitější parametry kladené na žadatele o městský byt patřily zejména *bezdlužnost vůči městu* (jiným obcím) a vůči správci nemovitostí Bytservis Chodov s. r. o. Pravidla stanovila, že *bezdlužnost se vztahovala také na všechny osoby, které jsou uvedené v žádosti o byt* (tedy uvedené jako potenciální obyvatelé bytu).³⁹ Obyvatelé nacházející se v obtížné socio-ekonomické situaci (a tedy i mající dluh vůči městu či správci nemovitosti) měli tímto pravidlem omezený přístup do městských bytů. Pokud chtěli byt mimo lokalitu A, pak musely domácnosti nejdříve splatit dluhy vůči městu a vůči správci nemovitostí, našetřit na kauci (případně si na kauci půjčit) a teprve poté mohli žádat o byt. Některé rodiny z lokality A tento proces podstoupily a byt na sídlišti získaly (v minulosti šlo asi o 2 domácnosti, v nedávné době další 3 domácnosti – vedoucí sociálního odboru, 2015). Jednotlivé nabídky posuzovala komise složená z místostarosty města, jednatele Bytservisu Chodov s. r. o. a technika společnosti. Rada města přijaté a rozřazené žádosti převzala a rozhodla o přidělení bytu konkrétnímu žadateli. Pravidla nestanovují, na jak dlouhou dobu je nájemní smlouva uzavírána a za jakých podmínek je nájemní smlouva prodloužena.

³⁹ *Racionalizace této podmínky ale není nikde vysvětlena. Nelze předpokládat, že obyvatel bytu, který má dluh na nájemném a nemá vůči pronajímateli žádný smluvní vztah (je jen členem domácnosti), nějakým způsobem ovlivní schopnost smluvní osoby platit nájem. Také nelze předpokládat kauzální vztah mezi dlužícím občanem a jeho/jejím chováním, kterým by nějak znehodnocoval/a kvalitu bytu. Domníváme se proto, že tato podmínka je účelová a diskriminující.*

2) Nájemní byty na adrese Železný dvůr jsou nabízeny k pronájmu stejným způsobem (oznámení o záměru pronájmu, příjem žádostí o pronájem na adresu správce nemovitostí) vyjma podmínky složení kauce. K přidělení bytu nemusí žadatel skládat předem kauci ve výši 5000,- Kč, jak tomu bylo u bytů Bytservisu Chodov s. r. o. Žadatelem mohla být také pouze osoba, která není vůči městu a/či správcovské firmě dlužníkem (dlužníky nesmí být ani jednotliví členové domácnosti). Co ale tyto byty odlišuje je výše nájemného – výši nájemného stanovuje Rada města a pravidla nejsou nikde veřejně deklarována. Podle vedoucí sociálního odboru je ale nájemné stanoveno podle m^2 podlahové plochy, jako u jiných bytů (rozhovor vedoucí sociálního odboru, 2015). Pokud tříčlenná rodina bydlela v bytě velikosti 2+1, platila např. nájem ve výši 3600,- Kč za měsíc. Pokud tříčlenná rodina bydlela v bytě 0+1, hradila nájem nižší. Při přidělení bytu konkrétnímu žadateli o byt Rada města přihlížela k písemnému vyjádření Sociálního odboru MěÚ Chodova. Byty byly přidělovány s přihlédnutím na sociální situaci žadatele (MěÚ Chodov, N. D.).

Pravidla přidělování bytů v majetku společnosti Bytservis Chodov s. r. o. byla velmi podobná pravidlům přidělování městských bytů na sídlišti vč. výše vratné kauce. Pravidla přidělování bytů v majetku správce ale *umožňovaly správci nemovitosti stanovit u rekonstruovaných bytů nájem vyšší, než je minimální cena 42,14- Kč / m^2 podlahové plochy za měsíc* (Bytservis Chodov s. r. o., N. D.). Proces přidělení bytu byl pak stejný, jak v případě městských bytů, pouze o přidělení rozhodovala Valná hromada společnosti. Pravidla přidělení bytu se sníženou kvalitou byly pak totožné s pravidly přidělování bytu v oblasti Železný dvůr s tím rozdílem, že cenu a samotné přidělení bytu stanovila Valná hromada společnosti. *Pravidla hospodaření s byty v majetku Bytservisu Chodov s. r. o.* byla ke dni 1. 11. 2014 změněna následovně. Cena za nájemné je stanovena pevně – u běžného standardu bytu je nájem stanoven na 42,14- Kč / m^2 za měsíc, u rekonstruovaných bytů je nájem stanoven na výši 60- Kč / m^2 . *Změnou pravidel hospodaření s byty v majetku Bytservis Chodov s. r. o. správce bytů zrušil bariéru nerovnoměrných nákladů na bydlení v odlišných lokalitách (A a B). Nově totiž všichni platí stejnou cenu za m^2 podlahové plochy bez ohledu na část obce, ve které bydlí. Změna v pravidlech může působit motivačně* (nájem by se domácnostem zvýšil pouze o tu částku, která odpovídá větší ploše bytu, než kterou doposud obývaly). *Nová pravidla by tak mohla obyvatelům pomoci v získání jiného bytu mimo lokalitu A.* Bude tomu tak ale pouze v situaci, že v nových pravidlech nebude podmínkou, aby lidé neměli dluhy či exekuce vůči různým věřitelům - např. telefonickému operátorovi. Žadatel musí sice nově do žádosti uvést,

zda je proti němu zahájeno exekuční řízení, insolvenční řízení, řízení o oddlužení či jiné soudní vymáhání pohledávek. Zda bude k této skutečnosti přihlíženo, ale není v nových pravidlech stanoveno a tak nemusí být exekuční řízení či insolvence pro žadatele o byt znevýhodněním. Správce nemovitosti přistoupil k této podmínce na základě dlouhodobé zkušenosti s nájemníky, kteří se dostali do situace exekučního vymáhání dluhů a požádali o insolvenční řízení (viz kap. 5. 1.).

Do roku 2007 se výše nájemného dlouhodobě pohybovala na 15,20- Kč/m² podlahové plochy. V roce 2007 stoupla výše nájemného na 18,30- Kč/m², v roce 2008 na 22, 78- Kč/m², v roce 2009 na 29,39- Kč/m² a v roce 2010 vzrostla na maximální hranici nájemného ve výši 42,14- Kč/m² podlahové plochy (Bytservis Chodov s. r. o., 2014a). Jednatel zdůraznil, že před poslední možnou regulací nájemného a před změnou pravidel přidělování bytů (viz výše v textu) nabízeli lidé v obálkové metodě daleko vyšší nájemné za m², než jaké je nově pevně stanoveno za byty běžného standardu. Lidé, kteří měli příjem z dávek státní sociální podpory, nabízeli v obálkové metodě údajně více peněz (např. 60 – 70,- Kč/m² podlahové plochy), než lidé chodící do práce. *„Například matka samoživitelka je schopna horko těžko utáhnout byt za 42 korun na m². Z toho důvodu jsme ustoupili od obálkové metody a stanovili jednotnou cenu 42 korun na m², jen u zcela opravených bytů bude cena 60 korun na m²“* (jednatel Bytservis Chodov s. r. o., 2014).

5.3. Formy bydlení

I

V místě zcela chybí bydlení typu azylového zařízení, startovací byty, sociální bydlení (bydlení smluvně propojené s poskytováním sociálních služeb), domy na půl cesty, noclehárna apod. Všechny byty v majetku města a Bytservisu Chodov s. r. o. jsou rozděleny pouze na byty kvalitní a na byty se „sníženou kvalitou“ či slovy vedoucí sociálního odboru na „sociální byty“ (rozhovor, sociální odbor, 2014). Situace, kdy zaměstnanci města a správce nemovitostí vnímají pod pojmem „sociální byty“ a „sociální bydlení“ byty za nižší nájemné, je v pořádku. V případě bytů se sníženou kvalitou ale nejde o „sociální bydlení“ ve smyslu připravovaného zákona o sociálním bydlení a ve smyslu systému sociálního bydlení prosazovaného Platformou sociálního bydlení (poradním orgánem MPSV). Nízkopříjmovým obyvatelům správce bytů dlouhodobě prodlužuje nájemní smlouvy po jednom měsíci (případně po třech měsících) v lokalitě A (tedy v nekvalitních bytech se „sníženou kvalitou“). V obci je pouze Dům v pečovatelskou službou převážně pro seniory či osoby se sníženou soběstačností o

celkové kapacitě 119 bytů. Podle aktuálního sčítání lidí, domů a bytů bytové domy obývalo 90 % celkové populace obce. Většina nájemních bytů je také umístěna v bytových domech. Většina bytů v bytových domech byla velikosti 2+1, 3+1 a 4+1. Malometrážních byty tvořily podle sčítání 7 % z celkového počtu obydlených bytů. Mezi malometrážní byty lze zařadit byty v Domě s pečovatelskou službou a byty v lokalitě A. V rodinných domech byl vyšší počet bytů s počtem místností 5 a více, tyto ale převážně obývali majitelé nemovitostí (viz tabulka níže).

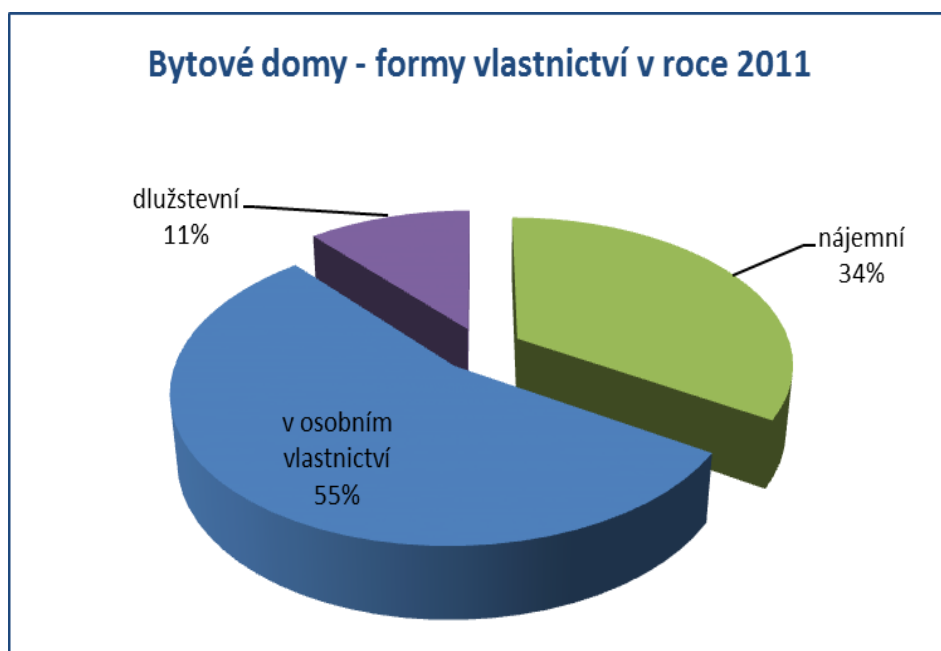
Tabulka č. 13

		Celkem	rodinné domy	% z celkového počtu	bytové domy	% z celkového počtu	ostatní budovy
Obydlené byty celkem		5 852	525	9%	5 300	90%	27
z toho právní důvod užívání bytu	ve vlastním domě	416	400		12		4
	v osobním vlastnictví	2 653	-		2 653	45%	-
	nájemní	1 676	27		1 641	28%	8
	družstevní	548	-		548		-
z toho s počtem obytných místností	1	423	9		413	7%	1
	2	849	16		828	14%	5
	3	1 896	70		1 824	31%	2
	4	1 545	135		1 409	24%	1
	5 a více	523	242		278	5%	3

Zdroj: ČSÚ 2011

Z celkového počtu 5300 bytů v bytových domech jich bylo 34 % v nájemním vztahu, 55 % obyvatel žilo v bytě v osobním vlastnictví, v družstevním vlastnictví bylo v roce 2011 celkem 11 % bytů v bytových domech (viz graf č. 17).

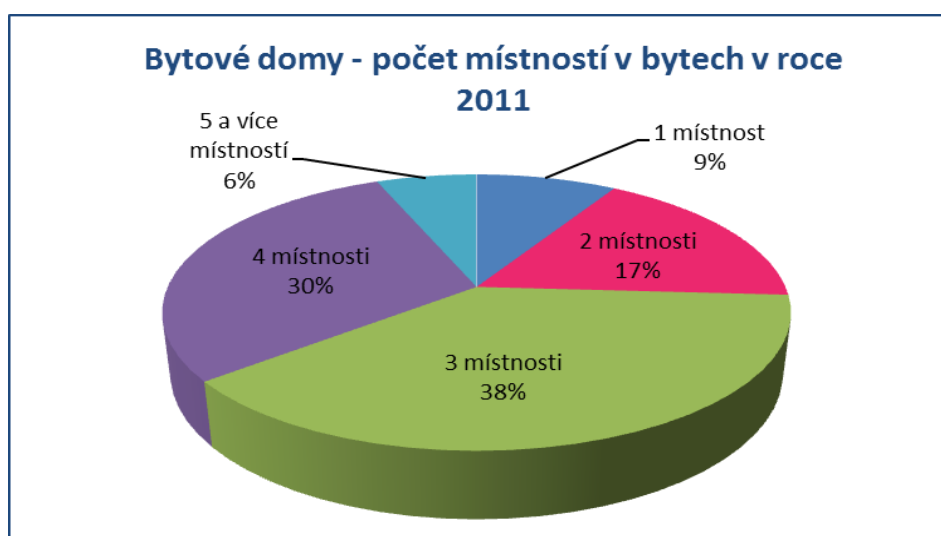
Graf č. 17

Zdroj: ČSÚ 2011, vlastní výpočty

Celkem 8 % všech bytů v bytových domech bylo velikosti 1+0 či 1+1. Část z těchto malometrážních bytů obývají obyvatelé lokality A (Železný dvůr a Pod Železným dvorem) – v bytech 1+0 žijí v oblasti Železný dvůr. Byty velikosti 2+1, 3+1 a 4+1 jsou procentuálně zastoupeny přibližně rovnoměrně v bytových domech ve městě Chodov (jejich procentuální podíl se pohybuje mezi 14 % a 31 % - viz graf č. 18 níže).

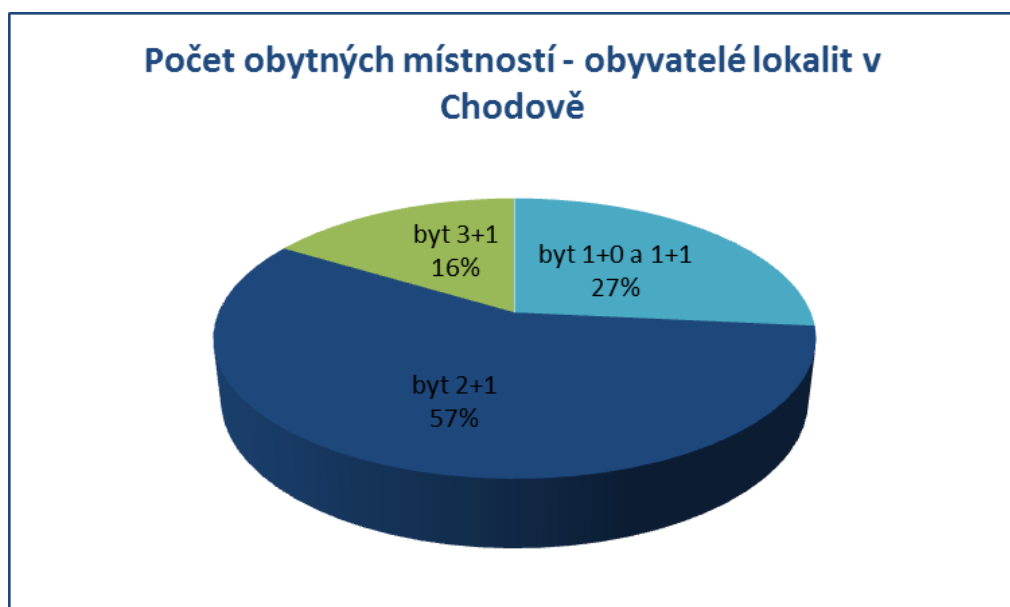
Graf č. 18

Zdroj: ČSÚ 2011, vlastní výpočty

Obyvatelé lokalit A, B, C, D, E obývají ale častěji menší byty, viz následující graf. Celkem 27 % oslovených obyvatel lokalit bydlelo v bytech o velikosti 1+0 a 1+1. Byt velikosti 1+1 přitom obývali zejména jednotlivci, dvojice či tříčlenné rodiny. Setkali jsme se ale s případem 7 členné rodiny, která obývala právě byt velikosti 1+0. Byty 2+1 obývala více jako polovina všech oslovených obyvatel lokalit (celkem 57 %). Byty této velikosti obývaly v lokalitě A zejména početnější rodiny s dětmi – šlo o 3 až 8 členné domácnosti s dětmi. V lokalitě B a C, D byty stejné velikosti obývaly pouze dvoučlenné domácnosti. Z analýzy vyplývá, že mnohé rodiny s dětmi žijící v oblasti lokality A (A1 a také A2) žijí v přeplněných bytech.

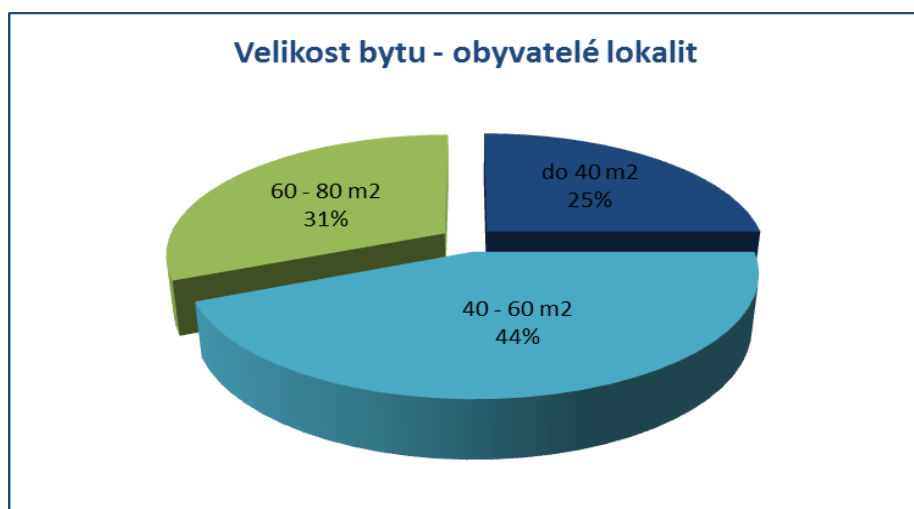
Graf č. 19

N = 21

Necelá polovina oslovených obyvatel lokalit A, B, C, D, E bydlela v bytech o velikosti do 40 - 60 m² (v celkem 44 % případů), 25 % oslovených domácností žilo v bytech o velikosti do 40 m², dalších 31 % obyvatel žilo ve větších bytech. Ve větších bytech žily zejména domácnosti v oblasti lokality B.

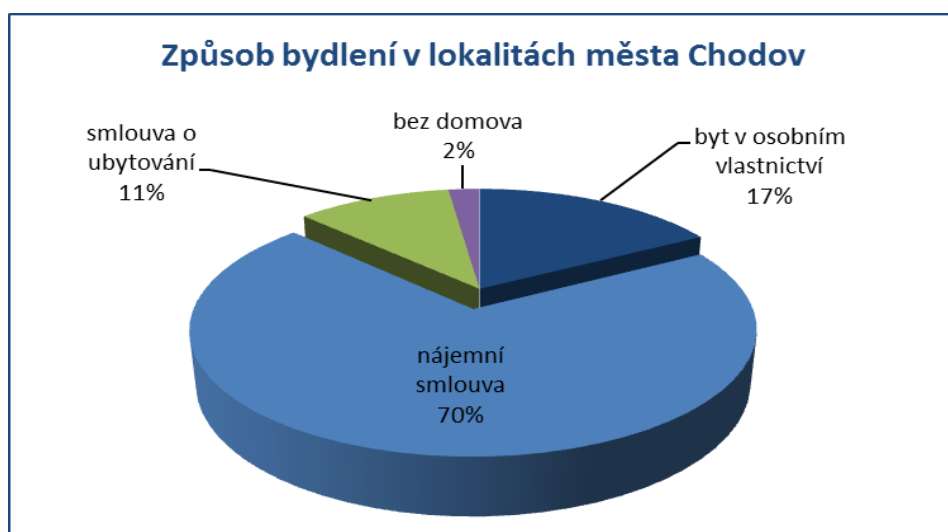
Graf č. 20

N = 29

Většina obyvatel lokalit A, B, C, D žije v menších bytech, které jsou určeny k dlouhodobému bydlení. Celkem 70 % z oslovených domácností totiž žilo v nájemních bytech, viz graf níže. Poměrně vysoké procento obyvatel uvedlo, že bydlí v bytě v osobním vlastnictví (celkem 17 % z oslovených domácností). Toto procento se zdá být vysoké a může být i reálné – rodiny měly možnost koupit byt za sníženou cenu po ukončení nájemní smlouvy a více domácností této možnosti využilo. Někteří oslovení obyvatelé lokality B uvedli, že si museli vzít na koupi bytu hypotéku či půjčku, kterou splácí. V „dočasně“ formě bydlení, tedy na ubytovně, bydlelo pouhých 11 % z oslovených domácností. Nízký počet lidí žijících na ubytovnách je oproti jiným městům dán především malou nabídkou ubytoven přímo ve městě. Lidé se za ubytováním na ubytovny stěhují s Chodova do okolních měst – Oloví, Ostrov nad Ohří aj.

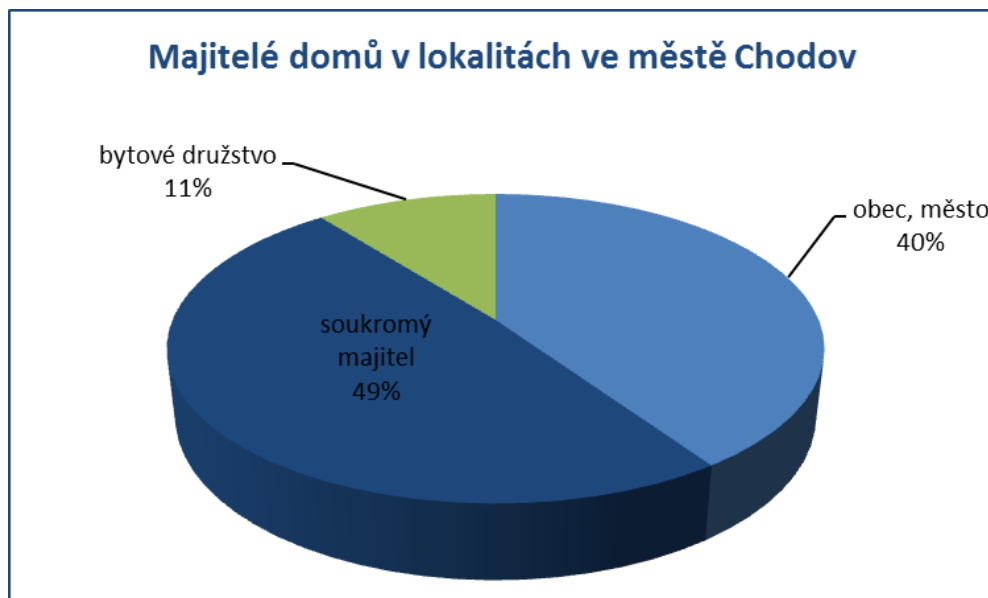
Graf č. 21

N = 47

Většina obyvatel žije v nájemních bytech vlastněných správcem nemovitosti Bytservis Chodov s. r. o. či soukromými vlastníky, kteří byty dále pronajímají (49 %). Část bytů poskytuje lidem obec v několika ze svých bytových domů (zde žilo 40 % oslovených obyvatel lokalit). Se strukturou vlastníků nemovitostí souvisí také právní forma užívání bytu.

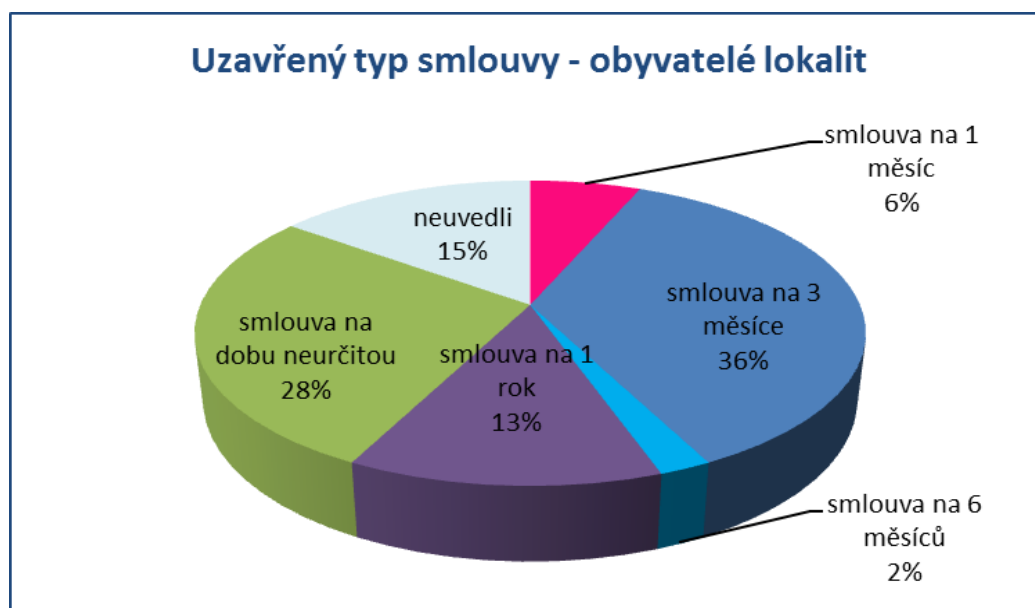
Graf č. 22

N = 47

S výjimkou oslovených lidí bez domova bydlí všechny oslovené domácnosti v bytech či v ubytovacích zařízeních na základě smluvního vztahu. Celkem 28 % oslovených domácností uvedlo, že má uzavřenou smlouvu na dobu neurčitou (lokality B, D), 6 % oslovených domácností má smlouvu na jeden měsíc (obyvatelé lokality A, B), 36 % domácností má uzavřenou smlouvu na tři měsíce s tím, že se jim nájemní smlouva neustále prodlužuje (vždy po třech měsících, lokalita A). Smlouvu na delší období (šest měsíců a na jeden rok) uzavírají obyvatelé či pronajímatelé bytů v lokalitě B (celkem 13 %), dále zde žilo více domácností, které měly smlouvu na dobu neurčitou (28% domácností). K lokalitě C jsme v tomto směru nezískali data. Obyvatelé nacházející se v situaci E jsou skupinou obyvatel, kteří bydleli v nájemním vztahu u soukromého vlastníka bytu a byli v době výzkumu nejvíce ohroženi ztrátou bydlení (dlužili na nájmu, předjímalí, že o bydlení přijdou). Přehled typů majitelů domů v lokalitách A, B, C, D a uzavřený typ smlouvy viz grafy níže.

Graf č. 23

N = 47

II

Ceny nájmu jsme zjišťovali jak od obyvatel lokalit A, B, C, D, E od pracovníků města Chodova a na internetu (nabídky nájmu a prodeje nemovitostí). Ze srovnání nájmu jednoznačně vyplývá, že *nízkopříjmové domácnosti, které žijí v lokalitách A, B, C, D, E hradí různě vysoké nájemné*. Průměrně vychází jako nejnižší nájemné v městských bytech v lokalitě A (tedy na adrese Železný dvůr), kde se průměrná částka úhrady za byt 1+0, 1+1 a 2+1 pohybuje kolem 3000,- Kč / měsíc (viz tabulka níže). Velikost bytů je ale v případě rodin s dětmi nevyhovující – byty jsou přeplněné (např. sedmičlenná rodina obývá byt 1+0, osmičlenná rodina obývá byt 2+1). Nižší se může zdát i nájemné v lokalitě D, zde jde ale o platbu za jednotlivce. Vybraná částka za jednu bytovou jednotku 1+0 či 1+1 tak v této lokalitě činí 7000,- Kč (malý byt obývají vždy dva „samostatně“ žijící jednotlivci). Za lokalitu C jsme nezískali údaje o výši nájmu – jediný obyvatel domu, který s námi hovořil, se bál poskytovat jakékoliv informace o chodu domu a nákladech na bydlení. Průměrné nájemné v lokalitě B včetně nákladů na další služby se pohybovalo kolem 10 000,- Kč. Běžná výše nájmu za byt velikosti 2+1 byla stanovena kolem pěti tisíc korun, ve větších bytech byl nájem vyšší. Ve vybraných bytech soukromých vlastníků, kteří byty dále pronajímají, se částky za nájem a služby pohybovaly od 13 000,- Kč do 15 000,- Kč za bytovou jednotku.

Tabulka č. 14

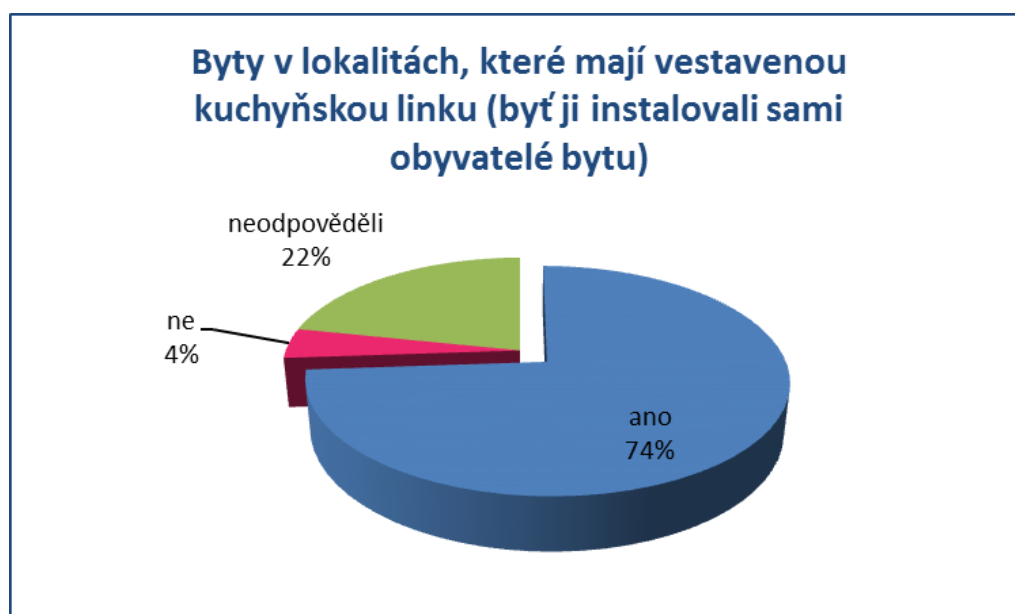
Průměrná výše nájemného v jednotlivých lokalitách	
lokalita A	3325,- Kč
lokalita A (Pod Železným dvorem)	3028,- Kč
lokalita B	7904,- Kč
lokalita C	nejsou údaje
lokalita D	3500,- Kč
situace E	0 - 15 000,- Kč

N = 41

5.4. Kvalita bydlení

Vybavenost bytů a jejich technický stav v jednotlivých lokalitách A, B, C, D se různí. Různě vybavené a opravené jsou také byty v jednotlivých domech. Z informací, které nám poskytli samotní obyvatelé bytů, vyplývá, že 74 % oslovených obyvatel má v rámci svého bytu kuchyňskou linku. Ostatní uvedli, že nemají kuchyňskou linku, nebo jsme nemohli v průběhu rozhovorů zjistit, zda kuchyňskou linku mají. Obyvatelé lokality D sdílí vždy dva jednotlivci jednu místnost, kuchyňský kout a sociální zařízení.

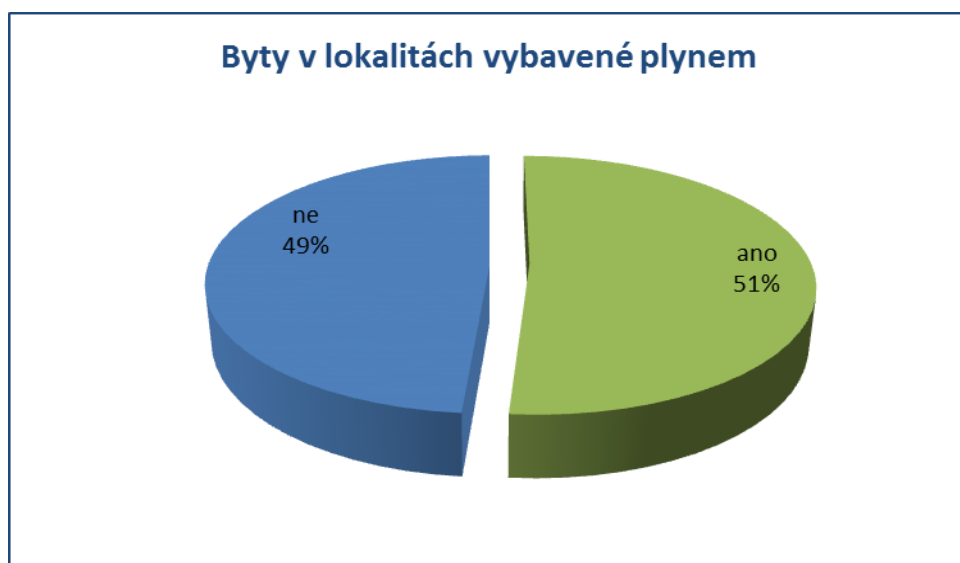
Graf č. 24

N = 50

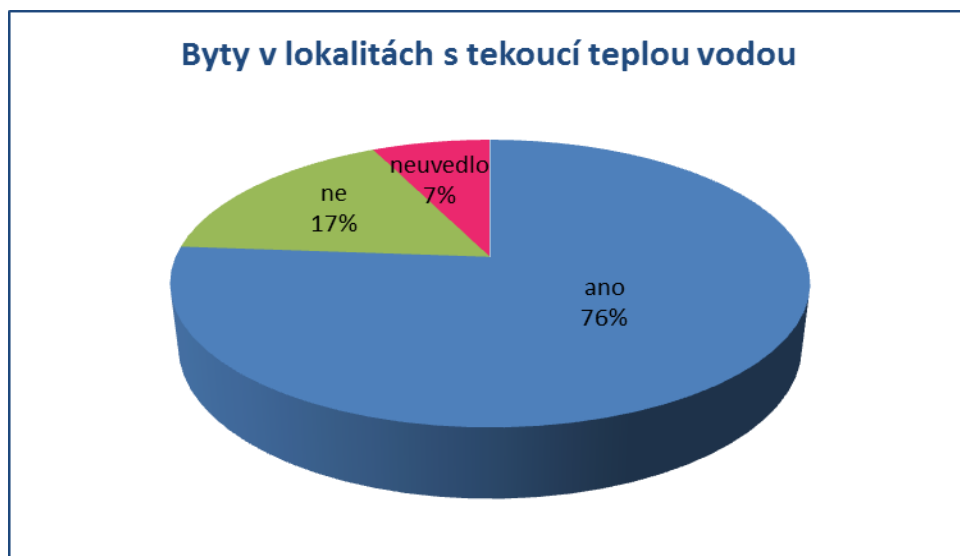
Vybavených plynem bylo 51 % oslovených domácností. Obyvatelé lokality D a A nemají plynofikované domy, zároveň mají zakázáno od správce nemovitostí či od majitele nemovitosti používat plynové bomby a spotřebiče. Pro ohřev vody aj. v lokalitě A a D využívají elektřinu. V lokalitě B jsou byty plynofikovány (viz graf č. 25). Celkem 76 % oslovených obyvatel lokalit mělo teplou vodu (obyvatelé lokality A nejčastěji koupili vlastní bojler na ohřev vody – při nastěhování domácnosti do bytu totiž některé byty nebyly bojlerem vybaveny). Celkem 17 % obyvatel uvedlo, že tekoucí teplou vodu nemají a musí si ji ohřívat na kamnech (viz graf č. 26).

Graf č. 25

N = 37

Graf č. 26

N = 42

Všechny oslovené domácnosti uvedly, že mají samostatné sociální zařízení, většina jich má také vlastní sprchový kout. Obyvatelé lokalit (vyjma obyvatel lokality A) si museli často vybavení bytů zajistit z vlastních finančních prostředků, za souhlasu majitele či správce nemovitosti. Úpravy v bytech a zvyšování kvality bydlení nebylo v žádném z příkladů, které nám obyvatelé lokalit uváděli, finančně kompenzováno ze strany majitele či správce nemovitostí. Podle odpovědí oslovených obyvatel potřebuje či potřeboval byt, ve kterém bydlí, výraznou rekonstrukci v celkem 10 případech (pouze lokalita A). Ostatní obyvatelé si byty rekonstruovali na vlastní náklady, nebo byl byt již opraven a se současným stavem jsou více méně spokojeni. Dále obyvatelé uváděli, že žijí v malém bytě (18 domácností) a potřebovali by více obytných místností, zejména z toho důvodu, že domácnost sdílí více generační rodiny nebo více čtené domácnosti (obyvatelé lokality A). Dále si také obyvatelé stěžovali na vlhkost v bytech (celkem 10 případů v lokalitě A), hluk (v celkem 27 případech, obyvatelé lokalit A, B), nečisté prostředí (19 případů) a kriminalitu (23 případů), viz následující tabulka.

Tabulka č. 15

Problémy se současným bydlením v lokalitách A, B, C, D a v okolí lokalit	
oprava	10
vlhkost	10
tmavý byt	7
malý byt	18
hluk	27
nečisté okolí	19
kriminalita	23
parazitě	5

N = 50

Více jak polovina oslovených domácností není spokojena se současným bydlením v lokalitách A, B, C, D, E a jeho kvalitou (celkem 65 %) a nejrady by se přestěhovali (celkem 69 %). Lidé bydlící v lokalitě B by se nejrady přestěhovali do jiné oblasti obce, stěhují se do větších měst (Karlovy Vary) nebo stěhování dlouhodobě plánují a zajišťují si přes příbuzné práci v Německu (rozhovory obyvatel, 2014). Z bytů v lokalitě A by se obyvatelé nejrady přestěhovali do (městských) bytů na sídlišti standardní kvality. Nesplňují ale základní předpoklad bezdlužnosti vůči městu či správci nemovitostí a tak v rozhovorech působili rezignovaně. Někteří obyvatelé lokality A mají zkušenosti s životem v jiných státech (Anglie, Kanada) a po několika letech se vrátili zpět. Překážkou v přesunu do běžného bytu na sídlišti nejsou obyvatelům lokality pouze dluhy, ale také jejich nízké příjmy (nájemné v lokalitě B

bylo doposud vyšší, než v lokalitě A). Obyvatelé lokality C a D by se také rádi odstěhovali do kvalitnějšího bydlení.

V případě získání bytů u soukromých osob mají nízkopříjmoví obyvatelé lokalit problém zejména s nedostatečnými příjmy a často nemají v hotovosti finance potřebné na úhradu kauce např. dvou nájmů (cca 10 000,- Kč a více). Dále jsou pro nízkopříjmové obyvatele vysoké ceny nájmů, které mohou být až 5krát vyšší, než jaké hradí v lokalitě A.

6. Shrnutí a doporučení

V obci jsme identifikovali celkem 4 oblasti, které nazýváme lokalitami A (Železný dvůr), B (sídliště u KASSu - Obránců Míru, Budovatelů, náměstí ČSM, U Koupaliště – celkem 7 čísel popisných), C (Hrnčířská), D (U Porcelánky) a dále významný počet obyvatel, kteří se nacházejí v situaci hrozby ztráty bydlení či jsou bez přístřeší. Ty popisujeme, jako nacházející se v situaci E. Odhadovaný počet obyvatel těchto lokalit se pohybuje mezi 450 - 500 občany Chodova včetně dětí. Velká část obyvatel není vůbec zahrnuta do analýzy – jsou to senioři a duševně nemocní občané (ti totiž nejsou v evidenci úřadu práce). Ve městě žije část obyvatel, kteří nemají jistotu bydlení a často se stěhují z bytu do bytu. Podle evidence obyvatel se v měsících září až listopad 2014 přihlásilo k trvalému pobytu do Chodova (a do lokality B) celkem 12 občanů z jiných měst a obcí (Vřesová, Rotava), dalších 14 občanů z jiné adresy v Chodově. Ve stejném období se z adres lokality B odstěhovalo celkem 35 obyvatel (cca polovina do jiné části Chodova, další do větších měst). Některé rodiny měly zkušenost s odchodem do zahraničí – zejména za prací do Anglie, Kanady a Německa. Z 12 domácností 11 respondentů uvedlo, že by se rádi z lokality odstěhovali. Lidé žijící Pod Železným dvorem se chtěli přestěhovat „do bytu“. Přestože v lokalitě bydlí např. od roku 2002, nejsou s kvalitou bydlení spokojeni a v průběhu rozhovoru deklarovali, že nepovažují toto bydlení za domov. Později v rozhovorech ale konstatovali, že nemají jinou šanci, než si najít byt nezávisle na městě a odejít.

Počet obyvatel lokalit vůči celkovému počtu obyvatel je nízký, jde o pouhá 4 % populace. Celkem 35 % oslovených domácností, tvořili jednotlivci či lidé žijící v páru. Šlo zejména o samostatně žijící muže (lokality D, E), lidi důchodového věku (lokality A, B). Nejvíce (40 %) bylo v době výzkumu tří až čtyřčlenných rodin, kteří žili převážně v oblastech A, B. Celkem 25 % domácností pak tvořily rodiny o pěti a více členech domácnosti. Vícečetné domácnosti (až 8 členů) žily v bytech maximální velikosti 2+1 (většinou o velikosti do 50m²). Z

oslovených obyvatel lokalit jich 61 % vystudovalo běžnou základní školu, 15 % vystudovalo základní školu praktickou, 17 % vystudovalo střední školu bez maturity.

Jedním z hlavních problémů obyvatel je zadluženost. Neziskové organizace poskytující sociální služby poradenství za poslední tři roky (2012 – 2014) poskytli poradenství v oblasti dluhového poradenství celkem ve 45 % případů. S většinou klientů šlo o dluhové poradenství, na které se klienti obrátili až v situaci, kdy jim přišel exekuční výměr. V souvislosti s dluhovou problematikou široké veřejnosti obce je pro část populace zatím obtížné získat byt od společnosti Bytservis Chodov s. r. o. (některé rodiny ale svůj dluh splatily a dostaly byt na sídlišti v lokalitě B). 70 % dotázaných uvedla, že má dluhy do výše 50.000,- Kč.

Přes nízkou nezaměstnanost obyvatel Chodova je vysoký podíl těch, kteří jsou vedení v evidenci ÚP jako nízko kvalifikovaní či nekvalifikovaní (celkem 55 %). Registrovaní nezaměstnaní obyvatelé lokalit A, B, C, D, E tvořili ke dni 19. 11. 2014 celkem 15 % z celkového počtu nezaměstnaných evidovaných na ÚP. Největším zaměstnavatelem nízko kvalifikovaných či nekvalifikovaných obyvatel Chodova je firma Chotes s. r. o. Firma pravidelně zaměstnává celkem 25 lidí na VPP. Obyvatelé lokalit byli ve 46 % evidováni na ÚP, 22 % jich bylo zaměstnáno, ostatní pobírali rodičovský příspěvek, starobní důchod, invalidní důchod, nebyli v evidenci ÚP. Zaměstnávání bez smlouvy (na černo) je v Chodově podle oslovených obyvatel rozšířenou praxí. Pro obyvatele, kteří mají pouze základní vzdělání či neúplné základní vzdělání je uchycení na trhu práce velmi ztížené.

Ve městě Chodov žilo podle dat z ÚP celkem 660 domácností nacházejících se v situaci hmotné nouze. Ve vytipovaných lokalitách A, B, C, D a v situaci E odhadem žije celkem 450 – 500 obyvatel včetně dětí nacházejících se v situaci hmotné nouze, šlo tedy o zhruba o 150 domácností. Dalších 510 domácností se nacházelo v hmotné nouzi a bydleli na jiných místech města, rozprostřeně po celém prostoru Chodova. *Obyvatelé lokalit A, B, C, D a E tak tvořili pouze 22 % populace ve městě Chodov nacházející se v situaci hmotné nouze.*

Obyvatelé lokalit jsou dobře zasíťováni službami sociálního poradenství a terénními pracovníky. Všichni potvrdili, že za nimi někdo z neziskových organizací dochází a pomáhá jim řešit jejich problémy. V obci jsou nedostatečně zastoupeny preventivní programy v oblasti drogové závislosti (v současné době jde o pouze cca 2 hodiny jednou týdně) – měly by být více rozšířeny terénní programy tzv. harm reduction (výměna injekčního materiálu), poradenské služby v této oblasti. Město by se mělo snažit také o posílení preventivních programů formou asistentů prevence kriminality a streetworkem. V souvislosti s duševně

nemocnými obyvateli se služby zdají být také dostačující, potřebné je ale, aby poskytovatel sociálních služeb přijímal i „klienty“ s duální diagnózou.

V obci není žádné azylové zařízení a lidé se stěhují do okolních měst a obcí za nekvalitním bydlením bez poskytovaných návazných sociálních služeb. V obci není ani noclehárna pro lidi bez přístřeší. Město by mohlo připravit bytovou koncepci a vytvořit adekvátní sociální bydlení, které bude odpovídat záměru zákona o sociálním bydlení. Může tak učinit s pomocí již existujících kapacit ubytovacích prostor ve městě (po domluvě se správcem nemovitostí například upravit volné byty) a po domluvě s místními neziskovými organizacemi. Předpokladem pro úspěšnou integraci obyvatel na trh s byty je úprava podmínek přidělování bytů tak, aby o byt mohli požádat i domácnosti, jejíž členové městu dluh pravidelně splácí. Zadluženost členů rodiny by neměla být podmínkou pro žadatele o byt. Kvalita bydlení v lokalitě A (zejména A2) je špatná. Podle obyvatel lokalit je třeba věnovat více pozornosti osobám nacházejícím se v obtížné situaci (39 % respondentů): 1) změna bytové politiky takovým směrem, aby měly rodiny šanci dostat bydlení v jiné části obce, než ve které doposud bydlí, 2) oprava domů, osvětlení přechodů a instalovat retardér před přechodem v lokalitě A, 3) zajistit dopravu ze vzdálenějších částí do centra města. Celkem 46 % dotázaných uvedlo, že by město mělo věnovat více pozornosti lidem ohrožených závislostí.

Vzdělávání v mateřské škole se rozvíjí směrem k individuální integraci dětí (učitelky zpracovávají individuální plány dětí a hodnotí rozvoj dětí z několika hledisek). Ve městě jsou dvě přípravné třídy zřizované ZŠ Nejdeckou a předškolní klub „Jeden svět“ organizace Člověk v tísni, o. p. s. ZŠ Nejdecká otevřela jeden ročník vzdělávání žáků podle RVP ZV. Spádově více romských a sociálně znevýhodněných dětí chodí na ZŠ Husova, ZŠ Školní. Celkem 19 % dětí z oslovených domácností bydlících v lokalitách A, B, C, D, E navštěvovalo v době výzkum ZŠ Nejdeckou. Všichni oslovení aktéři se shodli na potřebě posilování vzdělávání již v předškolním věku dítěte a na zapojování rodičů dětí do vzdělávacího procesu. Pracovnice mající na starost agendu SPOD spolupracovala s celkem 132 rodinami, které se potýkají s nějakým problémem a nemohou jej sami řešit. V případě péče o děti není podle pracovníků odboru žádný případ rodiny, kvůli které by měl odbor potřebu svolávat případovou konferenci. Pracovnice agendy SPOD řeší zejména ve spolupráci se základními školami záškoláctví, špatnou přípravu na vyučování žáků. Školy hlásí odboru všechny neomluvené absence na začátku každého měsíce a také upozorňují na podezření na skryté záškoláctví. Sociální pracovníce dochází do dvou rodin s dětmi, kde jsou rodiče (oba či jeden) drogově závislí a o dalších 5 – 6 rodinách se pouze domnívá, že jsou drogově závislí. Podle obyvatel

lokalit v obci chybí aktivity pro trávení volného času, zejména pro mládež a děti. V lokalitě A zcela chybí hřiště a zpevnění společných ploch před domy. Chybí také preventivní aktivity typu streetwork.

Dopad kriminality přepočtený na počet obyvatel je tak v tomto oddělení skoro o 30 % nižší, než v roce 2013. Kriminalita má podle policie ČR charakter spíše drobných trestných činů, drobné majetkové kriminality apod. V současné době je na problematiku prevence kriminality pouze jeden zaměstnanec městské policie. Asistenti prevence kriminality, stejně jako streetworker by mohli participovat na preventivních programech městské policie. Dále je třeba posílit poradenské služby v ambulantní formě jak pro uživatele návykových látek, tak pro jejich blízké. Ministerstvo financí ČR evidovalo ke dni 31. 12. 2013 celkem 21 adres ve městě Chodov, na kterých povolilo provozování herních automatů nejčastěji do roku 2017, nejdéle do konce roku 2019. Na těchto adresách je celkem 209 výherních automatů. Město by mohlo přistoupit k regulaci hazardu, jako v jiných městech. V lokalitě B je rozšířená distribuce a užívání pervitinu a marihuany. Do lokality A dojíždí i obyvatelé lokality B, kteří zde tráví svůj volný čas a užívají návykové látky. Z terénního šetření vyplynulo, že podle 46 % oslovených respondentů, zejména obyvatel lokalit A, B si myslí, že by mělo město Chodov věnovat pozornost problémům osob ohrožených závislostí.

Město nemá a nemělo koncepci bydlení či koncepci prodeje nemovitostí. Prodeje bytů se odehrály za 20 % tržní hodnoty bytů. V době výzkumu město vlastnilo celkem 93 bytů – z nich tři budovy malometrážních bytů Železný dvůr (celkem 59 bytů). Bytů v majetku Bytservis Chodov s. r. o. je celkem 531 – z nich Pod Železným dvorem je celkem 20 bytů. Správce nemovitosti neuvažoval o možnosti spolufinancování oprav v bytě spolu s nájemníky. V minulosti také neuvažoval o zřizování pozic domovníků v jednotlivých panelových domech, ale ve spolupráci s Agenturou o této pozici jednájí. Pravidla přidělování bytů stanovují zejména podmínku bezdlužnosti žadatele a jeho dalších členů domácnosti vůči městu a správci nemovitostí. Výši nájmu v tzv. sociálních bytech (lokalita A) stanovuje Rada města po doporučení sociálního odboru MěÚ. Pravidla se změnila tak, že oproti předchozím letům, kdy byly byty nabízeny formou obálkové metody (tzv. kdo nabídne více), jsou stanoveny pevné ceny za nájem nemovitosti v majetku Bytservis Chodov s. r. o. U běžného bytu je nájem stanoven na 42,14- Kč / m² za měsíc, u rekonstruovaných bytů je nájem stanoven na výši 60- Kč / m². Ceny nájmu nově nebudou výrazně nákladnější v lokalitě A a B a na obyvatele lokality A mohou nové podmínky působit motivačně. Nově správce nemovitosti zjišťuje údaje o insolvenční situaci žadatele o byt, o bezdlužnosti a o exekucích, které

žadatel má a vůči jakému subjektu. Tyto údaje ale nejsou vyjmenované mezi podmínkami, a tak nemusí žadatelům nijak ztěžovat přístup k bydlení.

V místě zcela chybí bydlení typu azylového zařízení, startovací byty, sociální bydlení (bydlení smluvně propojené s poskytováním sociálních služeb), domy na půl cesty, noclehárna apod. Všechny byty v majetku města a Bytservisu Chodov s. r. o. jsou rozděleny pouze na byty kvalitní a na byty se „sníženou kvalitou“ či slovy vedoucí sociálního odboru na „sociální byty“. Celkem 8 % všech bytů v bytových domech bylo v roce 2011 velikosti 1+0 či 1+1. Část z těchto malometrážních bytů obývají obyvatelé lokality A. Celkem 27 % oslovených obyvatel lokalit bydlelo právě v bytech o velikosti 1+0 a 1+1. Velikost bytů je v případě rodin s dětmi nevyhovující – byty jsou přeplněné (např. sedmičlenná rodina obývá byt 1+0, osmičlenná rodina obývá byt 2+1). Byty 2+1 obývala více jako polovina všech oslovených obyvatel lokalit (celkem 57 %). Celkem 36 % domácností mělo uzavřenou smlouvu na tři měsíce – obyvatelé lokality A. Smlouvu na delší období (šest měsíců a jeden rok) mělo 13 % a na dobu neurčitou mělo smlouvu uzavřeno 28 % domácností v lokalitě B. Více, jak polovina oslovených domácností není spokojena se současným bydlením v lokalitách A, B, C, D, E a jeho kvalitou (celkem 65 %) a nejraději by se přestěhovali (celkem 69 %).

Zadlužení

- Město přistupuje k odpuštění penále. Může k této praxi přijmout pravidla pro odpuštění penále (v celé výši a pro všechny obyvatele a všechny případy dluhů) – např. při splacení celého dluhu, při splacení části dluhu.
- Dluh by neměl být překážkou pro přidělení bytu. Podmínkou přidělení bytu by mohla být stanovena doba splácení tohoto dluhu (např. po zaplacených prvních třech splátkách může být občanu přidělen byt s podmínkou dalšího splácení dluhu).
- Dluh členů domácnosti by neměl být překážkou pro přidělení bytu.

Zaměstnanost

- V rámci realizace cílených zaměstnanostních projektů pro CS může obec např. jednat s lokálními zaměstnavateli a ÚP a dojednat pracovní místa pro nízko kvalifikované občany, kteří by si v průběhu pracovního poměru dodělávali kvalifikaci.
- Obec či správce nemovitosti může zaměstnat obyvatele na VPP v případě oprav domů a bytů – např. tak učinilo město Most, či organizace Český Západ.

- Obec může uplatňovat společensky odpovědný přístup např. využívat podmínku 10 % (tj. zaměstnávání nezaměstnaných, absolventů či starších 50 let na veřejných zakázkách).
- Obec a Agentura mohou zapojit místní zaměstnavatele do plánování rozvoje zaměstnanosti politiky v obci (systémového přístupu k zaměstnávání a k efektivnějšímu využívání APZ - využívání VPP a SÚPM) s cílem legalizovat již probíhající najímání obyvatel lokalit na práci na černo.
- Obec může iniciovat, aby se místní firmy zapojovaly do tzv. společensky zodpovědného podnikání a přizpůsobily pracovní podmínky také ženám s dětmi.
- Více nezaměstnaných a nízko kvalifikovaných umístit na rekvalifikace v rámci aktivní politiky zaměstnanosti.

Dávky

- ÚP může kontrolovat, zda žadatelé o příspěvek a doplatek na bydlení bydlí v takových bytech a prostorách, které splňují podmínky a zákonné hygienické standardy.
- V souvislosti s plánovanou změnou zákona o hmotné nouzi a zákona o sociálním bydlení může město předem jednat o hygienických a jiných podmínkách bydlení v bytech, které budou zahrnuty do sociálního bydlení. Město může v této souvislosti rozšířit počet bytů (zejména větších bytů), které budou určeny pro nízkopříjmové obyvatele města.

Služby

- Město může více spolupracovat s organizacemi pracujícími s drogově závislými a jednat s Karlovarským krajem o navýšení časové dotace preventivních drogových programů a programů tzv. harm reduction, které poskytují vybrané neziskové organizace pouze jednou týdně po dobu dvou hodin. Cílem je rozšířit služby časovou dotací či rozšířením počtu poskytovatelů těchto služeb ve městě.
- Posílení terénní sociální práce v oblasti harm reduction služeb by umožnilo motivovat drogově závislé obyvatele k léčbě. Bylo by vhodné uvažovat i o rozšíření poradenství v této oblasti ambulantní formou pro samotné uživatele a pro jejich blízké.
- Posílit preventivní služby ve městě – zejména asistentů prevence kriminality a streetworku.

- Vymyslet komplexní sociální program pro děti různých věkových kategorií, který by se odehrával na veřejných prostranstvích města (s cílem zaplňovat veřejný prostor organizovanou činností). Již realizované veřejné promítání na zdi KASSu by mohlo být jedním z podpůrných aktivit.
- Usilovat o rozšíření služeb pro duševně nemocné i na osoby s duální diagnózou.
- Iniciovat jednání s poskytovateli sociálních služeb a nabídnout jim zázemí za účelem vytvoření azylového bydlení či návazných služeb na systém tzv. sociálního bydlení (tedy bytů ve městě, ke kterým by byla smluvně stanovená povinnost spolupracovat s poskytovatelem sociální služby).

Vzdělávání

- Zvýšení speciálně pedagogických, didaktických a metodických odborností pedagogů ZŠ a MŠ - vzdělávání učitelů zaměřeno i na téma příčin a odstraňování důsledků sociálního vyloučení ve školním prostředí.
- Síťování dětí v lokalitách s cílem navýšit docházku do MŠ – např. formou stabilního předškolního klubu.
- Zajistit rovný přístup pro žáky SVP – specialisty do škol (školního psychologa, speciální pedagogy aj.).
- Síťování dětí na aktivity DDM – např. formou netradičních akcí v různých částech veřejného prostoru města (divadlo, kabaret, cirkus, loutky).
- Rozšířit dotační politiku města o oblast projektů komunitního charakteru (grantově a mediálně podpořit iniciativu občanů, kteří by ve veřejném prostoru města připravovali aktivity pro děti).
- Podobným způsobem podpořit komunitní programy základní školy, které by byly zaměřené na objevování a transformaci míst ve veřejném prostoru v Chodově a zejména v lokalitách A, B (např. návrhy dětských hřišť, městské zeleně aj.).

Bezpečnost

- Podpora zavedení asistentů prevence kriminality z řad obyvatel lokalit do preventivních aktivit města - zapojit APK do spolupráce s městskou policií a do preventivních programů.

- Regulace hazardu či jeho zrušení na území města Chodova. Chodov se může inspirovat několika městy v Karlovarském kraji, které přistoupily k omezení hazardu pouze na vybrané území ve městě nebo hazard zcela zakázaly.
- Navýšení časové dotace programů harm reduction na oblast Chodova (zejména lokality B).
- Městská policie může přistoupit k programu „můj strážník“ a realizovat setkání strážníků s občany komunitního charakteru. Formát setkávání by měl být ze začátku dobře promyšlen, aby se jej lidé chtěli účastnit. Cílem takových setkání by mělo být získávat podněty od obyvatel a zapojit je do řešení bezpečnostní situace ve městě a v jednotlivých domech.

Bydlení

- Koncepce směřování bytové politiky a stanovení % kvalitních tzv. sociálních bytů pro nízko příjmové občany. Sociální byty by neměly být koncentrovány na jednom prostoru a jejich pronájem by byl dále smluvně svázán s povinností nájemníků spolupracovat s poskytovatelem sociálních služeb. Viz např. systém bydlení v Kadani.
- Dluh nemusí být překážkou pro přidělení bytu. Občan, který splácí dluh, může (po stanoveném počtu splátek) mít šanci získat byt i v jiné části města. Další splácení dluhu by mohlo být součástí nájemní smlouvy stejně jako podmínka spolupráce s terénním sociálním pracovníkem.
- Dluh rodinných příslušníků žadatele nemusí být jednou z podmínek přidělení bytu.
- Pravidla uzavírání nájemních smluv a informace o tom, po jak dlouhé době bude, na jaké časové období a za jakých okolností smlouva prodloužena by mohly být zveřejněny na stránkách města.
- Snížení nabídky bydlení pro obyvatele v oblasti Pod Železným dvorem (např. pouze na dva byty).
- Zvýšení participativních příležitostí pro obyvatele – oprava a údržba bytů a domů.
- Využívat příležitostí APZ a zajistit pro jednotlivé bytové vchody tzv. domovníky či využít pracovní síly pro opravu volných bytů.
- Další využití volných bytů a jejich úprav – např. využívat nástroje společných úprav bytů s budoucím nájemníkem.
- Plánovat rozvoj infrastruktury cest, zeleně, hřišť, retardérů či osvětlení v obci s pomocí obyvatel města (v programech komunitního plánování).

- Osvětlit přechod v lokalitě A a umístit retardér ochraňující chodce či instalovat informační panel či kameru na měření rychlosti projíždějících vozidel.
- Výstavba chodníku, který by kopíroval silnici II. třídy směrem do centra města.

Ostatní

- Rozvíjet infrastrukturu hřišť, zeleně aj. na několika místech obce i v blízkosti lokalit A, B.
- Vytvářet na sídlišti u KASSu místa k odpočinku a setkání různých skupin obyvatel napříč věkovou strukturou.
- Podpořit programy tzv. komunitního plánování veřejného prostoru a to i v případě lokalit A, B, C.

7. Literatura

Bytservis Chodov s. r. o. (2014): Podklady pro Agenturu. Nепublikovaný text.

Bytservis Chodov s. r. o. (2014a): Přehled růstu nájemného v nájemných bytech.

Bytservis Chodov s. r. o. (N. D.): Pravidla přidělování bytů v majetku společnosti Bytservis Chodov s. r. o.

ČSÚ (2001): Sčítání lidí, domů a bytů.

ČSÚ (2011): Sčítání lidí, domů a bytů.

ČŠI (2008): Inspekční zpráva. ZŠ Chodov Školní, č. j. ČŠI-123/08-05. Dostupné na:

www.zpravy.csicr.cz/upload/2008012685.pdf

ČŠI (2009): Inspekční zpráva. ZŠ Chodov Husova, č. j. ČŠI-30/09-05. Dostupné na:

www.zpravy.csicr.cz/upload/2009001967.pdf

ČŠI (2013a): Inspekční zpráva. ZŠ Chodov Komenského, č. j. ČŠIK-394/13-K. Dostupné na:

www.zpravy.csicr.cz/upload/2013036244.pdf

ČŠI (2013b): Inspekční zpráva. ZŠ praktická a speciální Chodov, Nejdecká, č. j. ČŠIK-

375/13-K. Dostupné na: www.zpravy.csicr.cz/upload/2013023957.pdf

ČTK (27. 11. 2014): Průmyslová zóna v Chodově u K. Varů je plná, práci dává 1000 lidem.

Dostupné na: www.bit.ly/1AhHHbe

Dvořáková (2013): *Analýza sociálně vyloučených romských lokalit v Karlovarském kraji.*

FEANTSA (N. D.): ETHOS. Dostupné na: www.feantsa.org/spip.php?article120&lang=en

- GAC (2006): *Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti*. Dostupné na: www.bit.ly/1DBNmvc
- KÚ KK (2015): Regionální karty sociálních služeb. Nepublikované dokumenty.
- KÚ KK (28. 11. 2014): Zápis z jednání. Nepublikovaný dokument.
- KÚKK (2012): Kde realizují NNO své služby podle smluv. Nepublikovaný dokument.
- LP (25. 9. 2014): Zápis PS bydlení. Nepublikovaný dokument.
- MěÚ (N. D.): Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb města Chodova na období 2014 – 2017.
- MěÚ Chodov (2014): Chodov objektivem času. Dostupné na: www.mestochodov.cz/_www/chodov/wp-content/uploads/2013/11/objectivem-casu.pdf
- MěÚ Chodov (N. D.): Pravidla hospodaření s byty v majetku města.
- MF (2013): Přehled loterie. Dostupné na: www.bit.ly/1xOYXES
- MPSV (2014): Příspěvek na bydlení. Dostupné na: www.portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/prisp_na_bydleni
- MPSV (2015): Pomoc v hmotné nouzi. Dostupné na: www.mpsv.cz/cs/5
- MŠMT (2012) „*Akční plán opatření pro výkon rozsudku Evropského soudu pro lidská práva v případě D. H. a ostatní proti České Republice*“ (revize 25. dubna 2014).
- N. D. (2014): Nepublikovaná verze výzkumu z roku 2014.
- RIS (2013): Regionální informační servis Karlovarského kraje.
- Štěpánková (2014): Analýza přihlášky obce Chodov. Nepublikovaný text.
- ÚP (2014): Seznam evidovaných nezaměstnaných ve městě Chodov podle bydliště.
- ZŠ Husova (2014): Výroční zpráva, školní rok 2013 – 2014. Dostupné na: www.zs3chodov.cz/download.php?idx=3478
- ZŠ Komenského (2014): Výroční zpráva školy za školní rok 2013 – 2014. Dostupné na: www.bit.ly/1EJlu6Q
- ZŠ Nejdecká (2014): Výroční zpráva, školní rok 2013 – 2014. Dostupné na: www.specialniskolychodov.cz/odkazy/Vyrocní_zprava_13_14.pdf
- ZŠ Školní (2014): Výroční zpráva o činnosti školy, školní rok 2013 – 2014. Dostupné na: www.zs2chodov.cz/download.php?idx=2982
- www.mapakriminality.cz